

העולם הזה

גליון מזכרת
א' אייר, תשי"ח

עשור
לעצמאות
ישראל

2' 22

שנפלו בדרך. הם הרגישו בלבם שמהו גדול וחדש נולד בחברה זו. משהו שיש לטפח אותו ולשמור עליו. משהו שיש להנחילו לציבור הגדול בעורף.

***

מה היה משהו זה?

היתה זאת השאיפה הלוהטת לשלום. למצב בו אין הברזל המתמשע גופות חיים. והצד השני של שאיפה זו: הנכונות לזכות בראש. שוב ושוב ושוב. כשיש צורך להגן על המדינה ועל בניה.

היתה זאת השאיפה למדינה שתהיה טהורה יותר ממדינות אחרות. מדינה שלא ישלטו בה אנוכיות ואי-צדק. מדינה ללא מדכאים ומדוכאים. מדינה שתמשיך בחיי יום-יום את האחוה הנהדרת של המשפחה הלוהטת.

והיתה זאת השאיפה לאמת — זו המתעבת את המליצה הנכובה. את השקרים המוסכמים. את ההידדיוס המזויף של הנצלן השתמש.

באותם הימים. בסערת המלחמה. כתב אחד מחברי המערכת. חיל מחילי החזית. את השורות הבאות כצוואתו של לוחם:

... ואם בכל זאת רוצה את דבר אחרון.
מאותם הדברים שאפשר להרהר בהם לפעמים:
נסי חברה. לחנך בני-אדם שלמים.
יפים. אצילים וחופשים מכפי שהיינו.
נסי נא לפעול. ככל שתוכלי. למען
עולם שיקום.
עולם בו ידום קול הקרב.
בו החופש יוליד את היופי.
עולם שצירו — האדם.

איש מאתנו אינו יכול לשפוט אם אמנם עמדנו בהתחייבות זו. או שמא היינו פשרנים או עקשנים מדי. אולם בהיכנסנו לעשור השני — של המדינה הגדולה ושל מערכת קטנה זו — מוטב שנזכיר לעצמנו את הימים ההם. את געגועיהם והחלטותיהם.

ברוח זו אנו מגישים לך גליון זה. הוא יזכיר לך דברים שהיו. לא רק את המאורעות. אלא גם את הרוח שהולידה אותם. זו שפעמה בלבך. בלבנו. בלב אומה שלמה.

גם להבא תהיה היא המצפן הטוב ביותר.

העולם הזה

מזכיר

שבוע גדול הוא לכולנו — שבוע של התרוממות הנפש מעל ליימיות אפורה. שבוע של שמחה וחשבון-הנפש.

רשאים אנו לשמוח. כי הנה החזקנו מעמד. הארץ פורחת והמדינה קיימת. כולנו תרמנו תרומה להישג זה — איש-איש כדרכו ויכולתו. לכולנו מותר להתגאות בו.

חייבים אנו בחשבון-הנפש. כיחידים וכציבור חייבים אנחנו לשאול את עצמנו:

האם נשארו נאמנים לאידיאלים שעמדו לנגד עינינו לפני עשר שנים?

האם נשארו ראויים לאותם שמסרו את חייהם למעננו? האם היינו כפי שרצינו להיות?

במשך שבוע זה מותר לנו לשכוח את הצללים. ולזכור רק זאת: במקום שיש צללים שם יש שמש.

שמש זו. בלב האומה היא זורחת. שהרי ללא נשאנו את עינינו לדברים גדולים ללא נכספנו בלבנו לטוב. ליפה ולנאצל — לא היינו מרגישים כלל בליקויים המטרידים את מנוחתנו הפנימית. לא את כל האידיאלים הגשמיים. לא כל אשר קיוונו לו. בא והיה. אולם מדינה זו. שהושקתה בדם טובי בניה. צומחת וחיה. כל הטעון תיקון. בידנו לתקנו. ועצם היכולת הזאת. מקור היא לשמחה אינסופית.

כי זהו לב לבו של החג הזה: שאנו אדונים לגורלנו.

המדינה גדולה כגודלנו. קטנה כקטנותנו.

זהו משמעה של חרות. זהו מחירה. יזהו פריה.

***

לגבינו. חברי מערכת זו. החג הגדול נושא בחובו חג קטן נוסף. העשור הגדול של המדינה מתמזג עם עשור קטן משלנו. כי מערכת זו היא בת מלחמת תש-ח. יצירת כפיהם של הימים ההם. במחנה לובשי-החאקי הכירו ראשוני חבריה זה את זה. ומן המחנה הגדול ינקו את ההחלטה לפעול יחדיו ולנסות לבטא בימי שלום את אשר הרגישו הכל בימי הקרב.

הם הסתכלו סביבם. הם ראו את חבריהם. עכברי החזית. שנסו-ארו במקרה בחיים בתום הימים הנוראים. הם זכרו את אותם

הגל הענוני

יהיו הם הקובעים את סגנון התקופה. אפשר להגיע לאותה מסקנה מכיוון אחר. העולם של העשור השני יהיה עולם של איחודים מרובי חכמים. בכל רחבי העולם מתגברת ההכרה ששוב לא יתכן "עם לבדו ישכון ובגוים לא יתחשב". היעדי לית המשקית והמדינית מחייבת מסגרות גדולות יותר.

תחת הדגל האדום מתגבשת בהדרגה, תוך לבטים קשים, קונפדרציה של עמים רבים. באירופה המערבית מתגבשת, בלבטים קשים עוד יותר, שותפות-עמים רבתה. בגאנה נועדו ציגיהם של עמי צפון אפריקה. מאז באנו דוגם מרחפת באחירה של אפריקה ואסיה חברה גדולה עוד יותר.

בעשור הראשון הרשינו לעצמנו — בצדק או שלא בצדק — להתעלם מתהליכים אלה. היינו עסוקים יותר מדי בכעיותינו הפרה טיות, אולי אפילו בהסתכלות בראי. זה היה טבעי, אם כי אולי לא היה רצוני. בעשור השני לא יהיה הדבר אפשרי.

גל גדול גואה לידנו. אין שום ספק שהוא עוד נמצא בשלב העליה, שכוונו הי פנימי הולך וגובר. כל המרחב הגדול הזה — מרחב העמים הרוברים שפות שמיות והקשו רים בשותפות התרבויות השמיות — תוסס וגועש. הוא חותר לאיחוד, לקידמה, לשיחורו.

אנו, על החסקה הקטנה שלנו, איננו יכולים לעצום את עינינו. בידי חותראמן, יכולה החסקה לעלות גם על הגל הגדול ביותר, לרכב עליו ולהתקדם בעזרתו. מתחת לרגליו של חותראמן, די בגל קמן כדי להסכה.

★ ★ ★

כדי לרכב על גלים סוערים, צריכים להיות עוקים. זוהי המצאה השניה של העשור השני.

הגענו עתה לשני מיליונים נפש. זה מעט מאד — מעט מדי. תוך כדי רכיבה על גל האיחוד השמי, תוך כדי השתרשות במרחב, חייבים אנחנו לגדול ולהתחזק. ככל שנשתלב יותר בכלכלת המרחב, ככל שנצלה יותר להפיל חומות ולפתוח אפיקים להתפתחות, כן יגבר כוחנו לקלוט.

תוך השנים הקרובות עלינו להיות למדינה של שלושה, ארבעה, חמשה מיליונים.

קליטה זו אינה בעיה של תחבורה. לא די בהעברת איש מרוסטוב לראשפינה. גם לא די לקימו שם בכספי יהודי שלישי בריי. דהיינו, לקלוט פירושו: להקים משק יציב אמיתי, המפרנס את עצמו. וגם זה אפשר רק, בסופו של חשבון, תוך רכיבה על הגל הגדול של האיחוד השמי.

מכאן שיש מכנה משותף גדול אחד לכל בעיותינו: שותפות ישי ראלית באיחוד השמי. זהו הדגל של העשור השני.

★ ★ ★

ש הפחדים מן הגלים הגועשים. יש שהיו רוצים להסתגר בעולם של אתמול, להסתובב במעגל, להתרחק מכל גל המפיל אימה.

אולם הדבר אינו נתון בידנו. ברגע שעלינו על החסקה הזאת, שומה עלינו להמשיך ולחתור. מי שנרדם על גבי חסקה, סופו לטבוע בין הגלים.

אמנם, הדרך מסוכנת. אין נוחיות על גבי גלים. אולם לאדם צעיר אנחנו, כוחנו כי זרועותינו. אם יש צורך להיאבק עם איננו הטבע, נתמודד ונתגבר. כאשר שוב נרכב על גל גדול, כאשר שוב נתגל בנו תחושת האהדה ותודעת-היציבה, כאשר שוב יגאה ה מתח הפנימי המבורך של עם החותר לקראת מטרה ברורה — יצחקו השמים מעלינו.

ביום העשור מותר לנו להביט מבט חסוף אחורה. אולם אל נשקע בהערצת ה אתמול. נזכור את אגדת לוט: "ותבט אשתו מאחרי, ותהי צבי מלח!" תמיד צפויה סכנה לאדם המרבה להביט אחורה.

יום העשור אינו רק יום זכרון לעשור הראשון. הוא חייב להיות קודם כל ומועד למי: יום הצפייה לעשור השני.

ההכרה הברורה: ירדנו מגל אחד, אנו עולים על גל אחר.

במשך עשר השנים הראשונות של המדינה, היה עצם קיומה בחזקת חידוש כה מרתק, כה עוצר-נשימה, עד שרוב רובם של בניה הסתפקו בכך. הם לא שאלו את עצמם: לאן אנחנו הולכים? לאן אנחנו שייכים? איה מקומנו בתהליכים הגדולים המועזים את העולם?

בעשור הראשון, נראה היה כי אלה שאלות של מה בכך. הגישה השלטת היתה: אנו קיימים, זה העיקר. לעומת הפלא הגדול של הקמת ממלכה עצמאית, בעלת דגל ומטבע ושגרירים, למי היה איכפת מה יקרה בעוד מאה שנה — ואפילו בעוד תריסר שנים?

פה ושם התפשט פסימיזם של דגירק. כשאדם רוכב על ראש הגל, מבטו חובק עולם ומלואו, מאופק עד אופק, ורוחו זונקת השמימה. ואילו דג עזיר אינו רואה דבר — רק שלולית קטנה של מים מסביבו. כשמת הגל, הוא יכול לדמות בנפשו כי העולם כולו נעצר מלכת.

אין כל צורך שנשכח את הגיי לויים השליליים של השנים האחרונות, או שנשלים עמם. אולם בשאתנו את עינינו אל הפרספקטיבה הגדולה, מותר לנו לקבוע שהיה משום הגיון במה שקרה. רכבנו על גל גדול שהוביל אותנו לעצמאות, ועוד קצת הלאה. הגל הזה הגיע לקיצו. במקום למרר בכבי ולהתאבל, כדרך חזקנות,

הבניה העיקרית

הבה ניתן רחיפה קטנה במשפט החסקה כדי להגיע אל הגל השני.

★ ★ ★

אין צורך להרבות בחיפושים. כי הגה הגל השני לפנינו, והוא נראה כהר אי מתני הזומם לבלענו.

זהו הגל של איחוד המרחב השמי.

אפשר לנסח את הדברים בשפה יבשה יותר. העשור הראשון היה מוקדש למאמץ הראשוני להקים את המדינה הלכה למעשה, להתגבר על חבלי-הלידה שלה, להפכה ל עובדה קיימת על המפה העולמית.

העשור השני יהיה מוקדש לי ביסוס המדינה, להשתרשותה בי ארמת המרחב, להפיכתה לחלק בלתרנפרד מן הנוף השמי.

זוהי מטרה ברורה ופשוטה לא פחות מהשגת העצמאות עצמה. אולם זוהי מטרה שונה. היא תחייב כשרונות חדשים וגישות חדשות. הסיסמות של אתמול הן אבני-נגף למחר. וחיל-החלוק של אתמול, יתכן שמחר יהיה חיל-המאסף. כל מטרה מספחת את המנהיגים המבינים לרוחה.

המטרה החדשה מחייבת קודם כל את

אפשר להשוות כל מדינה לספינה. יש מדינה הדומה לאונית-מלחמה משוריינת, עמוסת תותחים ומטוסים, עד שאין בה מקום לשום דבר אחר. יש הדומה למפרשית רבת-הוד, אשר מפרשיה מלאים ברוח וכולה אומרת כבוד. יש הדומה לספינת-שעשועים רועשת, שעל סיפונה משתוללים זוגות רוק דים, בעוד המים כבר חודרים מבעד לתחתית הרקובה. יש אוניות של שודדיים, ויש סירות-דיג במים עכורים.

מדינת ישראל הצעירה מזכירה, איך שהוא, את כל-השיט הקמן המצוי במקומות כה רבים על חר פיה. היא דומה לחסקה.

כמוה היא קטנה, גמישה להפליא ותלויה בזריות התנועה. כמוה היא רוכבת על הגלים. כמוה היא אצה אנה ואנה כדי להציל את הנוטים לטבוע. וכמוה היא מחייבת שפע של אומץ-לב וקור-רוח בלב בעליה.

★ ★ ★

את האמנויות העיקריות של בעל החסקה היא לרכב על גל ולנצל את כוחו, עד קצה גבול היכולת. בצורה זו יכול הכלי הקליל לעבור מרחקים מפליאים.

מן הרגע הראשון לקיומה רכבה מדינת ישראל על גל כביר. היה זה הגל של מלחמת-שיחוריה. דינאמיזם עצום היה עצור בה — הכוח הראשוני של אומה חדשה, ששאפה לחרות. מאז שחר ההיסטוריה לא נולד עוד הגורם שיכול לעמוד מול כוח כזה.

מי שזוכר כיום בגעגועים סתומים את הימים שקדמו להקמת המדינה — הרי את ימי הגאות של גל זה הוא זוכר. המטרה היתה פשוטה עד להפליא: "מדינה עברית" לעומת מטרה גדולה וברורה זו, החזירו כל שאר השיקולים והבעיות והאידילים.

"עליה חופשית! מדינה עב רית!" מי אינו זוכר את השכרון המתוק של קריאה זו, מול האלות והמגנים של השוטרים הזרים? מי אינו זוכר את תחושת האחרונה הנהדרת של ציבור שהיה כולו מאוחד מסביב אידיאל יחיד? מי אינו זוכר את ההרגשה הצוחלת שהנה הכל אפשרי, כי הדינאמיזם של ההיסטוריה נושא אותנו קדי מה ללא מעצור?

זוהי ההרגשה של בעל החסקה הרוכב על גל גדול. הוא הוביל אותנו קדימה. בשיא כוחו, הנחיל לנו את המדינה. אולם הוא לא נעצר שם. הוא המשיך לשאת אותנו, בכוח התמדה, אף שהדינאמיות שלו הת מעטה והלכה.

הנצחון במלחמת-העמים, השגת ההכרה של מיטב האומות, ירחיב-לב עם המערב ועם הגוש הסובייטי גם יחד, עליית-המגנים ה ראשונה, הפיכת ירושלים לבירה, המיבצעים הצבאיים השונים עד למיבצע-סיני — כל אלה עוד היו המשך הרכיבה על אותו גל עצמו.

אנחנו כבשנו את עצמאותנו, די ציפצפנו על העולם, על המרחב ועל חוקי ההיסטוריה. הגל נשא אותנו עד הלום.

★ ★ ★

ק טיפש ישלה את עצמו כי גל אחד דוהר קדימה לנצח. אט-אט שוכח כוחו. אט-אט יורד שאו. הקצף הלבן והמקסים נעלם.

זה הדבר אשר קרה בשנים האחרונות. היתה הרגשה כללית של ירידת המתח. הרי גשה של רפיון הכוחות המדיניים והתרבותיים. גילויים ראשונים של שחיתות ורודנות, האופייניים יותר לשלולית עומדת מאשר לים הפתוח. הדינאמיזם הנהדר, שנשא אותנו קדימה, נעצר.

חזרה כדלית של מיפגן הנח"ל באיצטדיון רמת-גן
"ירקדו הנערים לפנינו..."

העם הציפיה הגדולה

אחריה של ציפיה נעימה אפפה השבוע את ערי ישראל. כל בעיות העולם והארץ נש' כחה מלבד הצורך לחגוג כראוי את העשור. הרחובות קושטו, בתי-הקפה היו מלאים כפי שלא היו מלאים מעולם. בבליל הלשונות היה קשה להבחין בין צברים הלושנים כאמרי קאים, עולים חדשים הנראים כתיירים, ותיי רים שהתלבשו כאנשי העליה השניה.

העם היה מוכן לשמות, אך עדיין בלתי מוכן לגמרי. התעמולה העצמית האנדרתית של ועדת-העשור עשתה רושם של אירגון מופרז, איימה למנוע את הספונסאניות של שמחה עממית. האיש ברחוב היה מוכן ש' ישעשעו אותו, יציגו לפניו הצגות, אך שמר בבון, כאחת נפשו.

יעברו כמה שבועות עד שיסתבר אם חגי-גות העשור המאורגנות היו הצלחה או כש' לון, מיבצע כביר או בלוף. בינתיים אמר הישראלי הממוצע: "ירקדו הנערים לפנינו."

העשור

מסיבה ל-800 אלף

בעצם קדחת ההכנות הסופיות לקראת חגי-גות יום-העצמאות, כשעובדי ועדת העשור עבדו ימים וליילות כדי לבדוק כל פרט ופרט בתכניות, הופיע לפתע מנחם איל, איש חופ' לקה המפגנים של ועדת-העשור וביקש חופ' שה מהממונים עליה. "השתגשג?" אמרו לו, "דוקא בשבוע החגיגות כשאנחנו זקוקים לכל אדם אתה מבקש חופשה?" אולם למנחם איל היה סיבה מוצדקת לבקש חופשה. אשתו ילדה לו בן, עמדה לחזור הביתה עם הילד דוקא בערב יום-העצמאות.

תוך דקות מספר התקשר יעקב אגמון, ראש מחלקת המפגנים של ועדת-העשור, עם מנהל מחלקת-היולדות בבית-החולים בייני-טון. "אדוני הרופא, הסביר אגמון בטלפון, "אתה מכיר להשאיר את אשתו של מנחם איל בבית-החולים עד אחרי חגיגות-העצ' מאות. האיש הזה אחראי לעריכת החגיגות ב-200 ישובים. אינכם יכולים לקלל להם את השמחה."

"תמסור את ברכת צאת בית-החולים לכל 200 הישובים," השיב הרופא. אשתו של מנחם איל תשאר בבית-החולים עד אחרי החגיגות. מנחם עצמו לא יקבל חופשה.

בעיות של מנחם איל היתה רק אחת מאל-פי הבעיות הקטנות, שעמדו בפני המחלקה האחראית לארגון חגיגות-העשור ב-40 ערים ומושבנות גדולות. כי במדינה בה מהיום ימי האבל את מרבית ימי החג, העמידה משימת תכנון החג כמה בעיות רציניות.

הבעיה העיקרית היתה כיצד ליצור שמחה, שההמון יהיה בה שותף פעיל ולא צופה פסי בי בלבד. לא פחות חשובה היתה הבעיה כיצד למנוע נזירות הקהל למספר מרכזי שמחה, לפזר את החגיגות לכל פינה ופינה. הפתרון לכך היו במות-הבידור, או כפי ש' מארגני מחלקת-המפגנים, האחראית לכל ה' חלק האחרון של חגיגות-העשור, מכנים אותן: "מסיבות פרטיות ל-800 אלף חושבים". תכ' ניתם אינה לארגן שמחה או להכריח לרקוד ולשיר, אלא ליצור את כל התנאים כדי ש' ההמון יוכל לחגוג לבד.

משקאות חריפים וזולים. במות-ה' בידור הממונה במרכזן של החגיגות. כי מאה במות בכל רחבי הארץ, מהן 9 במות

• לארגון החגיגות בישובי העולים, בקרב התינוטים ובמועצות האיוריות דואג מנהל ההסתבר.

במדינה

את האמנים מכמה לבמה, תרגלו עשרות פע' מאה את הדרן בין הבמות. נתנו להם רשימות מיוחדות לנסוע גם ברחובות חריטריים, נגד הכיחין.

בתל-אביב רוכזו במות-הבידור בסביבה אחת, בצפון העיר, בשטח הנקרא בפי ה' מארגנים: קרית-הששון. רק ביפו ובשכונות התקוה הוקמו במות נפרדות. מחקר קצר של דעת-הקהל בפרברים גילה כי תושבי שכונות אלו מעדיפים לשמוח במרכז העיר. כל החוגגים בוטחו מראש נגד כל סוגי נזקים העלולים לקרות להם. בכמה פינות ב' עיר הוקמו גם פינות זמר, מעל מרפסות בתים, מהן תשמענה תזמורות מוסיקה לרי קודים רצופה. בשום מקום לא סמכו המארג' גנים על קול-ישראל, החליטו לדאוג למוסיקה בעצמם.

"יצרנו את כל התנאים לשמחה", הסבירו מארגני הבמות, "עכשיו נשאר לקהל רק לבוא ולהרגיש את עצמו כמו במסיבה פר' סית בבית."

החשש: צפיפות

בתשעת ימי-העצמאות שהיו עד כה לישי' ראל, היה לחגיגות יום-העצמאות אופי צבאי מובהק. במרכז החגיגות עמדו תמיד מיפגנים ומצעדים צבאיים. ביום-העצמאות העשירי ית' בטל במקצת אופי המיליטריסטי של החג, אולם המסדר-הצבאי בביאצטדיון הלאומי ב' ירושלים שיתקיים ביום חמישי, המיצעד ש' ייערך לאחריו ברחובות ירושלים, והמיפגנים הליליים שיתקיימו שלוש פעמים באיצטדיון רמת-גן, יהיו גם הפעם גקודות המוקד של החגם של 15 אלף התיירים הנמצאים ב' ארץ ומאות אלפי אורחיהם שניהרו לחזות

במיפגנים אלה הע' מיד את שלטונות צה"ל במצב חמור. לקח המיצעד המ' פורסם שלא צעד, השאיר אותם בפני ברירה לא קלה: ל' שוחת למיפגנים אופי עממי ועליידי כך לפגוע בסדר, או ל' השתלט על ההמו' גים במשטר צבאי שיפגע בחגיגות ה' מאורעות. צה"ל בחר בדרך השנייה.

גדרות תיל תוכ' נגו לשני צידי מס' לול המיצעד בירו' שלים. רק ברגע ה' אחרון, בלחץ גור' מים אורחיים, הוח' לף התיל בחבלים. צלמים זרים ומקרי מיים שירצו לצלם את המיסדר באיצ'טדיון הלאומי, יכל' או במכלאות תיל שימצעו מהם התרו' צמות. הנכנסים ל' איצטדיון לא יורשו לצאת ממנו עד תום המסדר. המכוניות שתגענה לירושלים ביום המיצעד, לא תורשנה להיכנס ל' עיר.

מלבד ההגבלות על הקהל, הוכנו גם מתקנים רבים ל'

פועלים תווים קישוטי רחוב בת"א
בלי עזרת קול-ישראל

לרשותו ולהגנתו. רק לצורך המיצעד ב' ירושלים נסללו 22 אלף מטר מרובע של כבישים, נקבעה תאורה לאורך מסלול של 7 קילומטר, הותקנו ברום למי-סחיה ומגנשי חניה מיוחדים.

אולם למרות המשטר הצבאי וההבנות ה' טכניות, עדיין חוששים מארגני המיצעד מ' נהירה המונית לעיר, היכולה לגרום לסיכונים בלתי צפויים. בסוד גונב לאורחי ירושלים, כי אם יש ברצונם לחזות במיצעד ללא דוחק, יוכלו לחזות בו ביום שלישי אחר חצות הלילה, כשהמיצעד יערוך חזרה כללית ב' צעידה לאורך כל מסלולו.

פחד מיותר. קצת פחות מסובך היה ארגון מפגני הלילה באיצטדיון רמת-גן, שם יערכו במשך 90 דקות הופעות קרוביות מבו' יימות בצורה תיאטרלית, מפגנים המוניים של חיילי צה"ל בהתעמלויות מסוגים שונים, מפגני לפידים וזיקוקין-דינור.

ארבעה מגדלים בגובה של 36 מטר כל אחד ישאו עליהם את מתקני התאורה של שטח האיצטדיון, שיופעלו בדיקנות של אורות ב' מה, יצלו את גורם ההפתעה. מלבד הצבו סביב האיצטדיון ורקוררענק המסגולים לה' איר את האיצטדיון בתאורה של אור יום.

כרטיסי הישיבה למיפגנים אלו עומדים ב' בו הוצאו למכירה. אולם כרטיסי צעידה ב' רו עדיין בשפע. הסביר אחד ממארגני ה' מיפגן הלילי: "כנראה שהפחידו את הקהל כל כך בדוחק ובצפיפות המחכים לו, עד שמרוכ פחד עוד יהיו לנו מקומות פנויים."

תזכיר

להקת ברוזים

קשר השתיקה בעתונות הישראלית מסכים לסליף דברי כרושצ'וב לכתב פיי גארן, נשכר השבוע, הודות להתערבות ה' עולם הזה (1072). שפירסם לראשונה בעצ' רית את דבריו המלאים של כרושצ'וב ותי' אר כיצד התפתחה בארץ מערכה ציבורית היסטארית על סמך ידיעת-שקר. הארץ, ש' פירסם את הידיעה הכוזבת הראשונה ונמנע מלהכחישו גם אחרי שהגיע לארץ גוסס ה' ראיון המקורי, נאלץ אחרי גילוי העולם הזה להתנצל בחציפה ולפרסם את הניסח הנכון. הוא הקדים כי "גוסס זה שונה ב' כמה גקודות חשובות מן גוסס שנמסר ב' הארץ... על פי מברק מאת סופרנו בפא' ריס, מר מוריס קאר". תוך כדי כך הסתבכו רוב העיתונים בטעות חדשה, הפעם הפוכה, שנבעה מכורות לשונית. בנוסח הצרפתי אמר כרושצ'וב כי "אנו הקומוניסטים אוהדים ל' יהודים שעלו לישראל" וכך הופיע הדבר ב' גוסס המתוקן בירוב עתוני ישראלי. אולם המשמעות האמיתית של הביטוי הצרפתי ב' מקשור הזה הוא "לבנו, לבנו ליהודים ש' עלו...". במובן "אנו משתתפים בגורלם" או "בצערם של העולים"... **ברדוז עתונאי** אחר, אודות הילד התימני שעלה כביכול ברגל מתמין לישראל אחרי שעבר תלאות אגדתיות, שימש גם השבוע חומר לשוטרות תעמולה. אחרי שנסתבר כי העולם הזה (1072) צדק בקבעו, כי הילד לא היה ולא נברא, ואינו אלא פרי המצאתה של צעירה ישראלית העובדת בשביל שבועון ספרדי-יהודי בלונ' דון, הודיעה לשכת הגשמי כי "עוד לא אבדה תקלתנו כי הילד ימצא באיזה מקום במדינה" **משכן הכנסת יבנה**, "עקרונות" לפי תוכניתו של האדריכל קלארחין, שכבה בשע' תו בתחרות. אולם הועדה, שהמליצה על כך, קיבלה למעשה את דברי הביקורת שהושמעו בציבור הרחב ושפורסמו לראשונה בהעולם הזה (1034). בקבעה שרוב פרטי התוכנית ישנו... **השבוע נתפס** הפורץ המועד אפריים רוט, אשר את שיטת פעולתו גילו לראשונה חוקרי העולם הזה (1049). רוט היה מועיק אמהות-חיללים למשרד-הבטחין, חודר בהעדרן לדירותיהן.

נס אחד קרה בשנת תש"ח: היה זה האדם העברי החדש שנתגלה לעולם

לידתה של אומה

ילכו חזרה את רוחם. לכן מביא "העולם הזה" ב-32 העמודים הבאים את דברי הימים ההם עצמם. ללא תיקון או שינוי — התצלומים, הסיפורים, התיאורים והשירים שפורסמו בשבועון זה באותם הימים הרי-גורל, או שנשמרו בתיקיו מאז, מבררם היות מדינת ישראל עובדה — ועד לתום מלחמת העצמאות.

הם עמדו במרכז, הצעיר והצעירה של תש"ח. איש לא הכירם מקודם. איש לא ידע על קיומם. בין לילה עלו על במת ההיסטוריה — בקומץ החטיבות הקרביות, במשקים שהפכו חזית, באוויר ובים. וכאשר נסתיים תפקידם, חזרו לתהום הנשיה, כמעט מבלי להשאיר אחריהם עקבות. כל אשר יכתב עליהם בשנת 1958 לא

תפילה

הבא ברכה לבחורים — כי באה עת.
ראה אותם שותקים ונכונים — ועיניהם דולקות.
ראה יורד הערב, רוח בצמרות, האורן מרטט
בקרב יהי הליל, והמה מעטים מאד.
ברכם אלי כי באה עת.
כוכבים הוצתו ומחנות נאספים מעבה.
כי מי יראה אוריו, ומי נפל ומת?
הנצחוק יושג או אם תבושה וקבר?...
הבא ברכה לבחורים, כי באה עת.

חיים גורי (1948)

תצלום זה של צעירה מתליוסף הופיע על שער "העולם הזה" שבועות מעטים לפני פרוץ המלחמה, כאשר הקרב המתקרב כבר הסביע את חותמו על הארץ. יותר מכל שער אחר של השבועון נחרתו פנים אלה בלב הציבור. הם נראו כסמל מושלם לדור, אשר עמד להיתבע תוך זמן כה קצר למבחן העליון ואשר הוציא מתוכו לוחמים כדוגמת אלה שדיוקניהם מופיעים בראש כל אחד מן העמודים הבאים.

לחיי הספינות שבדרך – ושבאו

היה לעמוד בפניו. רכבת-המחתרת של ה"הגנה" – אחת המחתרות הבינלאומיות הגדולות בהיסטוריה – הביאה את הספינות לחופי הארץ, בעוד אנשי המחתרת הולמים במרכזו השלטון שחם את השערים ופוגעים הישר הישר אל צומתי העצבים. העולם כולו עצר את נשימתו וחזה במאבק.

ששה מליונים יהודים הושמדו במשרפות ובמחנות הריכוז של אירופה – זאת היתה העובדה המכרעת שהטילה את צלה על ארץ-ישראל, כאשר התרוממו ערפילי מלחמת-העולם. כמה מאות אלפי שרירים נשארו לפליטה במחנות העקורים. להביאם ארצה – שאיפה זו הפכה לקריאת-קרב, אשר איש לא יכול

מצב צבאי בתל-אביב
מראה רגיל של עוצר וחפופים בערי הארץ – חיילי הדיביוה המוססת מחייכים אל המצלמה, מאחורי מיתרס גדר-התיל. מעולם לא ראה העולם משעבדים אדיבים יותר.

לחץ מוסרי בבוכנוואלד
שער זה של נער, שסרד במחנה המוות הנורא, המחיש לעיני הישוב את החובה המוסרית ללחום לפתיחת השערים, שהתמונה עם הרצון להשתחרר מעול שלטון זר.

תמונה רגילה. אישם בחופי צרפת או רומניה עלו בחשכת לילה כמה מאות פליטים מרודים על ספינה רעועה, שגילמה שארית כל תקוותיהם לחיים חדשים. כל מטר מרובע נוצל. הסיפונים נסגרו בקרשים, הפכו חדרי-שינה דחוסים. האוויר העלה צחנה, הספינות היו גרוטאות שטות. אולם מעולם לא היה לאימפריה אדירה צי יעיל יותר מאשר ספינות רקובות אלה של ממלכת הפליטים.

הבריטים ידעו על בואן. האינטליגנס שם עין על חופי ההפלגה. צי הוד מלכותו עקב אחריהן בים. מול חופי הארץ עלו עליהן כיתות-נחיתה, לפעמים ללא קרב, ולפעמים אחרי מאבק מר, בו נסלו קרבנות. הן הובאו לחיפה, המעפילים הועברו לאוניות מרחחות ובטוחות יותר, הובאו לקפריסין.

הבריטים – ובייחוד חיילי הדיביוה הששית המוססת, אשר כומותיהם האדומות הנחילו להם את הכינוי "כלניות" – היו שנואים על הכל. הם סימלו את השיעבוד, את השערים הסגורים. היו דרושות שנים כדי להתחזר יחס אובייקטיבי יותר ולגבש את ההכרה כי באופן יחסי פעלו הבריטים בהתאפקות וביחס אנושי בלתי-מצויים בתנאים כה קשים.

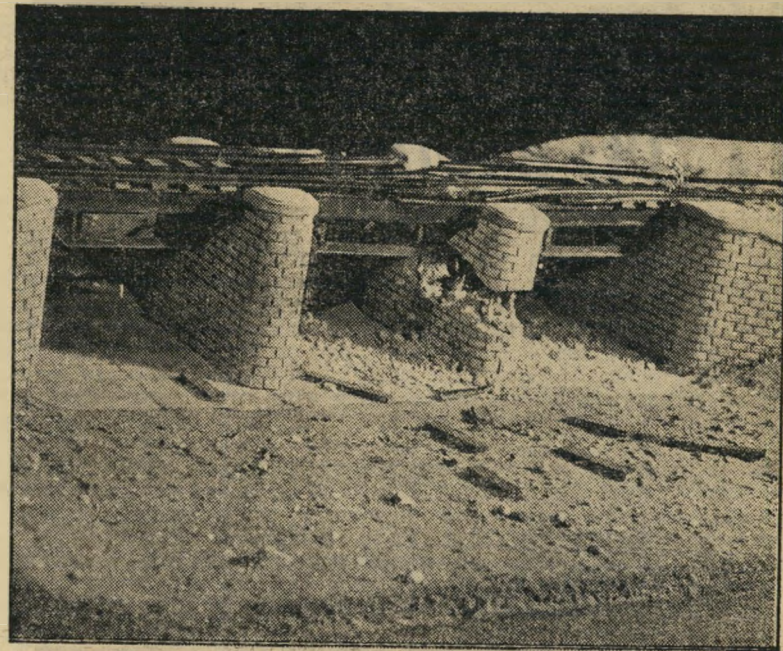
למשך תשעה חודשים זכה הישוב להגשמת תקוותו הלוהטת ביותר — איחוד ההנהגה, אצ"ל ודח"י במסגרת פועלת אחת. הציללים השונים של המניינה — ספינות המעפילים, פעולות-הטרור, הפגיעות במרכזי השלטון, הלחץ הפוליטי, התעמולה — הפכו לתזמורת גדולה אחת. שש הפעולות הגדולות של אצ"ל, ששוחזרו

אחת הפעולות הנועזות הראשונות של אצ"ל, כזוהי נגד הבנין בו שוכן כיום בית-המשפט המחוזי, ברחוב אילת בתל-אביב, ששימש אז מטה לכולשת הבריטית באזור.

יחידה של חמשה חבלנים, במדים בריטיים, חזרה לבנון דרך המקסט, שהיה פתוח לרוחב. האנשים הערימו על שני נוסרים ערביים, בהעמדים פנים כאילו הם עושים את צריכתם. שני אנשים אחרים עמדו ברחוב מול הבנין, לשם חיפוי, כששני תת־מקלעים מסוג שטייטר חבויים מתחת למעיליהם. יחידה נוספת הבטיחה את דרך־הנסיגה לכיוון תל־אביב, בצד השמאלי של התמונה.

הפעולה נסתיימה כולה לפני שמישהו הרגיש בנעשה. כל האנשים נסגרו בשלום. כמה שוטרים בריזים, שהשדם נתעורר, חדרו למקלט. ניסו להזיז את תומילי'ה צד שכליו את המוקשים, גרמו להתפוצצות. כל האנף לא הבין את המטוסם, דבר שגרם חבלה רצינית בכושר הקבוצה של המטה. ערבי יפו קראו מאז לבנין זה בלע בשם "הבית המגולח". בסך הכל הותקף בנין הסי.איי.די. שלוש פעמים, חובל פעמיים קשות. בפעם אחרת נפרץ הקיר הצפוני (בשמאל בתמונה) עלידי מטען גדול של חומר-נפץ, ונחבל קשה כל האנף שמאלי.

הסי. איי.די. בכללו היה מרכז הפעילות נגד המחתרת. בניגוד לחיילים, ידעו הבלשים להתערב באוכלוסית הארץ, למדו את השפה העברית, בחלקם אף נשאו נשים יהודיות. מאחר שידעו סודות רבים, כמעט אי־אפשר היה למצוא להם תחליף. רבים מהם נהרגו בשנות המאבק.

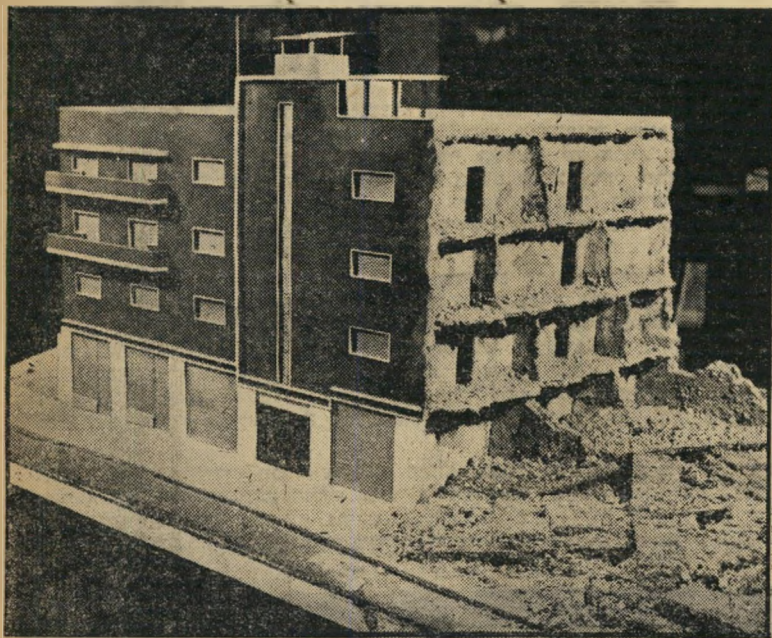

אחת הפעולות הגדולות הראשונות של אצ"ל בשדה, במרחק רב מן הבסיס, בוצעה בלילה גשום וחשוך, אור ליום ה-25 בפברואר, 1946, בשעה שיחידות אחרות של אצ"ל ולחיי התקיפו את שדות התעופה בלוד וכפר סירקין.

כשהגיעו הלוחמים למקום, ללא תקלות, התקשו למצוא בחושך את המטוסים, הדליקו מטוס אחד כדי להאיר את השטח. במשך כ־17 דקות נערך בשטח מחזה פנטסטי של ויקוקין דינוזר, כאשר למעלה מ־20 מטוסים עולים בלהבות, הבנוין הדולק נשפך בסילוניהם ועשרות ראקטות, בכל צבעי הקשת, שהיו במטוסים, ירו את עצמן השמימה וירדו במזנחים.

אברעה מקלעים של התוקפים, יחד עם מיקוש הכביש, הספיקו לרדק את הכוחות הבריטים במשך רבע שעה. הבעיה העיקרית החלה בשעת הנסיגה הארוכה, מאחר שהיה ידוע למפקד הפעולה, עמיתו (ג'ורג'י) פולק, כי הבריטים החליטו, לאור נסיגות בעבר, שלא להתמודד עם הלוחמים במקום הפעולה, אלא לנסות לכתרם בראיוני גורל וללכדם בנסיגה. היחידה הריגשה במאור בריטי, עברה לידו במהירות, תוך חיילי אש, וללא אבידות, הגיעה לפנות בוקר לשכונת שערים ברחובות, התאחזה אצל תושביה התימניים, שרצו את האנשים והלבישו. אש מן היחידה, שכללה שתי בחורות, לא נכלה. הנפגע היחיד היה לוחם, שנורה בצוואר. מיתוס מן האגף במרחק מן היעד.

היתה למיבצע צד כמעט היתולי. למרות הסיוור המוקדם לאור היום, לא מצא המפקד בילה החשוף את המקום המדויק של השדה. לפתע שמע סיטור של מטוס, שהכונן נלחם. מטוס זה הראה לו את הדרך. הוא לא ידע שישב ב המפקד הראשי של הכוחות הבריטיים במרחב, שמיהר לישיבה חשובה בירושלים. האנגלים היו אתרכך משוכנעים לחלוטין כי לאצ"ל נודע מראש על כווא ושרצה להרגו. בדרך כלל העריצו הבריטים את המחתרות הצעבריות.

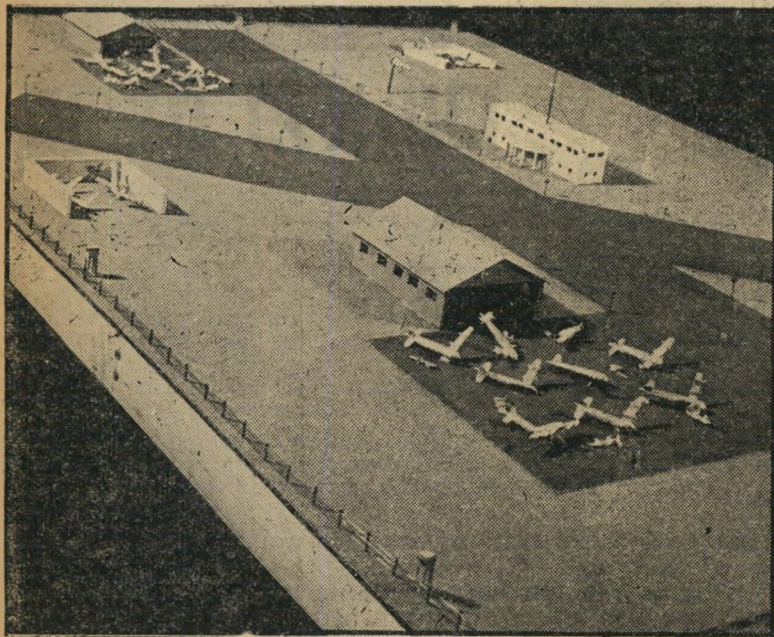

ההתקפה על גשר זה היתה חלק ממיבצע גדול, שנועד להרוס בלילה אחד את גשרי הרכבת ומתקניה, מרחובות דרומה.

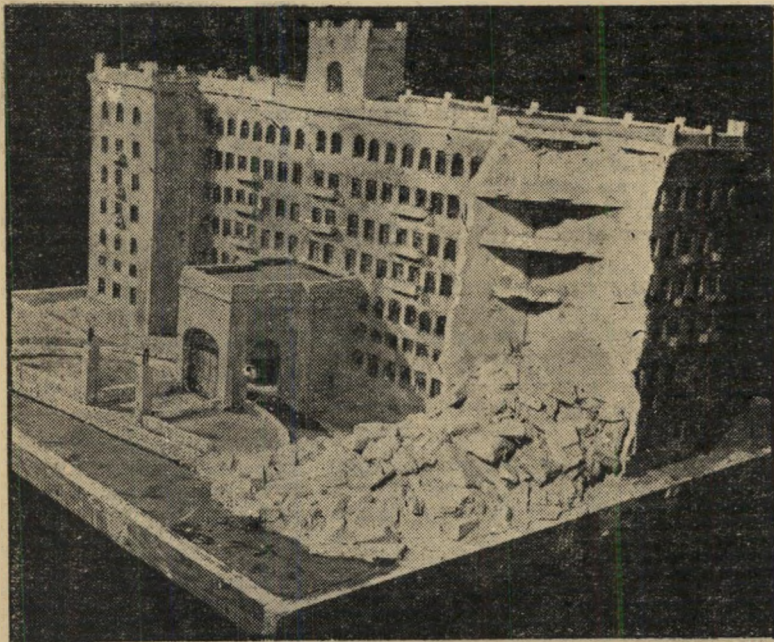
הוא ביקר את המדיניות הכלכלית של הממשלה, ונפגשו שני גשרים (ביניהם ובאישודו), תחנות דרכות באותו לילה, אור ל-2 באפריל, 1946, מסילת הברזל עצמה חובלה במספר גקודות לאורך הקו. התנועה בקו האיסטראטגי החיוני למצרים נותק כליל.

הגשר של כינה נשמר בידי 11 נוסרים ערבים. רובם היו בפילבוקס, שניים שמרו בחץ. התוקפים התקרבו מן הצד שהיה מול לגברי הפילבוקס. חוליות חבלנים התקריבה לגשר, בעוד יחידה שניה פתחה באש על שני הפילבוקס. בחוץ וכל הפילבוקס. התבלנים התקרבו למלמה, טיפסו בעזרת סולמות מערוץ הוואדי על עמודי הגשר, הכניסו את המטענים ונסוגו בחיפוי האש של החוליה השניה. בחסות העשן של ההתפוצצות נסוגו שתי היחידות מן השטח ללא אבדות.

באותו לילה לכדו האנגלים 32 מראשי חיל הקרב של אצ"ל, שביצעו את ההתקפה המקבילה על גשר אישודור ותחנת הרכבת במקום. יחידה זו הצליחה לבצע את משימתה וחזרה בגל לאורך שפת הים עד לבתיים, נפלה שם עיפה תלוח בתור בריטני. היחידה שהצליח להימלט היה שמשון, מפקד פריצת כלא עכו, שגילה כושר גופני בלתי-מצוי. שמשון (דב כהן), שנהרג כעבור 13 חודש בעת פריצת כלא עכו, רץ חזרה בחולות מבתיים עד ראשון לציון, בשעה שרודפיו הבריטיים צנחו מעיפוף. שמשון חלף את בגדיו והלך להצנת קולנוע.

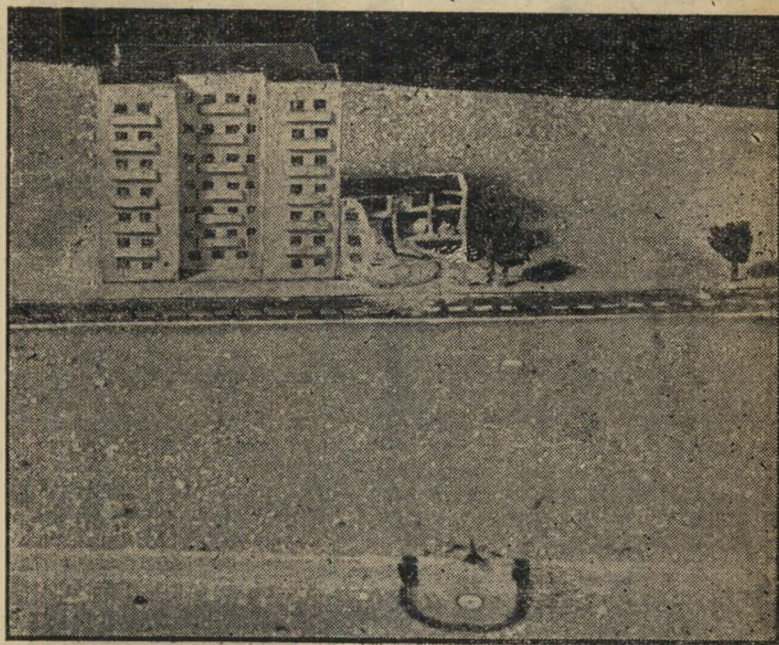
המערכה הגדולה הגיעה לשיאה. תנועת-המרי, ש-
איחדה את ההגנה עם אצ"ל ולח"י התפרקה אחרי
מאסר מנהיגי הסוכנות, אולם שני ארגוני ה"פזר-
שום" המשיכו במאבק, הלמו מכה אחרי מכה
בבריטים. ההגנה מצדה הוסיפה להביא את ספינות-
המעפילים, שגרמו להרתחת האווירה הבינלאומית.

פעולת "ציוק" (קיצור של מלונצ'יק) בוצעה על-ידי האצ"ל ב־22 ביולי, 1946, בהסכמת המדיקומת של ההגנה, שאישרה את פשר התוכנית מראש. מסעוֹהננץ, שהוטמן בקרוב ל־20 כ"יחלחל, הוכנס למרתף דרך מעבר־האספקה באגף השמאלי של הבניין, וכלכלנים ובעלי־חיים לכלל אורח המרתף, בו שכן בית־קפה גדול, עד הגיעם לסלוד ברזל שהפריד בין שני אנשי הבניין. הם פיצוהו בעזרת חומר־נפץ, הרבו את קצין־המודיעין הבריטי שהיה אחראי על המרתף, והניחו את הכרדם מתחת לאגף הימני של הבניין, בו שכנו משרדי המזכיר הראשי של הממשלה והמטה הבריטי.

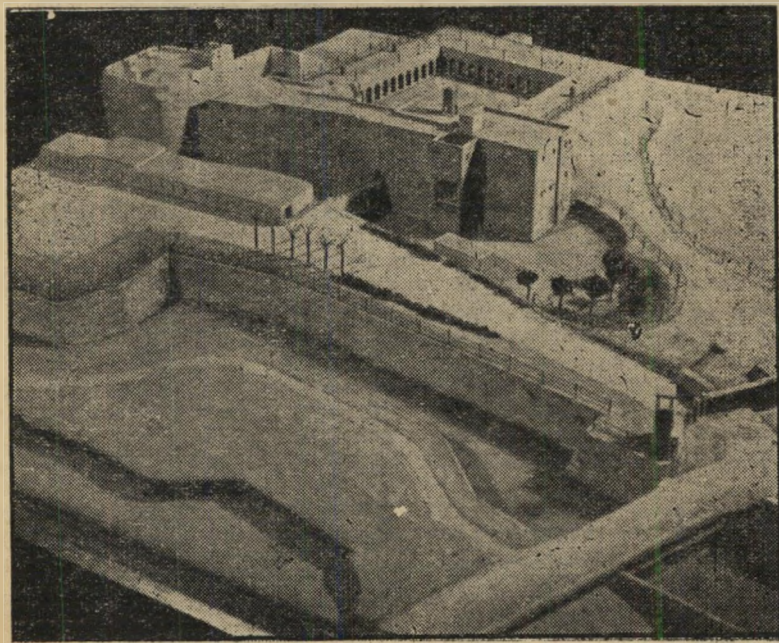
הכים היו מצויים במגננים נגד הרמה, ובשונים מתוצרת בית, להשיגה של 30 דקות. כתוצאה מחילופי-הריות במרתף ניתנה אזהרה בבנין, והלחות נסגרה. משורין בריטי, שהופיע כרוב, נתקל ביחידת-הסימה, ששלחה לעומת עגלת-סלים טעונה חומר נפץ. כתוצאה מן ההתפוצצות הזאת ניתנה אזהרה בכל ירושלים. יחידת החבלנים עצמה יצאה מן הבנין בדרך שנכנסה בו, מבלי להתגלות כלל. ההודעה הטלפונית, שנמסרה למוכירות הראשית של הממשלה, למשטרת ירושלים ולירוסטס פוסט, שיש לפנות את הבנין מפני שהיה תוך 30 דקות, לא נשאה פרי, מאחר שהמכיר הראשי שוב היה מסוכנע כי ההודעה כוזבת.

אחרי הפעולה נתעורר ויכוח מר בין ההגנה ואצ"ל על הפרטים. בבוררות סודית שנתיימה בין שני הארגונים, הוכיח אצ"ל כי יצחק שדה, בשם ההגנה, ריש לקצר את מועד ההודעה המוקדמת ולהחליף את שעות ההפעלה מ־45 דקות ל־10 דקות. ההגנה היתה מעוניינת להשמיד גירות שהיו בידי הבריטים בקשר ליחסיה עם אצ"ל.

פיצוץ מועדון הקצינים הבריטיים בבית־גולדשמידט בירושלים, בין בנין הסוכנות והבנין הנוכחי של הכנסת, בוצע על־ידי אציל ביום אחד במרס, 1947, כהגמול על הפיסת אונות־המעפילים חיים ארלוזורוב, אך הוכן זמן רב קודם לכן. הפעולה באה אחרי כמה חודשים של אי־פעולה. בניגוד לגורלם של אציל, בוצעה הפעולה בשבת, שעה שהתחבורה ברחוב מוצהס הבית, יחד עם הבנין הגבוה הסמוך, היה מוקף גדרתיל, מוגן על־ידי חמש עמדות מקלעים למטה ועל הגג. במרחק של כמה עשרות מטרים (בצד הימני של התחנה) היה הרחוב חסום על־ידי עמודי של מקלעים. משורייני צבאי או משטרה עבר ברחוב כל כמה דקות. המערך כולו תוכנן על־ידי אנשי המטה הבריטי הכללי, כדוגמה למערך הגנתי מושלם. ההתקפה בוצעה על־ידי שלוש יחידות. מכונית צבאית בריטית, שהובילה את חולית הפורצים, עלתה על גדרתיל, כאילו איבד הנהג את השליטה על ההגה. היא הגיעה בתנופה עד לקיר הבנין.

ובעוד הבריטים תוהים על מהות התאונה, פרצה חוליה אחת של התוקפים מן המכונית לתוך עמדות ההגן שהיו על הקרקע, חיסלה אותן. חוליה שניה מן המכונית, ובראשה מספר הפעולה, פרצה עם אקדחים שלופים לתוך המועדון, הניחה את תרמילי חומרי ההנפץ. מול הבנין, מאחורי גדר, חיפחה חולית-מקלע (בעיגול במרכז התמונה) על הפעולה, ניטלה את העמדות ועל הגג. היחידה אחרת חסמה את הכביש בצד שמאל, כל הלוחמים לבשו מדים בריטיים, שכל סלבו שום אבידות. הפעולה כולה ארכה כ-60 שניות, קטלה 13 קצינים בריטיים וגבהים. כתוצאה מן הפעולה הוכרו מצב צבאי ב-13 בארץ.

ההתקפה על המיבצר העתיק, שיסודותיו הונחו על-ידי הצלבנים, תוכננה תחילה כדי לשחרר את דוב גרונה, בוצעה אחרי תליתו, ביום ה' במאי, 1947, כדי לשחרר כמה עשרות מראשי אצ"ל ולח"י.

הלוחמים הגיעו במדים בריטיים לעיר הערבית, השתלסו על עמדות המפתח בעיר. יחידת המורצ'ים הגיעה לקיר האדום של המיכצ'ר, הצבחה סולמות ופוצצה שני אשנבים בגובה מסלוגה מטרים. אותה חולת המועדים מתאיהם הפתוחים הם עברו בעד סוגר שנפרץ עלייז אסירים. בעזרת חומרינפץ פנימה בקפוסות ריבה. בעזד שאר האסירים מרתקים את סומרי הכלא בעזרת רימוני הפחזה מחוצרת עצמית, ונבצירות מחסומי נפט בוער, הצליחו המשתחררים לצאת ולקלות על המכוניות הצבאיות והרכבות שהובאו עלייז התוקפים.

שתי מכוניות יצאו בשלום מן העיר, הגיעו דרך שבילי-חול עד לשוני, ליד בנימינה, אולם מכונית שלישית נתקלה במקרה ביחידה בריטית, ואנשיה גילו את עצמם שעה שקפצו בעצבנות מן המכונית הסגורה. בקרביהאש נהרג מספר פעולה, דב ("שמשון") כהן, ורוב האנשים נשבו ונהרגו.

יחידות החסימה השונות נסוגו בשלום, פרט ליחידה אחת שאיחרה להיסוג. היא נמלה בשבי ואגשיה נתלו.

באותו זמן נערכה ליד נהריה פעולת הסחה, כששני חברי אצ"ל, בתחפושת ערבית, הפגינו במרגמה של שני אינטסים את מחנה הדיכוייה המוססת, ונסוג בשלום. בהתאם של מלאכים ערבים.

או"ם החליט - העם מתחיל לבצע

נאחז את בני הארץ. תוך דקות מעטות מלאו הרחובות המונים אחוזי התלהבות. מעטים ניחשו עדיין כי מלחמה גדולה ממשמשת ובאה, ופי רבים מן החוגגים יצטרכו למסור את חייהם להגשמת ההחלטה. כבר למחרת היום נורו היריות הראשונות. אוטובוס עברי הותקף ליד פתח תקוה. הדם הראשון לעצמאות נשפך.

בשעות הבוקר הקטנות, אור ליום ה-30 בנובמבר, 1947, נתקבלה בארץ הידיעה ההיסטורית שרוב מכריע של חברות או"ם הצביע בעד חלוקת הארץ. אחרי שכרגע האחרון ממש נראה כאילו ההכרעה תהיה שלילית, הושג הרוב הדרוש תוך גיוס כל אמצעי ההשפעה של היהדות העולמית. שכרון עצום

בראשית

עצמאות! עצמאות!

בשעה זו נפתחו הלבבות. נפתחו שרירי בתי הקפה והחנויות לכל דכפין ונפתחו החביות והבקבוקים... מר פילץ השקה שלושת אלפים איש קוניאק חנם מתוך חביות, וכאשר אול הקוניאק בא תורם של משקאות צרפתיים... בעל "המוזג" הפך סולרי, מר חלפון, חילק בירה חנם והי תצרוכת הגיעה לששים חביות... בעלי בית חרושת לתמרוקים "מהודר" ואשתו זלמו במשך שעות מי בושם על קהל החוגגים... מר גרפיץ, בעל מספרה ברחוב שילוקין, תלה שלט שכל הכנסותיו קודש "לבטחון העם"... בבית חרושת "משי וקס" — סודר מזנון וכל עובד ושב הזמן לשותות לכבוד המאורע... מר נחום סדומסקי, מנהל "כרמל מזרחי" בירושלים, העמיד חביות יין באמצע רחוב בן יהודה והשקה עוברים ושבים, יהודים ואנגלים כאחד... חנות גלידה ברחוב אלני בי בת"א, סמוך לשפת הים, חילקה לנוער חנם גלידה לכבוד "המדינה"... כשארבעה עותנאים יגיעו ורעבים נכנסו עם אור הבוקר למחלבת "תנובה", הרביצו ארוחה "מדינית" שמנה ורצו לשלם הצביה לפנייה בעלת ה"מחלבת קופסת" קרן קיימת" ואמרה: "זוהי הארוחה הראשונה שהגשתי במדינה העצמאית, דמיה קודש לקרן קיימת"... בחלון הראווה של בית הקפה "גינה" ברחוב אלגבי הוצגה עוגה ממרציפן ושוקולדה בצורת מפת איי ותושבי העיר המבוססים עמדו להתחנך על גבולות החלוקה בהסתמכם על... עוגה.

בחוצות תל-אביב נשפכו כמים יין, קוניאק ושיכר. ועתונאי חוץ אחד אמר: "מעולם לא ראיתי כל כך הרבה שכורים בחוצות העיר העברית. זהו הסימן הטוב ביותר שהקמת המדינה העברית הפכה לממשות".

***

הורה על קביים

בהגיע הידיעה על הקמת המדינה העברית לביה"ח "הדסה" בתל-אביב, "הבריא" לפתע כל החולים, ירדו מעל המיטות, פרצו בי שירה אדירה ופתחו ב"הורה". זה היה "דאנס מאקאבר" ממש! במחלקה החירורגית התלכדו מעגלי "הורה" של בעלי מוס שונים ומ"שונים, בעלי ידים שבורות, ראשים חבושים ואפילו ההולכים על קביים. אלה הניפו קב אחד באויר ונסחפו בזרם המחושמל, כשהם מדלגים ומקפצים בעזרת קבם השני. לחנם השתדלו האחיות לשכנעם לחזור מרצונם הי טוב למיטתם ולישון. "לא רוצים לשכב, ר"י צים להשתגע!" צווחו המבריאים והמשיכו בהילולא. האחיות קראו לעזרת הסניטרים כדי להוציא לפחות את ההולכים על קביים מהמעגל. וכשאחד מאלה הוצא בכח אמר: "אין דבר, העיקר, שכבר עומדים בשתי רגליים במדינה היהודית..."

***

את שלנו

עוד לא מאוחר לספר שבילל ההילולא, באותו מוצאי שבת, אחרי בוא הבשורה על אישור המדינה היהודית, היתה בתל-אביב "חלוקה חנם" לא רק של משקאות, אלא גם של נשיקות! הבחורות שלנו התנשקו עם כל מי שפגשו, וביחוד רבו הנשיקות בי "פילץ" וב"פארק".

אחת היפהפיות, שפלוני עורר-הדין נפל על צאצאה לנשקה, עצרה את התלהבותו ו"צעקה: "הרי אתה מתנגד לחלוקה!" ענה הי

החלטת האו"ם

שער זה, שהופיע למחרת ההחלטה, מראה את המוני תל-אביב מריעים בלילה, בכיכר מגן דוד, עם התקבל הידיעה.

בקשת לוחמים

אומרים שגיבורים אנחנו, גזע של ברזל, עזים וטהורים, ממש כמלאכי האל. ואם תקרא את העתון תחשוב, לעזאזל, שיש אצלנו שפע אור — ואין טיפה של צל.

אולם למען האמות, שונה קצת המצב. נחמד אצלנו בשושה — אך קר בה המשכב. לבושתנו אף נודה: פחדנו קצת בקרב, ולאוזני בתולדות זקנות שפתנו לא תערב.

לכן מוטב לומר לכם דברנו בפירוש: אצלנו פה אין צורך כלל בכל אותו קישקוש אין בנו שום דבר נשגב, גם לא גבורה בגרוש רובצים אנחנו כאן פשוט מפני שזה דרוש.

ואם תרצו שנבקש טובה אחת מכם: מעטו נא בקריאות-היד, חיסכו את מרצכם! כי אז, בעזרתכם שלכם ובעזרת השם, את כל העסק המחורבן נגמור נא בהקדם.

דס"ט, 1948

בחור דגן: "אמנם המדינה שנותנים לנו היא מקוצצת, אבל את, ברוך השם, שלמה."

***

אין בעיות

עירנו היא קטנה, ביחס למספר התושבים ולתנועה שבה...

חנתי באחד מרחובותיה הצדדיים של תל-אביב, נתקלתי בכמה נהגים של טקסי ("בעלי הזכויות") אשר מקום חניתם לא הוצהה עם השקפותיהם.

אחרי ויכוח קצר, אשר התנהל בינינו, צעק אחד מהם, "עלה עליו, יעקב שבור לו את האוטו, כי עד המשפט תהיה לנו מדינה עברית".

***

האולטימטום

על ההכרעה לטובתנו בלייק סאכסס שומה עלינו להיות אסירי תודה לנער אלמוני בי ניו-יורק הסואנת, נערה-מעלית באחד מבתי המלון המפוארים.

ממש ברגע האחרון, כשגורלנו היה נתון על כף המאזנים — הגיש הוא אולטימטום הדורש בתוקף לקבל את ההחלטה על חלוקה. על מעשה קוריוזי זה, שנכנס ל"היסטוריה הקטנה" של מעמד לייק סאכסס, סיפר מר דוד הורוביץ, היועץ הכלכלי של הסוכנות, בארוחת צהרים שנערכה לכבודו במעון המסחרי והתעשייתי בתל-אביב:

— "כשנפגשו חברי הממשלה היהודית לפי גי ההצבעה הגורלית" — סיפר הורוביץ — "נכנסו באיחור-רמה נחום גולדמן כולו נרגש: רבותי, מוכרחים להשיג רוב של שני שלישים. תמהו כולם: מוכרחים? — מובן, שאנו מוכרחים. הרי לשם כך באנו לכאן, אבל מה ההדגשה המיוחדת והנרגשת לפתע? השיב להם גולדמן:

— "מבינים אתם, היום, כשיצאתי מבית המלון, גש אלי נער המעלית ואמר לי דברים שאינם משתמעים לשתי פנים. "אדוני הנכבד — אמר לי — אם לא תשיג היום את שני השלישים, יכול אתה כבר לשכוח את המעלית ויהיה עליך להתכבד ולעלות ברגל אל חדרך שבקומה ה-15".

וכשהושגו לבסוף יותר משני שלישים של קולות — נקל לתאר את שמחתו המיוחדת של נחום גולדמן...

***

תעודת התיצבות, בבקשה

"למוגרי" נכנס זוג הצעיר, העונד סרט מיוחד על שרחלו, סוקר אותו ואותה מקדקדם ועד כף רגלם, פונה אליה ואומר: "תעודת התיצבות, בבקשה". "אתה עושה לי קופסי לימנט גדול" משמע הבחור. "אשתי כיום בת 33..."

בשעת עריכת בקורת בבית קפה אחד בעיר "ניתפס" בחור צעיר היושב בחברת בחורה. "שכחתי את הכרטיס שלי בבית. הנני גר בסביבה. אחזור מיד..." וכשהם יוצאים בלי הבחורה, מוציא הבחור תעודת התיצבות ואומר למבקרים בחיוך: "תודה רבה. ברוך שפטרני מ'גנדה' כזו. זה שלוש שנים שהיא מגדודת על גשמת..."

בכניסה לתיאטרון עוצר זוג מבקרים "גי" טלמן" בגיל הגיוס, המוצץ ב"סיים" ועונה למבקרים באנגלית רהוטה: "מייד יור און ביזינס" (דאנו לעסקים שלכם...). כשמתחיל טון המבקרים להחרף, מתחיל הבחור לפתע להבין עברית ועונה: "אין לי". ושם דבר אינו עוזר לו. ה"גניטלמן" נשאר בחוץ... קוריוז אחר אירע כשצעיר וצעירה נכנסו לקולנוע שבציר. הוא הוציא את הכרטיס שלו הראה אותו למבקרים — והיא ה"מיקה" עד כה אמרה לו שהיא בת 23...

תחרות פרסי !!

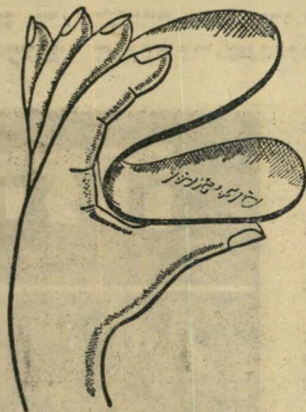
לקוני נעלים

עם סוליות

בחנויות

אבנעל סוליות
AVNAL

בחדשי אפריל-מאי 1958

מה
משקלה
של
סוליה זו?

בעל התשובה הקרובה ביותר למשקל הנכון

יזכה בפרס ענק
מקור חשמלי 8.1 וגל מעוקב

פרטים בכל סניפי אבנעל

שרשרת חנויות לנעלים הגדולה ביותר בכל הארץ

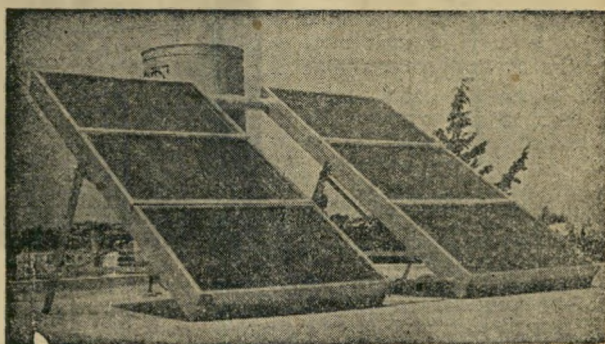
קנה * נחש * וזכה

חסכון ואיכות בנעלי

חזק 3x

סוליות

אבנעל — זכור:

- * החברה עם שש שנים נסיון.
- * אלפי דודים בשימוש בכל הארץ.
- * אחריות לחמש שנים.
- * מתקנים ביתיים מ-395 ל-500.
- * מתקנים תעשייתיים עד 500 ליטר.
- * הרכבה על-ידי מומחים.
- * שירות בכל הארץ.

פנה עוד היום ותקבל חוברת הסברה חינם במשרדינו:

תל-אביב: רח' הירקון 325, ת.ד. 6004, טלפון 21357.
חיפה: דוודי שמש בע"מ, רח' המגנים 48, ת.ד. 201, טלפון 4000.

קרית-ביאליק: א. דן, רחוב קרן היסוד 29.
ירושלים: מ. פוזן, רח' בנימין מטודלה 29, טל. 4143.

דוודי שמש בע"מ
מירומית-אולימפיה

עצמאות ישראל * עשור לעצמאות ישראל * עשור לע

31 לאוקטובר 1945: ליל הגשרים. התקפה בקנה-מידה ארצי על מסילות הברזל וגשריהן.

14 לנובמבר 1945: משטר צבאי בתל-אביב לששה ימים.

23 לנובמבר 1945: חיפוש בשרון אחר מעפילים שהצליחו לרדת לחוף.

26 לנובמבר 1945: חיפוש בשפיים, רשפון, חגלה וגבעת חיים למחרת פיצוץ תחנות משמר החוף בגבעת אולגה ובסידיני עלי. התנגדות המונים. 174 עצורים.

29 לנובמבר 1945: עוצר וחילושי בית ברמת-גן. 59 עצורים.

***

25 לינואר 1946: התקפות על שדות התעופה של חיל האוויר המלכותי בלוד, כפר סירקין וקאסטינה.

6 למארס 1946: האצ"ל מריק את מחסן הנשק בצריפין.

23 לאפריל 1946: ההתקפה על משטרת רמת-גן.

25 לאפריל 1946: התקפת לח"י על מגרש חנייה בריטי בתל-אביב. שבעה חיילים הרוגים.

1 למאי 1946: פורסם דו"ח החקירה האנגלו-אמריקאית לארץ-ישראל.

18 ליוני 1946: חמשה קצינים בריטיים נחטפו על-ידי האצ"ל במועדון הקצינים בתל-אביב.

29 ליוני 1946: השבת השחורה. מאסר אלפי חברי הגנה וראשי הסוכנות. חיפושים בעשרות משקים.

22 ליולי 1946: פיצוץ מלון המלך דויד. 91 הרוגים.

11 לאוגוסט 1946: עם הגידול הבלתי-פוסק של ההעפלה החליטו הבריטים להעביר את כל המעפילים שייתפשו בעתיד לקפריסין.

28 לאוגוסט 1946: חיפושים בדורות ורוחמה. נתגלו מחסני נשק בעזרת כלבים מגלי מוקשים. באותו יום ערכו הבריטים גם את מבצע דילול לטיהור מחנה המעצר לטרון מנשק וגילוי הכנות בריחה.

13 לספטמבר 1946: שלושה מקרי שוד בנקים בתל-אביב לשם מימון פעולות המחתרת.

7 לנובמבר 1946: מוקשה רכבת שהובילה חיילים בקו קאהיר-חיפה. ליד באר-יעקב.

29 לדצמבר 1946: קצין ושלושה רבי-סמלים בריטיים נחטפו והולקו על-ידי האצ"ל כתגובה על פסק-דין של 18 מלקות על איש אצ"ל שהשתתף בשוד בנק. ארבעה מאנשי אצ"ל, חשודים בהלקאת הבריטים, נתפשים ומוצאים להורג בתלייה.

***

2 לינואר 1947: הוצא פסק-דין מחת על דוב גרונר, ממקיפי משטרת רמת-גן.

2 לפברואר 1947: פינוי כל האזרחים הבריטיים חסרי תפקידים חיוניים מארץ-ישראל וריכוז האחרים באזורים מבוצרים.

6 לפברואר 1947: משטרה וצבא סורקים 8000 צופים במשחק כדורגל בחיפה, בחיפוש אחר איש מחתרת.

14 לפברואר 1947: בחיין מודיע על החלטת ממשלתו למסור את בעיית ארץ-ישראל לאו"ם.

17 לפברואר 1947: נתפשים 807 מעפילים.

9 למארס 1947: נתפשים 599 מעפילים.

מן המלון הצבאי תש"ח

אקדה ז. — סמל לאפסנאים, קציני-תרבות, קציני-סעד וכדומה.
ג'יפ ז. — מכונה בעלת ארבעה גלגלים המיועדת בעיקר למזכירות הפרטיות של קצינים מדרגת רביסרן ומעלה. משמשת גם לאספקת חומר גלמי לבתי חולים.
דייקנות ז. — החובה לעשות דברים מסויימים במועדים מסויימים. חלח על כל החיילים מדרגת סמל ומטה.
דרגה ז. — דבר ההולך ועולה עם ריחוקו מן המשלט.
התעמדות-בוקר ז. — עיין ע' התעללות בוקר.
חופש ז. — המבחן המעשי לתרגילים קרביים שונים, כגון התנגבות יחידים, הת' מצאות בחושך, התקרבות לפני מגע, לחימה על המסרה ודביקות במסרה.
טופוגראפיה ז. — מין מקצוע המלמד אותך למצוא את דרכך לכל מקום, פרס למחנה השיחוררים.
מזחמה ז. — מצב בלתי-נעים המפריע לצבא מפעם לפעם למלא את תפקידו האי-מיתי. היינו לצחצח נעליים, לערוך מפקדי-בוקר, וכדומה.
ספורט שימושי ז. — מערכת תרגילים שמטרתה להוציא את החייל מכלל שימוש.
עזה תאנה ז. — עזה בו מכסה האדם את ערותו.
עזה זית ז. — אותו הדבר לקצינים נמוכים יותר.
קאלאבוס ז. — מקום מרגוע ונופש לחייל שהתעייף יתר על המידה בחופש שלא ברשות.
קצין תרבות ז. (מין בלתי ידוע) — אדם האומר לך מה חיה הוא עושה אילו היה יוצא לקרב גם מחלק-תוניס-גדודי.
קרב ז. — מצב של מנוחה בין שתי תקופות של אימונים.
רובה ז. — כלי המשמש למיפקד-בוקר, לתרגול-סדר-חמוש ולחצדעה. יש המשמח' שים בו גם בשעת קרב.
רופא מנתח ז. — חייט של בני-אדם.
תפקיד ז. — תוספת בלתי-נעימה אך לעתים בלתי-נמנעת לדרגה.

הסטנים יוצאים מן המחתרת

להבות. לוח המאורעות שנלקט בעמודים אלה, מתוך יומן הדיכוייה הששית המוטסת, מראה את ההתייחסות המוטסת ההדרגתית של השלטון, ואת הפיכתם ההדרגתית של ארגוני המחתרת לצבאות חוקיים למחצה, ניצנים ראשונים לכוחות צבא ההגנה לישראל, שברובם הגדול נצמדו עדיין אל עמדותיהם.

ב־14 במאי, 1948, הורד הדגל הבריטי ליד ארמון הנציב בירושלים, בטכס חגיגי. הנציב העליון הבריטי טס משדה־התעופה עמרות לחיפה, עזב באותו יום את הארץ על סיפון אוניית־מלחמה בריטית. שרידי הצבא הבריטי יצאו בשירת ארוכה מירושלים דרך מזה, למצריים. הם השאירו אחריהם ארץ אחוזת־

- 31 למארס 1947: דוב גרונר ושלושה מחבריו נתלים בעכו, מובלים לקבורה טורית בצפת.
- 22 לאפריל 1947: נתפשים 769 מעפילים.
- 26 לאפריל 1947: עוזר מפקח מחוזי קונקסט, מפקד הבולשת הבריטית בחיפה, נרצח על־ידי לח"י.
- 4 למאי 1947: התקפה על כלא עכו. נמלטים 217 אסירים.
- 17 למאי 1947: נתפשים 1422 מעפילים.
- 24 למאי 1947: נתפשים 1457 מעפילים.
- 16 ליוני 1947: ועדת האו"ם לענייני ארץ־ישראל מתחילה בפעולותיה.
- 12 ליולי 1947: שני סמלי בטחון שדה, פייס ומרטין, נתפשים בנתניה כבני ערובה לשלושה חברי אצ"ל שנודונו למחת על פריצת כלא עכו.
- 18 ליולי 1947: 4493 מעפילים מוחזרים על סיפון יציאת אירופה לאירופה.

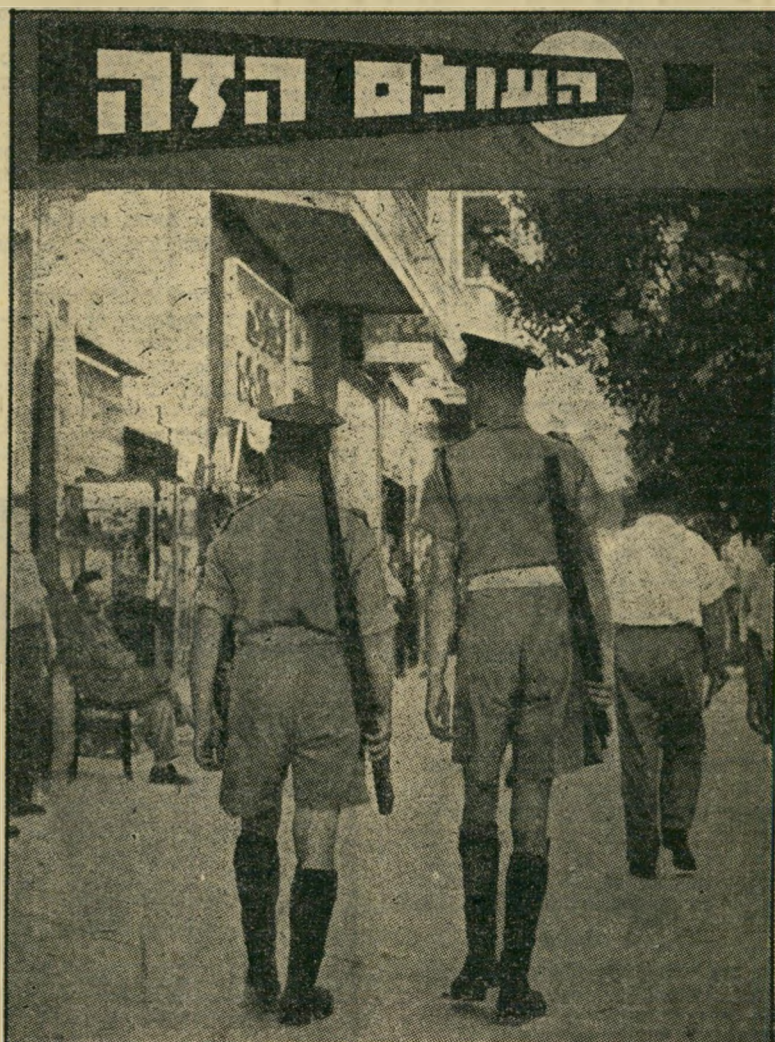

תמונה סנסציונית
שצירה היסטוריה — התצלום הראשון שפורסם בארץ, שהראה חיילת של גדודי ההגנה עם נשק גלוי ביד. הוא פורסם בשער העולם הזה, ב־25 בדצמבר, 1947, בכותרת "בהתפקד עם".

- 29 לנובמבר 1947: מליאת האו"ם מצביעה ברוב של 33 לעומת 13 על חלוקה.
- 25 לדצמבר 1947: ערבים מתקיפים בחג המולד, בנצרת, שני סמלים בריטיים ואורחים, שודדים את נשקם.
- 29 לדצמבר 1947: ערבים מתקיפים ליד ראש פינה, בטעות, שירה של חיל הספר הירדני, אותה הם חושבים ליהודית. הורגים ירדני אחד, ופוצעים אחד.
- 30 לדצמבר 1947: שתי פצצות יהודיות קוטלות 6 עובדים ערבים ופוצעות 42 ליד בתי הזיקוק בחיפה. הערבים עורכים טבח בחבריהם לעבודה, הורגים 41 יהודים, פוצעים 48.

★ ★ ★

- 14 לינואר 1948: פצצה ערבית שהושאה במכונית דואר מתפוצצת בחיפה, הורגת שוטר בריטי, ששה יהודים. נפתחת גש על־ידי כל הצדדים, בה נהרגים חמישה ערבים ונפצעים 52.
- 15 לינואר 1948: חיל הספר הירדני מתחיל בניסיונו לירדן.
- 2 לפברואר 1948: הצבא משתמש בפצצות מדמיות נגד ערבים בחיפה המסכנים מכוניות צבאיות בריטיות.
- 20 לפברואר 1948: יהודים וערבים משתמשים לראשונה בחיפה, במרגמות.
- 4 למארס 1948: קצין צנחנים בריטי נורה למות בחיפה בעת חישו לעזרת יהודי שנפצע על־ידי צלף ערבי.
- 4 למארס 1948: יהודים מגלים מכונית דאר נושאת פצצה ערבית ענקית, ליד בתי גלים, חיפה, והורגים את הנהג. חיל המהנדסים הבריטי מחסל את הפצצה.
- 22 למארס 1948: יהודים במדי צנחנים בריטיים מסילים פצצת חבית בחיפה, הורגים 23 ערבים.
- 21 לאפריל 1948: מתחיל הקרב על חיפה.
- 15 למאי 1948: מסתיים המנדט הבריטי בארץ־ישראל. הצבא הבריטי הנוטר בארץ מתרכז במחוז חיפה.
- 30 ליוני 1948: החייל הבריטי האחרון עוזב את ארץ־ישראל.

הם יוצאים?
זאת היתה הכותרת לשער זה, המראה שוטר בריטי ושומר עברי בסיוור ברחוב אלנבי בתל־אביב. כעבור זמן קצר נטשו הבריטים את אזור תל־אביב, שהפך למחוז הראשון של ממשל עברי.

- 29 ליולי 1947: שלושה אנשי אצ"ל מפורצי כלא עכו, מוצאים להורג. סרגנטים פייס ומרטין נמצאים תלויים בחורשה ליד נתניה.
- 31 ליולי 1947: חמישה יהודים נרצחים וחמישה עשר נפצעים בתל־אביב על־ידי חיילים בריטיים בתגובה על תלית הסרגנטים.
- 1 לספטמבר 1947: מתפרסם דו"ח אונסקופ (ועדה מיוחדת של האו"ם לארץ־ישראל), הממליץ על חלוקה.
- 7 לאוקטובר 1947: חיפוש אחר חשודים בשכונת התימנים של חדרה. נתפשים 50 אלף סיגריות שנגנבו מהנאפי (השק"ם הבריטי).
- 8 לאוקטובר 1947: משאית צבאית בריטית מתדרדרת לתוך שדה מוקשים בריטי בהר הכרמל, חיפה. 2 מוקשים מתפוצצים, 26 חיילים נפצעים.
- 11 לאוקטובר 1947: צבאות ערב נעים לגבולות ארץ־ישראל.

המתגוננים עוברים להתקפה

עברו להתקפה. יפו, חיפה, צפת, טבריה, בית-שאן, השכונות הערביות של ירושלים החדשה, נמלו. הי התנגדות של ערביי פלסטין התמוטטה. ההתערבות של הצבאות הערביים טרב החלה. החלל הזמני נוצל כמעט במלואו. המתגוננים שעברו להתקפתם הגדולה, עמדו להכביח את עצמאותה של המדינה.

ב-1 באפריל, 1948, התקבץ גדוד של גבעתי ליד נמל תל-אביב וקיבל בחשכת לילה את הרוכים הצ'כיים הראשונים. אחרי כמה ימים נפתחה פעולת ההתקפה הגדולה הראשונה בתולדות המלחמה: מיכצ, "נחשו", שפתח זמנית את הדרך לירושלים. בכל רחבי המדינה יצאו המתגוננים מעמדותיהם,

פחד וחתה יש להטיל עליה — רק אז תכנע העיר!

★ ★ ★

התכונה היתה גלויה לעין וברורה: ביום ההוא ראו אנשי בית שאן את הכוח המתרכז לעלות עליהם. הם ראו בדרכים מכונות משא הנוריות אחריהם עגלות תותחים (והמכונות נסעו לאיטן, הן למען יראו והן — למען לא ישברו צירי העגלות ואסניהן!). ומכונות אלו שוטטו בדרכים סביב בית שאן הלך ושוב, הלך ושוב להרבות רוסם; הם ראו את קיני התותחים מזדקרים גלויות מסביב לעיר, מעל כל גבעה. משך היום כולו התגלגלו ברעש גדול עגלות התותחים אנה ושוב, לראוה, כמפגניות כוח שאין לעמוד נגדו.

וכיתות החסימה בדרכים צחקו אלו אלו: הסתכלו בתותחים של אהרונציק, הסתכלו רק! ראו את חיליו של אהרונציק! בלילה ההוא, בדיוק בחצות, התפוצץ בנפץ אדירים פגז של מרגמת "דויד", ואז החלו שאר שתי המרגמות שולחות פגזים בזה אחר זה משך שעה רצופה, ומכונות היריה טחטחו צורות ארוכים. לא לחסוך — פגזים וכדורים. הרביצו. כל כמה שאפשרו ניתנה הפסקה. שעה אחת. אחר מכן בקשו הערבים (בטלפון!) הפסקת אש עד הבוקר.

אהרונציק במטה הקרבי, מחה את זיעת מצחו. — לעוד מנה אחת לא היו מספיקים פגזי המרגמות! אמר מצטחק. למחרת הלילה ההוא, בבוקר, בדיוק בשמונה כמסכם, נכנעה העיר. למשלחת נכבדה נאמר: אם לא תיכנעו — נפציץ אתכם בכל תותחינו! (טוב שהיה אז לילה, והערבים לא יכלו לבדוק מה נזק עוללו פגזי המרגמות לבתי הבולח שלהם!)

שהיה הדבר רשום למזכרת בדברי ימי מלחמת ישראל! את העיר בית שאן כבשנו בצינורות "מאנסמאן" בני ששה אינש! הלא הם אותם הצינורות, המונחים כיום הזה בשדה, במשק חמודיה, והמסירים נסמי מים על חלמים ארוכים של ג'ירק המצמח בולבוסים וגזר וצנונית אדממת.

עברו כמה שבועות מאז אותו יום חורף גשומי. עשבי בר צמחו וכיסו על הצינורות המהופכים בערוץ, וביתיים בא האביב עם פריחתו השופעת וחום השמש התלכלכ בשדות.

בראשית מאי כיתרו כוחית ההגנה את העיר בית שאן וצרו עליה מכל עבריה; עם כיבוש הדרך המובילה מבית שאן דרומה ליריחו, הושמה העיר הבצורה במצור. "מחר, מחר עולים על בית שאן", עבר לפתע הלחש בין האנשים שרבצו בעמדות. בדרכים המובילות לבית שאן נראו כיתות השמות מחסום. עשרה אנשים מקלע — ולפעמים קרובות למדי גם בלי מקלע — זה היה כל כוחה של החסימה, וכוח זה היה יעיל דיו שישים את העיר במצור, את העיר בית שאן, שהפילה לשעבר חתימה על כל הישובים בתחומה והמצור היה, כנאמר: "והעיר סגורה, אין יוצא ואין בא".

בערב ההוא נסע אהרונציק מפקד הפלוגה, ממשק למשק, ובפיו בקשה מורה: "הבו לי כל עגלה שבורה!" והלך לירכתי החצר, והוציא משם כל עגלה שעדיין אופניה שלמים. היה מפריד בין הגלגלים ועושה מהם בו במקום דוראופן.

— "מה צורך לך בעגלות דוראופן רעועות אלו?" שאלוהו, ואהרונציק מחייך ומשיב: "תספיקו לראות מחר, ואמנם ראינו כולנו. תחילה קרא הצופה ממרום המגדל, וקולו רגיש: תותחים, תותחים!! — והמבין הלא יכין: בארץ כולה לא נמצא באותם ימים תותח אחד ברשות ההגנה. התותחים שלנו טרם הפליגו בספינות ארצה.

אלא מה — אם אין תותחים, מתחכמים למצוא תחליף. מה שהבין אהרונציק ה"מסכה" הבינונו כולנו: בהסתערות גלויה לא תיכבש העיר בית שאן הבצורה שכולה בנויה אבן בולח (לא סתם חרבות של טיט ותכנן), שמחסי מוזן ונשק לה, ותעלות שופעות מים נמשכות בה מרחוב לרחוב. העיר הזו יכלה לצחוק למצור שהטילו עליה — מאה וחמישים איש, בשתי מרגמות של 3 אינש, בשתי מכונות יריה, בשמונה מקלעים... זה היה הרבה פחות מדי!

תותחיים מול בית = שאן

כיצד כובשים עיר בצורה? — התי אומר, בדרך שלמדים איתנו כל ספרי האסטרטגיה: בתותחים ובטנקים, במרגמות ומכונות יריה כבדות... אלא מה תעשה כשאין אלה תחת ידך והרי אין זו חכמה רבתי לכבוש עיר בכלי נשק ואנשים אשר ברשותך, ואלה כידוע — לפני מאי שנת 1948 — לא היו מרובים.

על בית שאן, שנכבשה בראשית מאי שנת 48, קראתם ודאי כולכם בעתונות — אולם את אהרונציק רק מעטים מכירים, ופחות מזה מכירים את המעשה בצינורות "מאנסמאן", ששימשו לו תחליף לתותחים.

באחד מימי מרץ אשתקד, עברה מכונת משא עמוסה צינורות השקאה בסמוך לבית שאן, ובמקום הפורענות הקבוע, בירידה התלולה אל העמק, דחקא שם חל קלקול במונע, ושני הנהגים נאלצו לנטוש את מכונתם ולהמלט מאש רובים שניתכה עליהם, ממכונות שניה. עד שחזרו ובאו למכונתם בלחי משמר, כעבור שעה, הם מצאו את האוטו מוטל בצדי הדרך, שרוף, וכל מטען הצינורות הפוך ומתגלגל בערוץ שלצידו הדרך.

— "מאתים מטר צינורות הלכו פה בינתיים לאיבוד", אמר תהג לאהרונציק, שהיה אז סרגנט הנוטרים.

— "אין דבר — אמר אהרונציק — באחד הימים נוציא אותם מחוץ לערוץ!" הרבה לא התמהמהו שם, כיוון שהכדורים היו מנקשים כמטר אל קירות הפלדה של המשוורין.

★ ★ ★

טכנויות המודיעין מוסרות לוגדון לא ת מ כור נשק לערבים.

ואני מאמין להם. למה לא? אפסר... לחלק ח' נ'ס, אין כספ...

★ ★ ★

שלושה ערבים מזוינים בבארשבע נהרגו בפעולה של ההגנה. באה לשכת המודיעין וסיפרה, כי השלושה נהרגו בשעה שחרשו בשדה.

הממשלה שלנו מגשימה את חזון חנביא הגדול:... וכתתו חרבות לאתים.

★ ★ ★

עתה, שבועות או חודשים מספר ערב הי חיסול, שלחה הממשלה לכל המחלקות חוזר ובו פקודת-הגבלה על שימוש בנייר.

בחוגים יהודיים גברו החששות שהנייד דרוש לה, לממשלה, כדי... לתת לנו כסח הבסחות חדשות.

★ ★ ★

סיפור ארצישראלי: רכבת עמוסה טחורות לא נשדדה עלידי כנוסיה ערבית ליד קאקון.

המשק הסיפור הארצישראלי: נחג'ה קסר פוסר באשמת רשלנות.

★ ★ ★

הבריטים הרסו אגף שלם של בית-החרושת לספירת בקרבת מקוה-ישראל.

תמה אני, אם היו נוהגים כך, אילו היה זה בית-חרושת ל... יססי.

הציץ=ופגע

ספיתי אדם:

אנו יצאנו בתור לאוס הערבים יצאו באיזו בחין יצא או"מלל

★ ★ ★

ועוד מספיתי אדם:

ציג חאסי "חצטיין" בחפכפכנותו. משנאם תחילה בעד והודיע שיצביע נגד, שאלוהו יהודים: הן היית קודם מתומכי ה שלוקה? — השיב נציג האיסי: מילא, הייתי... ו בשחזור בו שוב והצביע בכל זאת בעד, שא לחו הערבים: הן אמרת שתצביע נגד? משיב נציג האיסי: מילא, ספיתי...

★ ★ ★

מי זה אומר, כי המנהרה בלאטרון נוצר דה כדי לאפשר בריחת עצורים יהודיים?

גידתם אחרת אומרת, כי חמטרה היתה — ליצור שר תת-קרקעי בין... שתי המדינות.

★ ★ ★

מחר הבשר נתיקר מאד בארץ.

...ומחר חדם חוזל.

★ ★ ★

מקור רשמי הרגיע אותנו, כי רבבות פכדורים שנשדדו בתחנת-הנוטרים במר לא אינם חתימים לרובים שנלקחו מאותה תחנה.

אין דבר, עתה הם יסדדו רובים שית איסו לאותם הכדורים...

A black and white portrait of a woman, likely a film star, smiling and looking down and to her left. She is wearing a dark, wide-brimmed hat with a small emblem on the front and a heavy coat with a thick fur collar. The lighting is dramatic, highlighting her face against a dark background.

5. גנבים וזייסני מטבעות "ענשו

מתנדבים רומן וצוחק

שנראו להם בלתי-הגיוניות. הם רמנו ללא הרף, גירפו את העולם ואת הסמל. אך הם היו לוחמים מצויינים, בעלי יוזמה אישית למופת, ואחרי שהבינו את מהותה של פעולה זאת מטרותה, הם היו מוכנים לסבול עד קצה גבול היכולת — ולמעלה מזה. בעמודים אלה מדבר נוער זה בגוף ראשון — במדור הסופולרי ביותר של "העולם הזה" בימי מלחמת השיחרור — ומתאר בהם בצורה מקורית ביותר את חרגשתו ומאוויו.

שאינו אוהבים

1. לקום להתעמלות בוקר.
2. לכתוב מערכים בשעות הערב.
3. לרוץ לשיירה — ולא לקבל מכתב.
4. תה עם סודה.
5. לשכב תחת שמיכה רטובה באוהל.
6. לעמוד מסובן במקלחת ולצפות ל...
7. תיקון קו המים.
8. סופת חול.
9. 25 ק"מ בדרך לא דרך על גבי משורין.
10. ביקור פתאומי של הבריגדיר "הי ייד", בשעה שהנשק בחוץ.
11. כשהבריגדיר חולץ את נעליו בנוכחותנו...
12. קיטנות למיניהן.
13. חסוסם על הדרך.
14. הרצאות על "ציונות".
15. את מחלקת האספקה.

שאוהבים

1. חופש.
2. ערב סביב המדורה.
3. לקבל "חבילת-שי".
4. קוניאק.
5. מיטה, סדין, פיגמה...
6. אמבטיה.
7. חורשה על שפת הכינרת.
8. פורד "דה'לוקס" המחליק על הכביש.
9. ביקור "ידידותי" בכפר הערבי.
10. את זו שהשארגו אי שם.
11. "קומויץ מהלך על שתיים".
12. סטינות שפרצו!
13. בדיה; צילבת בלע"ז.
14. אספקה.
15. אנשי פלמ"ח, אי שם בנגב

שאינו אוהב

1. לשאת ארגוני תחמושת.
2. מעצורים בכלי בשעת פעולה.
3. את מחלת החצבת.
4. זבובים בחדר.
5. את המצ. בעיר (בחופש).
6. נזקות את התותח.
7. שמכנים אותנו "באטיס"שחורים".
8. שאין פנס לוקס בערב.
9. שמגנונים לך בענין שמירה.
10. סיורים במשורין סגור ומחניק.
11. כשמסדרים בלגן בעיני אססנאות.

שאוהב

1. את התותח שלי.
2. את הפלמ"ח.
3. את ה"שר"שית שטפלה כי בזמן המחלה.
4. ארוחת בוקר בזמן.
5. מקלחת קרה בצהרים וכשאננס מכ ריחים אותך להתגלח.
6. לדפוק כדורים בסטן שלי.
7. לספר ציזבזאים על פעולות שביצעו נו ושלם בצענו.
8. לקרוא עיתונים וב"העולם הזה".
9. להסביר לפלמ"חניקית איך סועל התותח.
10. להפיל מטוסים של בני-דודינו.
11. לגדל שחארב.
12. מחנה הפלמ"ח עלי"ד ר.פ.
13. תותחן מאיר אבני

שאינו אוהבים

1. לשכב פצוע בבית-חולים.
2. כשכל הגדוד יוצא לחופש ואני כאן.
3. כשבאים לבקרני עם פרוץ חמוץ ו"מלא רחמנות".
4. כשהרופא אומר לי בפעם השלישית: "עוד שבוע לשכב".
5. כשמעירים אותי ב-6.30 בבוקר וסות את פי במדחום.
6. כשאומרים לי שיש לי "מזל" ושי "יצאתי בנס".
7. כשמעירים אותי בכל שלוש שעות לקבל זריקה.
8. כשטוענים שאני אוכל דיי.
9. כשנזכרים במטה הסמוכה.

שאוהבים

1. להיות בריא.
2. הירידה הראשונה מהמטה.
3. כשבאים לבקרני ומספרים לי רכילות על הגדוד.
4. לנסוע לקונצרט, בעיר הסמוכה, "על רגל אחת".
5. לישון מאוחר בבוקר.
6. את קציני-הסעד שלנו.
7. כשמודיעים לי שאני מקבל יותר זריקות.
8. כשעובר עוד יום אחד...
9. שכן למיטה, שאינו גונח ומדבר עב רית.
10. ד. ר. 73142
11. מ. ו. 80281
12. פצועי פלמ"ח אי שם בארץ

שאינו אוהב

1. את בחיין.
2. להשתמש ב"כלים ישנים".
3. כדור "עקר".
4. כשהבריטים "עוזרים" לנו...
5. להיפטר מאמי לפני לכת לעמדה.
6. לספר לכל גודניק "מה נשמע שם".
7. לשמוע את החדשות ברדיו ירושלים.
8. "אמריקאים".
9. מסגרת שחורה בעתון עברי.
10. בתי קפה מלאים סובבים.

שאוהב

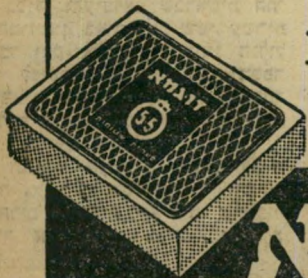
1. את העולם הזה, עם וכלי מרכאות.
2. להרביץ ב"ברן".
3. בשעת התקפה, כשמלאי התחמושת גדול.
4. לחזור לעמדות האויב.
5. לחזור הביתה אחרי כמה לילות ללא שינה ולישון "כמו בן-אדם".
6. כוס גוזז אצל ויטמן, אחרי חודש ב"גב.
7. אותה.
8. את תל-אביב.
9. לקרוא את "ספרות הקירות".
10. לקרוא את הוידוי של ב"העולם הזה".
11. זה"ל כל עוד גם אני בעולם הזה.
12. "מ.כ." (איש השורה), תל-אביב

שנים בסירה אחת

דוגמא חטיבת החביבה פר הקתר
דוגמא חטיבת שמתחבב גם פריך.

20 סיגריות 400 פרוטה
אחים ברורו גלס

דוגמא

סוף סוף יופיע בקרוב סמן היכר
"הסרט הכחול" למסעדות נקיות
משרד הבריאות

אל תחכה עד הרגע האחרון
כרטיס קנה עוד היום

לרגל יום העצמאות תיפסק המ"
כירה ביום הרביעי 23.4 להגלה
שתחלים ביום החמישי 24.4.

נופעל הפים

הזכיה 30,000

דגל חדש בין דגלי האומות

העצמאות יקר ואכזרי. ובעיקר: ההמונים שרקדו ברחובות ב-30 בדצמבר, שכבו ב-14 במאי בשוחות ובכסוסים קרביים. רק מעטים מהם אף שמעו קטעים מטכס ההכרזה ברדיו, רוב האחרים שמעו על הקמת המדינה רק בדרך אגב, חשבוה לדבר המוכן מאליו. הם חזרו לסדר יומם הרגיל והשיגורתי: המלחמה.

בניגוד להצבעת החלוקה באו"ם, שגרמה בארץ להפגנות של התלהבות המונית לוהטת, לא גרמה הכרזת המדינה עצמה להפגנות צוהלות. חמשה וחצי החודשים שעברו כבר הפכו את המדינה לעובדה קיימת. חזית-המלחמה הפכה לגבולה. אלפי החללים הראשונים החזירו לכל לב את ההברה שמחיר

במדינה

סוד המדינה

המוזמנים לטכס ההכרזה היו נאמנים לבקשת המארגנים החרוצים: הם החזיקו את הדבר בסוד. והעובדא, שבראשית הת' אספו ליד המוזיאון, באותו יום ששי, עשרות אנשים בלבד ורק בהתקרב המחוג הגדול של השעון לסיפירות הגדולות גדל מספר האנשים למאות אחדות, מעיד על ההצלחה בהחזקת הדבר בסוד. הרטט שבמאורע, הוא שצויה על האנשים את השתיקה. אחר כך התחילו העוברים ושבים לחוש שבמקום זה, "לא הכל כשורה..." והחלו נוהרים, נוהרים בעקבות האיש שהצבור הרחב מכיר אותם. וכך גדלה המתחת מרגע לרגע.

במכונים קצרים

בהזמנה ששלחה הממשלה הומנית שלנו היה פסוק המרמז בשפה ברורה למדי שעל האורח לבוא בחליפה כהה, למען הרגיש את חגיגות השעה.

אילו היו הזמנים שקטים יותר, היה מת' עורר בודאי ויכוח דימוקרטי מסביב ל"אוקאז" הזה. ובכל זאת שמחה מרבית הקהל לראות בין המוזמנים גם אנשים ב' לבוש "עמך". והיה אחד, ברל רפטור הסוער, שהופיע אפילו במכנסים קצרים; אמנם לא מצבע חאקי, אלא מצבע אפור. והיה שני שלא נענה לדרישה על מדים כהים והופיע בחליפה אפורה. זה היה לא פחות ולא יותר אלא מיניסטר החוץ: משה שרתוק. וכך הבהיק ביתמותו הצילינדר של הרב אוגטרמן.

החיך הראשון

והנה טרטור האופנועים, והוא מכריז על בואה של המכונת מספר 1. המפקד הכללי של ההגנה מופיע ואחריו יתר ה' מכונות ובהן חברי מנהלת העם. הצלמים

***

משמר מספר 1

מכונת, ובה משמר הכבוד, הופיעה. בחור רים כהלכה ומלבושם פשוט, אך מבהיק. צעדיהם עזו וידיהם הזריזות מפנינות בקצב את כושר יכולתם. הצלמים והעתונאים ש' הגיעו בכמה מכונות, עוקבים אחרי תנועות חיל המשמר. הרושם — עברו את "הבחניה!" עכשיו יופיעו על דפי עתונים בכל העולם כולו.

***

זמתו של דיזנוגור

האסיפה ההיסטורית של הכרזת המדינה נועדה להתקיים באולם שבקומה השניה ב' בית הקרן הקיימת, ברחוב הרמן שפירא. אך כשחישבו המארגנים את מספר המקומות הדרושים למיניסטרים, לצירי מועצת העם, לראשי המוסדות, לנכבדים שמן ההכרח ל' הזמינם, לעתונאים הזרים והמקומיים, לצ' ימיב ולשדרנים (מלשון שידור) — מצאו שאולם קהל" צר מלהכילם.

אז החלו לבחון אפשרויות אחרות: בית "הביכה" — לא, כי אין רוצים לשחת ל' כינים זה צורה של אסיפת-עם, או הצגה; בית הכנסת הגדול — לא, כי השמאל יתנגד; אולם הועד הפועל של ההסתדרות — לא, כי הימין יתנגד; ובחיפושים אחרי אולם שלא יהיה גדול מדי ולא קטן מדי, לא היה מפלגתי אך יהיה צבורי-פרונטטיבי, נמצא המוזיאון כמתאים ביותר. וכך עשה הגורל צדקה עם מאיר דיזנוגור המנוח, מייסד העיר העברית הראשונה, אבי העצמאות המוני ציפליה, שביתו שימש אכסניה לאספת-היסוד של המדינה היהודית העצמאית.

נדר מפקד

להיות נועז — מבלי היות קל-דעת,
להיות זהיר — מבלי היות מוג-לב.
במטר האש, בחום שעה מכרעת,
לרוץ בראש גל-סער אל אויב.

לב לב צונן לשקול היטב כל צעד
ביום הנצחון המשכר,
ולהמריץ באמונה וזהט
את הכושלים בגבור יאוש קודר.

לחתור ללא לאות השכם וערב
להיות ראוי לזו האחריות —
לתואר מפקד לוחם בקרב
צבא של עם גאה ובן-חרות.

ברגע זה, עת נקבל עלינו
בלב גאה את עול האחריות,
ננדור את זה הנדר לעצמנו,
בל ישכח בשפל וגדלות.

להיות גאה בפני נושאי התואר
וענוותן בקהל הטוראים,
לתת כבוד לאיש, ולא לזוהר
של סימני דרגות וברק מדים.

לפיקודים — להיות חבר ורע
מבלי הקל בעול חובה וצו.
אחרון להיות לנופש משעשע,
אולם ראשון בסכנה וקרב.

המהלומה שזיעזעה את המדינה

הכרזת המדינה היתה מלווה בשורה ארוכה של כשורות-איוב. שלושה צבאות ערביים פלשו ארצה מדרום, ממזרח ומצפון-מזרח. המצרים כבשו את כפר-דרום, את יד-מרדכי ואת ניצנים, וניתקו את כל הנגב. הסורים תקפו את משקי עמק הירדן. ואילו הירדנים הנחיתו על המדינה החדשה את שתי

הכרזת המדינה היתה מלווה בשורה ארוכה של כשורות-איוב. שלושה צבאות ערביים פלשו ארצה מדרום, ממזרח ומצפון-מזרח. המצרים כבשו את כפר-דרום, את יד-מרדכי ואת ניצנים, וניתקו את כל הנגב. הסורים תקפו את משקי עמק הירדן. ואילו הירדנים הנחיתו על המדינה החדשה את שתי

על חומות ירושלים

— התבוא העזרה?
— היבוא ??
— היבוא ???

אי אלו עשרות מטרים מרובעים, סימטאות צרות ומפותלות, בתים ישנים דחוקים ולחוצים אחד לשני, נשענים אחד על כתפי חברו, רעש פגזים מתפוצצים, מטעני דינמיט, הרס, חורבן, מטר כדורים ועייפות, עייפות גדולה בכל האברים עד לשתק את כושר המחשבה. ובשניים שלושה מרתפים נרחבים — במעבה האדמה — אלף וחמש מאות איש מוצאים מקלט בדוחק איום המפליט סרחון מהביל ומרגיש את הקיבה. אין כדורים, אין רימונים, אין אנשים, וחומה שגיאה אפר-פרת מפרידה בין נצורים למתפרצים.

היום הוא היום השלוש-עשרה למלחמת העיר העתיקה. היסטוריה? פשוטה וקצרה: חצי שנה מצור בימי ה' בריטים ובסיועם. נשק ברובע — כמעט ואין. תקחת יש שתיים: או שהמקומות הקדושים יוכרו כאיזור פרוו בידי לאומי (איש אינו מאמין בכך) או שעם עובד הבריטים תבוא עזרה מבחוץ (כל איש מקהה לכך, אך בקושי מאמין). כמובן שיש עוד ברירה שלישית (אך איש אינו מעלה אותה על שפתיו).

ביום הרביעי לקרבות המצב אבוד, אנחנו פורצים דרך שער-ציון. הפריצה נהדרת, איש לא נפגע, וברובע מקדמים את פנינו מחנות נירגשים, התושבים מנשקים את ידינו, נשים וזקנים נלפתים אלינו, אנחנו בעצמנו מתחילים להת' רגש, ופתאום — הפלמ"ח חוזר לכביש ירושלים-תל-אביב. החי"ש שהיה צריך לבוא במקומו — איננו, ואנו — הכוח הקטן שסייע לפורצים ואשר היה צריך לחזור לבסיסו בעיר החדשה מוכנסים פנימה לחלוטין.

ואת שער ציון הפרוץ הוגיחה, ואת הדרך המובילה עד הרובע — עובי, וכמובן שהערבים חזרו ותפסו. אנחנו תוהים על המתרחש, מתמרמרים על הבלבול. מי אשם?

וכבר היום השלוש-עשרה לקרבות... הלגיון מסתער בנשק כבד, במקלעים, במכונות יריה. הברן היחיד שלנו שעוד נותרו עובדו כדורים עושה הקפות הקפות בכל העמדות, "מריבין" פה "דופק" שם. כל העמדות בעיר העתיקה שולחות קשרים למטה: "מסתערם עלינו, שלחו את הברן!"

התפרצות הלגיון מובילה אותו עד ל"חורבה" המועפת באויר ע"י מטעני דינמיט עצום. באויר פורחות אותיות, פורחים עלים של ספרי קודש, והלגיון במרחק אפסי מהמקלט בו הסתתרו התושבים, רימון אחד ו... הכל אבוד, אך ירושלים מעודדת, ה"צבר" הטוב מבטיח עזרה קרובה, אבל הוא עושה זאת ברציפות זה היום השלוש-עשרה ואיש אינו מאמין לו כבר. אם הערבים יחדשו את התקפתם אחר הצהריים — כגמ' אולי יכולנו להמשיך בהתנגדות תוך הגנה הקפית במבצר האחרון של "בית-מחסה", אך במקרה כזה נצטרך להפקיר את התושבים לנפשם. אלף וחמש מאות איש. תהיה פה שחיטה רבת.

★ ★ ★

בקימרון של "שער השמים" (איוה מקום רומנטי למות גבורים) מספר לי ארצי האמריקאי על אמו ועל אחותו. הסטנים בדינו ונצב הרוח משופר. הסיבה פשוטה — הערבים עסוקים בבזיה ואינם מחזשים את התקפתם, והעיקר מהעיר הבטיחו לנו: הלילה! הלילה בודאי שנבוא. ופתאום כולם מאמינים בהבטחה ונעשה ברור כשמש: הלילה פורצים.

עייפות של מות, הגוף כאילו משותק, אך הרוח הקרירה של הערב — המעורבת בריח שריפה חריף — מעוררת את התיאבון. המטבח שולח פיתות במרחק של סרדין וקאאו. מצבנו כמעט חסר תקווה אך החבריה בעמדה שולחת אותי — בלויית קריצת עין — אל המטבח, לסחוב עוד כמה סנד' ויצאים: המטבח נמצא ליד בסיס החורבה: כנראה שאנו לא המשוגעים היחידים, הרורביסטים עסוקים בשירה עליזה. איוה-מין-מבירות: הנשק מונח על המיטות, נשען אל ה' בפרוורור הגלוי לשמים תלוי ראוי על הקיר ואתה מגלה בו פרצוף עטור זקן אדירים, קובע הפלדה המעיק מוסר

פחות מדי רציני. עוד לפני רגע הרגנו אחד את השני בתענוג גדול, ועכשיו אפילו מחייכים, והקצין כל כך אדיב, הוא מצליף בחייליו המנסים לשדוד. והבחורים בני המקום, שברובע זה נולדו, נפגשים בכמה משכניהם הערבים ה' צעירים המלחים את אנשי הלגיון ומישהוא מללו לוחץ ידיו והכל נראה כל-כך כמו במשחק. הנה שחקנו והם ניצחו ועכשיו באים לסכם את העסק. ביפו, בחיפה, בטבריה, אנחנו זכינו, בסיבוב זה הפסדנו (וסיבוב זה הוא לא האחרון — אתה מנחם את עצמך — הסיכום הסופי עדיין לפנינו).

האם אני שונא אותך? את הלגיונר הזה העומד ממול. נדמה לי כי תמול ושלשום — לפני הקרבות — שנאתי אותם יותר ואילו עכשיו אין בי כל רגש כזה. אכן, בכל פעם שאני נזכר בעלבון הצורב של ההפסד גיאה בי לפתע גל סוער של שנאה, של רגז, של כעס: מדוע הפסדנו? אסור היה לנו, אנו צריכים לזכות, רק לזכות, נפגע בי משהו, הקוראים לו רגש הכבוד.

משונה אולי אני עיף מדי, כמעט ואיני יושן זה שבועיים-ימים. אבל אינני מרגיש שנאה שורשית אליהם, רק עלבון, עלבון וחרון.

יהודי זקן מושיט לי לוח כיס עם "תפילת הדרך", אכן, נהיה זקוקים לה מאד.

ה"קישלה". ערב שבת בכלא, חושך והרגשה קשה של שבי, בחוץ ערך לנו ההמון פנטזיה רעשנית. עוד נראה להם.

שתיים אחר חצות. שלושה שלושה, שלובי זרוע, צועדים אנו בסימטאות האפלות ופעמינו משקשים על מרצפות האבן החלקות. שער האריות... שורת אוטובוסים מפליגה — בשחר מפציע — אל גורל לא נודע.

מעל הראש — איוה חריץ עמוק על המצח! ואין לומר שהפרצוף נקי ביותר. אני נזכר בחברי מהעיר שהיה נוהג — עם תחילת כל התקפה של האויב — לצחצח את נעליו, באמרו: "צריך למות כבן-אדם". אני נזכר בו ותוחב את ראשי מתחת לבדו המזרים מים מרעננים, תוקע מסרק לבין ה' שערות, כשלפתע מתגלה בראי מאחורי כתפי חיוך קוסם של זוג עיני תכלת זוהרות: "מה אתה עושה כאן?"

ופתאום נשכח הכל, הכל: שאין כדורים, שאם הלילה לא תבוא העזרה אנו אבודים, שייחך ועוד מעט...

נשענים אל הקיר ומציזבתים.

★ ★ ★

הלילה יורד. על אף ש"מתים" לישון, לנות, לא עושים זאת, מחכים לפריצה.

והשעה היא שתיים עשרה! — הדריכות מתוחה. ואחת וחצי! — מדוע אינם מתחילים? הם לא יספיקו. ורבע לשתיים! — מסתכלים אחד בעיני השני — אכזבה איומה.

ושתיים! — אבוד. רפיץ, רפיון כללי. מעל שער ציון מבהיק בוהק עז ומסונור עינים — התפוצצות אדירה. ועוד אחת! ועוד אחת!

מ. מתחילה לרקוד ולמחוא כף משמחה: באים! באים! שנתבדר, הלב כבד, כבד. מה יהיה עכשיו?

במחסן הנשק מונחים הרובים הצ'כיים החדשים בלי כדו-רים: המרגמה בת שני אינשט מונחת אף היא ב' בסלה מחוסר פגזים, ברן וטומפסונים — אין תחמושת. מה יהיה? במה נעצור את ההתקפה הבאה? והיא לא מאחרת לבוא. הקוים נפרצים (אם בכלל היו עוד קוים) הם מתקרבים כדי זריקת רי-מון למקלטי התושבים.

מה יהיה עכשיו? נמות? בפעם הראשונה שאתה מר-גיש, שאתה חש בבירור מה זאת אומרת למות. הנה ה' ערבים יפרצו, בידך יש סטן, תעוף מספר צרורות, הכדור רים יאולר, ומישהו משם יכחן רובה או מקלע ואולי רימון, וזה יפגע ויחדור ותמות, ת' מות, כך פשוט. אלא איך יתכן אחרת? אין לאן להמלט. ואני כל-כך הייתי רוצה עכשיו לחיות.

אתה הבחורות מתחילה ל' התייפה לירי, אני מסתכל בה: על מה היא חושבת כעת? אפשר להבין, לי העסק יהיה קל יותר.

יוצאים לנהל משא ומתן, והערבים כבר בפנים, הלגיון. ללכת לשבי — השכל אינו תופס עדיין את משמעות הדברים, לגמרי לא. רק איוה תחושה איגואיסטית מגרה: אני חי, חי, חי! ואתה רוצה לסטור לעצמך על מחשבה זו, רק פתאום — ובבהירות — מתגלה לך הכאב האיום והעלבון הצורב לכל עמקות, שעה שהנשק המיועד למ' סירה נערם במגרש.

★ ★ ★

איך הגענו לעת כזאת? לא, אסור היה להיכנע, אסור היה! מוזה, תאיתי לי אחרת את כל הענין הזה, הוא נראה

תמונה אופיינית של מלחמת-עמדות עירונית, תחילתה בתל-אביב וח'יפה, אחר-כך בירושלים. לוחם שנפצע על-ידי צלף, מקבל טיפול, לוחם שני משיב אש מעבר עמדה מבוצרת הנמצאת ממול.

החזית היא בנ"ח

מנוחת צהריים: נ. — זמן המיועד לצחצוח ולהופעות אישיות בסני המפקדים. מפקד בוקר: ז. — הודעות אחרונה למדריכים להתעורר לפני האימונים. ספורט שימושי: ז. — מערכת תר-גילים שמטרתה להוציא מכלל שימוש את החניכים. נהגים לתת אותו לפני יציאה לחופש.

קורס מ"כים: ז. — קורס בו מראים למפקד העתידי כיצד אסור לנהוג בחניכים. קרב: ז. — מצב בו אפשר לשכוח כל אשר למדת באימונים.

שק"ם: לא חשוב המין — צינור שבו חוזר לבן-גוריון הכסף אשר הוא משלם אותו לך.

תמל"ג: ז. — תרגיל טפשי ללא טיפול.

תרגולת קרב: נ. — תרגולת בה עושה אתה את כל התנועות הנכונות שאין לך הודעות לעשות בקרב.

הציץ=ופגע

אה, אילו היה עתה אותו רשע חי ורואה זאת כמו עיניו: הוא ציחה שכל איש יהודי ייקרא ישראל וכל אשה יהודיה — שרה.

והנה יכינו, כי מדינתנו כולה נקראת יש-ראל ומנהיגיה — שרים...

5 קולונלים שודדים יעמדו בראש מני-גנון הפיקוח של ברנאדוט.

אם עד כה סבלנו משלטון קולוניאלי — מעתה יהיה לנו שלטון קולוניאלי...

המפקח על המוונות קבע מחירים מאכסימאליים בשביל בשר-עוף.

עתה צריך רק להשיג בשר-עוף בשביל המחירים...

בריטניה הודיעה, כי היא לא סיפקה ציוד לצבא המצרי כי אם... תחתונים.

בשם הסעס הסוב והמוסר הציבורי, אליאז תבקש ממני, הקורא, תגובה להודעה זו...

מעל כל לוחות-המודעות מתנוססת סיס-מה:

עוד חילת לחיזי — עוד חיל לחיות.

ידידי השנון מציע תיקון קל: עוד חילת לחיזי — עוד חזית לחייל...

בגליון זה:

החומר המתפרסם בגליון זה היה פרי של תקופה. מדבר מתוכו העם הלוחם. לכן נמנעה המערכת מל-החתים את הכותבים על כל רשימה לחוד.

השער הוא קטע מצויר דמויות הפלמ"ח, פרי יצירתו של הצעיר בלום, המוצג בבית-צבי ברמת-גן (הנושא את שמו של צבי קליר, שנפל בקרב אישוד).

החומר הכתוב הוא ברובו פרי עבודת צוות העולם הזה בתקופת ה-מלחמה. בין המשתתפים הקבועים שפרי עטם מופיע בגליון זה: אורי אבנרי (בקשת לוחמים ועוד), שמואל בזק (על חומות ירושלים), נתן רוזנביץ (נתיב הדמים לנבי יושע), בוזי זהבי (תותחים מול בית-שאן), יצחק זיראב (האלי מוני), יוסף נרבה (על המנדל בנגבה), שלום רוזנפלד (הציץ ופגע).

המערכת נמנעה בקטנות מלערוך מחדש את החומר, כדי למסור נא-מנה את רוח הימים ואת סגנונם המיוחד. מלבד קיצורים חסרי-חשי-בות, כל החומר כ-32 עמודים אלה מפורסם כאן כפי שנכתב לראשונה בימי תש"ח.

רוח הימים

החומר המופיע בעמוד זה הת-פרסם בטורים הקבועים השונים של "העולם הזה" בתקופת מלחמת תש"ח. הוא ניתן לחלן ללא שום עריכה או שינוי, כדי להרגיש את סגנון התקופה.

הווי

בארכיונו של מר ד. רמז נמצאת הצעה מאלמוני לשלוח לנסיכה אליזבת ליום כלולותיה מאה אלף חיללים בריטים.

בנו של חיים שרעבי, מעובדי "דבר", הוכנס בברית-מילה הראשונה אחרי החלפת א"ים ושמו ייקרא בישראל דרור...

קצין בריטי החריב, בתפוש בשכי ברנה, אקדח שעשועים...

מועצת הרצליה פנתה רשמית בהצעה לסוכנות ולועד הלאומי לקבוע את הרצליה כעיר הבירה במדינה היהודית...

מספרים, שאנשי אצ"ל, שחזרו מ"פעולה" ביפו מחופשים כערכים, צעקו לעז-מת הבחורים שעמדו בגבול כסימן היכרות "שמע ישראל"...

"איזה פלא, איזה פלא!" הכתיר "דבר" הודעה רשמית על בואה של רכבת משא לירושלים שלא נשדדה בדרך...

בברית מילה בירושלים נקרא שמו של הנולד בישראל משה שריון...

העתון הערבי "פלשתיין", מוסר, כי כשנולדו בימים אלה לערביה בעיר העתיקה תאומים, ניתנו לנילודים השמות: ברן וסטן...

כשהבחינו באשה באה בימים בסרט-הנע של המתגיטות ל"ח", אמרה זו: "באתי לעזור לבתי. היא מתגיטת בפעם הראשונה בחייה"...

המתנגדים להכרזת ירושלים כשטח-כיבוש שואלים באירוניה, אם יותר לחיללי ישראל להתיד עם הבחורות הכבושות...

משקפים או"מ בירושלים הודיעו למטה בחיפה, כי השקט הבלתי רגיל שהשתרר בעיר מפריע להם לישון...

הבחורים מציעים לקרוא לגשי השרים ש-רות וגשי הסרנים — סרנדות...

בעיר ראו מכונית צבאית נהוגה בידי חילת ועליה כתוב: "זהירות! בלי ידים!"...

הנשיא ד"ר וייצמן עמד על כך ש-יתקנו בפינקס הויהיו שלו את מקצועו מ-נשיא מועצת המדינה לפרופסור לכי-מיה...

כשסגן שר הכטחון, מר אשכול, הופיע כעד במשפט לחי בעכו, הירבה לנענע ב-ראשו כששאל שאלות. אב בית הדין קבע, שעל מר אשכול להשיב כן או לא, כי תגור-עות הראש אינן נרשמות בפרטיכל...

שאלו: "למי דומה טרמפיסט?" והתשובה: "לרחק זקן, הלוקח את הכל שגודמן לו בדרך"...

הבחורים משיבים על השאלה, למה נקרא איש הציוד בצבא "אספאני"? — כי הוא אחראי לעובדה שקיבלנו אפס... המכונית שהסיעה סופרים צבאיים מהנגב לתל-אביב טעתה בדרך וכמעט ש-נכנסה לעזה. הסופרים הצבאיים לא הרגישו בדבר...

מן המלון הצבאי

אקדח: ז. — תוספת אבר קרבי לגופו של המפקד.

דייקנות: נ. — חובת הטוראי להופיע לאימונים בשעה הקבועה. אין לערוב חובה זו עם זכותו של המדריך להחזיר את הטוראים לכסיס בשעה הנראית לו.

הצגה מקצועית: נ. — הקדמה לסרט מיקי מאווי.

חופש: מכל מין — המבחן האחרון לביצוע תרגילים שונים, כגון התגנבות יחי-דים, איגוף, התקרבות לפני מגע ולחימה על היעד.

טופוגרפיה: נ. — מקצוע המלמד אותך כיצד למצוא את הדרך לכל מקום, מלבד לתל-אביב.

רבע מיידע

קריסטל מכונות כביסה

ביח"ר "קריסטל" הוכיח שוב את הישגיו אחר שלושת הדגמים המוצלחים של מכונות הכביסה, אשר נקלטו בארץ בהצלחה מעל למשוער, הוציא לשוק ידויה חדשה לעקרת הבית —

מעגילת קריסטל. מעגילת קריסטל פותרת בעיות גחון הכביסה. בקלות רבה אפשר לגהץ ציפיות, סדינים, חולצות וכו'.

מעגילת קריסטל היא הישג חדש של תוצרתנו. בנויה לפי שיטות חדשות.

סוכנות ראשית, "סקלס" רח' אלנבי 16 ת-א

ובסוכנויות שלנו בכל הארץ

"הפקונג"

רחוב לבונטין 19, תל-אביב, טל. 4724

ייצור ושוק כל מיני סתמים

אדגוס

אדגוס חברה לאומית לטווח בעמ תל-אביב, דרך יפו-תל-אביב 37 טלפון 4998-24673 ת.ד. 966

צ'רלי סטון עוקר הכביש. לחנות נכנס בנחת. אך משם בורח חיש מיאש. אחוז קדחת.

מה קרה? הוי, רע נמר. מיד הקירו בו תיר. ואם תיר — פשוט מאד: קלפו עורו עד עצמות.

אנא, אנא אל תרמת. יש עוד בית-מסחר בקרת. עזי צור. קדיד נאח. עם תיר נהג אחרת.

לקראתך ישמה. וכן ישרת אותך כחן. קנה אצלו מה שתקנה — קסיב ומחיר הוא לא יונת.

הסבר פניך לתייר

והוספת ידיד לישראל

חסומה. אילו נפל, היה מתמוטט כל מערך ההגנה העברי — עד תל־אביב. שני הצדדים הבינו זאת — ולכן הפך הקרב נגבה לקרב האכזרי, המוטאלי והממושך ביותר של המלחמה. נגבה, עיכודים, משלם 105, בית־עמא — הפכו אגודות כפי חילוי שני הצדדים, אשר לחמו מלחמה נואשת באותה גזרה.

בעבור כמה דקות הוסיף על דעת עצמו, לאחר שהחרשתי:

„והירידה מן המגדל — בתום השמירה?“ — שאלתי.

ההירידה מן המגדל יש בה פורקן הנשמה. ירידה — מילה

„והזמן במקלס" — אני שואל.

10 ... ..

19 דור לעצמאות, ישראל * ע

_____

המצרים התקדמו בשתי שלוחות — האחת מרינה צפונית, הגיעה לאישידוד וגיששה עד יבנה הערבית. השנייה התקדמה ממגדל-אשקלון מזרחה, דרך בית גוברין, והתחברה עם הירדנים באזור חברון. חולית-החיבור של שתי השלוחות היתה ליד נגבה. כל עוד החזיק קיבוץ זה מעמד, היתה הדרך לתל-אביב

✕ **ני מניח**, הוספתי לשאול, "כי הזמן שם למעלה מתמשך לאין קץ?"

[illegible]

שעות הימים! לא! לא! שכן שמם ומידות הצללים! ארכימס
ובולגרי בורא! שלא נתנו בהונאת מוח נמרצו כזו של —
האדם על המגדל. שיטה בדוקה לקביעת זמן נפרד לו לצופה —
"שיטת הסיגריות". וידע הוא, כי הוא מעשן 8—10 סיגריות
בשעה, ומאן ואילך חשבונו פשוט. בהרבה מקרים מוליכה
אותו שיטה זו, שולל, שכן בראותו שהסיגריות אינן פוחות
והולכות בקצב הראוי, יתמחור עצביו ויגביר את עישונו.

והפגיונים מתפוצצים... והזמן, או, הזמן הארור, כמה מתנהל הוא בעצלותיים. יום אחד הקמתי את חולדות חיי ב-הרהורים. כסבור הייתי, כי שעות ארוכות הגיתי בכך מה שעבר עלי עד שהגעתי לנגבה. הסתכלתי אל סיו

גריתי, והנה עישנתי רק
כמחציתה. לא האמנתי ל-
מראה עיני! אולי טעות
היתה בידי ולא הרגשתי כי
סיימתי אחת ונטלתי שניה.
הצצתי לתוך החפסיה ומני-
חמי אף התיירונו אחת א-

הי את הסימיות אותה, ה-
תת. אך שוב נמאשרת ה-
עובדה הראשונה: הרהרתי
לא יותר מארבע דקות...
”אני משער, כי ראית את
המדת פנים אל פנים לא
פעם אחת בלבד?” — ש-

אלתי לאחר שהוא נתייב
מן המונולוג שלו. ראיתי
כי הוא מתעורר לשמע
„צדקת. לא אתה ראיתי
בעיני. יום אחד דומה היה
עלי, כי הוא בא לבדר את
שתי נאיוה לן מנשר על

וענין ואיזה דין משפט על
שם החוק מעל למדרגות ה'
מגדל... מאז ביקרני חר'
שים לבקרים...
מה דמות שיחית לזו'
—היספתי לשאול.

„אחוני הפחד עם כל פגז
מצרי, חששתי מפניו. מני
בכי העבר, מימי ילדותי,
העליתי פרוצפי מפלצות,
נוסח פראנקשטיין, בעל
קרניים, מבציתים ומטיילי
אטומים ופחלולות ללל דני

אימים. נתחללתי לכל הור
סעה והופעה שלו. ראיתי
את עיני הרוחות בדם ואת
המאכלת התקועה לו בין
שיניו... כמה ייחלתי ב-
מעמקי נפשי לחמוק ממנו
אותה שעה. אך ככל שהירבה

בביקוריו כן הסכנתי עמו.
יתר על כן, התחלתי
להתכבד. לאחרונה ראיתי כסרן פלישתית, או כבוהן השומ'
רוני הישיש, שראיתי על הר גריזים בזבח פסח..."

★ ★ ★
ימתי גברת על
המפרץ: שאלתיו.
העבר לו מני רימונים בלתי נזר

בקיבוץ הראשון, השיב לי מנו בשוחותי. כלום זוכר
אתה את "אנשי פאנזליב" לאלכסנדר בק? ספרו זה הפך
ספר הוראה בקיבוצים התגברות על הפחד, התחשפות מעולה,
עיצו רוח ואמונה בניצחון... אך בימים הראשונים נמלה
הרוח... וזכר אני את יום ההתקפה הגדולה, יום רביעי
בבוקר. פקחי את עיני ופערתי את פני מה המולה הזאת?
עצבונם מפנים. טרסור מכונות כבדה מבחון. כן,

התקפה על הקיבוץ. המסקר מצהה: — לעלות על המגדל.
על עמידה ממושכת אין מה לדבר. הסלסון נותק. היה זה

ל * עשור לעצמאות ישראל * ע

_____

שבתי ממדודו ליד השולחן בחדר האוכל, שעה שכבר ירדה אפלולית על הקיבוץ, עגמומית של סתיו. היתה שרויה באוויר. הגשם הקיש על גג הפחים וטיפין טיפין דלפו פנימה בכל קרן וזקת. הריסות נגבה טרם הוקמו. אבן זקנה מקיר מוטרט, חורא אתמול היה עד להרעשות האויב והפ גזותיו. הכל היה ארעי כאן. חדר האוכל המקורי כמעט ופוצץ לרסיסים. רק לפני שבועות מספר חזרה נגבה על תהליך המסורתי עתיק יומין: אנשי המקום חזרו להיות שוכני תחור ועברו לתקופת האבן ...

הוא הצטנף בפניו, הליט ידו הימנית על עיניו המושפלות ושהה ארוכה ישב מהרהר. פניו השחומים היו שלחיים. שער ראשו שחור כפתם. מצחו נמוך וקטם קל נחרש לאורכו. בן שבע עשרה הוא, ואולי בן שמונה עשרה, אך כבר עברו עליו מוראות דור שלם. יום אחד ארוך נתמשך לכו בעברו — אתמול עקוב מדם באירופה, במרוצת הזמן וסחף המאורעות נישטשו במצאת זכרונות הפרשה שקדמה לבואו לכאן. בלשונו עוד הרגשתי את המבטא הזר, או נכון יותר, את נעימתה הזרה. עדות כי עלה לכאן מאחת הארצות במרכז אירופה; מה שראו עיניו — אותם כבשתי האש — לא ישתכח מלבו לעולם.

בעיקר נחששתי מעיניו, שהיו מוצחות ביקוד־אש ליהוה.
שעה שפירש לפני בטשטות יוצאת מן הלב את מה שעבר
על גנבה בימי המבחן שלה, ונזכרתי משום־מה בספריו
המלחמה של אלפונס דודה ומפאסן משנת 1871. תמהתי על
הגבורה הנכרת בדרך דיכורו. דומה היה לי, כי פסח על
תקופת הנעורים. אתמול היה עוד ילד — היום כבר
גדולן מעומם נסינות החיים.

מנחם שמו. בקיבוץ קראוהו „מנו“ והוא הופקד על המגדל לצפות את מהלכי האוייב. עזרו בנפשכם את מצבו: האויב מסתער על הנקודה מכל העברים, חבריו מסתרים במעמקי האדמה, ואין האחד בעזמה שרואה את הירושלמי. הצבא השמיני. ואילו הוא — למול החזית כולה הוא נתון. עיניו פקוחות על כל הסביבה. הרעמים יורדים עליו, פקודותיו יורדות אל החיילים, והוא מנהיגם.

והברקים והאש הבתלי פוסקת נראים לו כמכיוונים לקדוה אחת — אליו. גופו חשוף לעיני האויב. דומה עוד רגע כל גפו היא גבול כבברה, אך חלילה לו להירתע. גורל המערכה כולה תלוי בו. הוא מכהן במקדש המגדל: הוא עיניו וליבו של הקיבוץ...

“כלום ראתי את המגדל הנקוב?” פנה אלי מנו בשאלה, ובלא שהמתין לתשובתי הוסיף: “לפנים כמעט לא היה מעורר ענין בגובה. כלום התלהב מישוה מגובהו, מארובות האפלה למצה ומחוגה-הראיה הרחב ממלעת? מי טרח בכלל לספס ולעלות במדרגותיו? — אולי רק צעירים ותיירים. אך לא הוא אומר היום כל קל הרבה. הוא חלק מחיי אדם, הוא גוש ביטון גדול הנשען על ארבעה עמודים בלתי סימטריים. אני ארשתיו אותו לי בדם...”

בקול חרישי סיפר מנו באוני את מעללי המגדל, ומנה בפני את החסידים שגמל לנגבה. הוא שגילה את מזימות האויב! הוא שהכריז בעוד מועד על הוא של מטוסי האויב! הוא אשר שימש כמורה דרך לפנוי נגבה אל מחנה המצרים! "מי, למשל, העיר את תשומת לבנו — מוסיף מנו — לפחסן התחמושת בקארטייה, שנתפוצץ לאחר מכן עליידי פזיונו, אם אל המגדל?"

עמד מנו ומנה את שבחיו של המגדל שלא בפניו, כא
סוד המהלל את בנו בפני הוהלת.
בשפצת המגדל — שכן הוא היה הקרבן הראשון
התאנו הנער בתפנית, "היה זה כאילו היה
מת דם. הוא שהחזיר בנו רוח עוז; ידעתי
שהו כנגבה כולה. ידעתי כי גם אם יפצע
יהיה לא יתמוטט ..." ...

עם נסיונות החיים, אמרתי, "משער אני,
דבר נעשית אדיש לכל המתהווה סביבך?"
ראשו בשלילה, כמעט והפסקיני תוך כדי דיבור:
בידך. לא מגדל המים אין הצופה יכול להיות
ש כלל וכלל. הוא מערץ אותה, אותה אורב שונא אותו
לל אותה, אך אדיש אין ביכולתו להיות לעולם. מי שלא

טעם הצפית בהפלה או בהסתערות לא יבין זאת
שער בנפשו. הנה עסוק הצופה מאד בתגלית חדשה, או בבי
לוח את תכונה מוגברת במחנה האויב. לפתע שורק פני
מעל לראשו. את ראשו הוריד מיד עם השימע קול הדפיקה
הראשונה של התותח או המרגמה אינסטינקטיבית, והוא
מקל את המגדל ואת המצרים עד חורמה. „אל אלוהים! לשם
מה נבראו אלה בעולמן הנאה?"

הנהגתו ופיקודו על כלל הכוחות.

ת ישראל * עשור לעצמאות ישראל

_____

אנחנו ירושלים לא נכלה, אולם

על כל נסיון לעבור למלחמת תנועה, לחסום את הכנס המעטים בעורף הירדני ולנתק את העיר הערבית. הם בציפורניהם בעמדות ששכנו במרכז העיר. ואילו בשפלה, של המדינה, ניסה הצבא העברי פעם אחרי פעם לפצוץ המבצר שחסם את הדרך לירושלים הנצורה: לאטרוק. אחרי פעם טבע הנסיון הנואש של הלוחמים העברים בנ

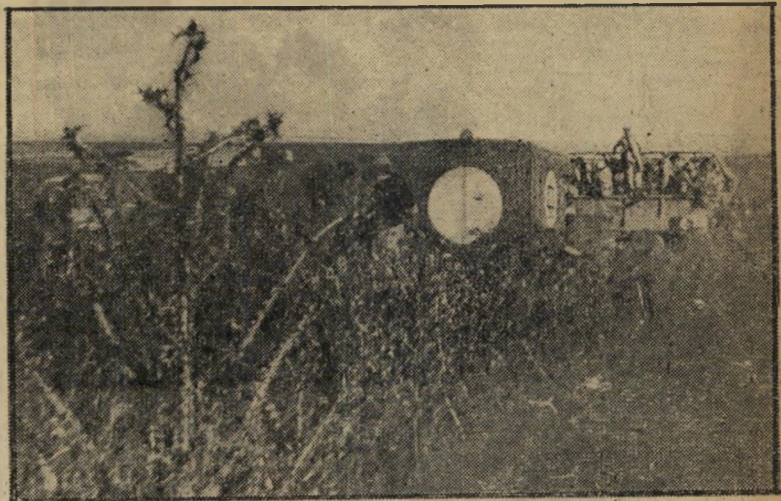
הסכנה העיקרית היתה צפויה למדינה מדרום, שם איים הכוח המצרי העדיף על תליאביב. אולם הנהגת המדינה הפנתה את מבטיה החרדים ביותר לעבר ירושלים הנצורה, פן תיפול. מאז פעולת "נחשון" באפריל, לא הגיעו אלה עוד שיירות אספקה. לוחמי העיר המעטים והבלתי-מושימים כראוי ויתרו

3. השיירה
משוריינים נסעו ללטרון

2. לחדר האוכל
המחלקה צועדת בסך, צלחות ביד, המפקד בראש. מי יודע מתי יקבלו את הארוחה הבאה? אולם האנשים מחייכים למצלמה, עושים "פוזות", מנצלים כל הזדמנות להנציח רגעים קטנים-גדולים אלה.

1. הקמת בסיס
המחלקה באה למשק חולדה. חיש מהר הוקמו ה"ביבאקים" - אוהלי הסיירים הקטנים. מצביהרוח היה מרומם. הבדיחות שפעו לעשרותיהן.

4. אמבולנסים מוכנים
הסיור חזר, רוב אנשיו הרוגים או פצועים. הם מועברים לאמבולנסים שעה שהסור העיקרי, בו נמצא החייל המצלם, קיבל פקודה לכבוש את לטרון בכל מחיר. לרגע נפגשים שני הכוחות: זה שחזר מרוסק משדה הקרב, וזה היוצא לדרך.

6. האויב מסחער
עם אכזריות נהרגו ונפצעו.

5. לקראת לטרון
הסור עובר בכביש ליד דיר-מוחזין. התמונה צולמה תוך נסיעה, ליד המחנה הצבאי בלטרון.

מחיר יקר שולם בלאטרון

מוגבר קיבל על עצמו לפרוץ את הדרך לירושלים לפני הפלישה הירדנית. הסידרה מתחילה ברגע בו נכנסה אחת המחלקות לבסיס הקרב, מלווה אותו אל הקרב וחזרה, ומסתיימת כאשר השרירים המובסים רואים מרחוק את בסיסם הבטוח. פני הלוחמים מראים מה עבר עליהם באותה התקפה.

התצלומים בשני עמודים אלה מתפרסמים בפעם הראשונה. הם מיוחדים במינם: חייל קרבי צילם אותם במצלמה פרימיטיבית תוך כדי מהלך קרב, לעתים כמעט בטווח-יגע של האויב. הם מנציחים את הקרב הראשון על לטרון — עת היה המקום תפוס בידי חילותיו של פאוזי קאוקג'י. גרוד קרבי

מסתדרת ליד חולדה, על הכביש, מסתדרת השיירה לעלות ירושלימה. כמה לבדוק את המצב. השעה 2 אחרי הצהריים. ההכנות דורשות זמן.

7. החוליה האחרונה

הכיתה שנסוגה אחרי שצולמה תמונה 6, מצאה בשטח כמה פצועים, נושאת אותם על אלונקות. הפסק לצלם, עוד לסחובי קורא החייל הנרגז משמאל. הפצוע בתמונה נפצע פצעים קשים בחזהו, אך נשאר חי.

8. כיתה מוכה

מדוכאים ועייפים, אחרי 30 שעות ללא שינה ואוכל, ומאמץ פיזי עליון בנשיאת פצועים, תחמושת וחגור — חוזרים הלוחמים. ברקע: דיר מוחזין.

נסיגה מבוהלת. על משלט צדדי נשארה כיתה בודדה, ובה החיל המצלם. כיתה זו על הנסיגה. בתמונה: מעצור במקלע, כאשר הגיעו הערבים למרחק מטרים אחדים.

50

בתי הבראה מפוארים
בכל רחבי הארץ לשרותך
בתשלומים נוחים ובמזומנים
לרגלי חג העשור יהיה מחסור במקומות הבראה
[הרשם מיד - הבטח מקומך!
לוועדי עובדים הנחות!]

רח' אחד העם 11
טלפון 66659
תל אביב
סניף: פתח-תקוה
רחוב מוהליבר 7
טלפון 911153

ג'רקול'י

תמיד הראשון!

חליפות

ג'רס'
אפנתיות

...ואין זה רק על הניר

הקמתה של תעשיית ניר בארץ ... הצטרפה
לקראת שלימותה ועצמאותה המלאה ע"י ...
הנחת יסוד למפעל הפקת התאית מפסולת
הקלאית תוך ... הזרמת 2.000.000 ל"י נוספים
למשק החקלאי ... משיכת הון זר להשקעות ...
הרחבת המפעל הקיים תודות להשקעה
נוספת של \$10.000.000 ... שגשוג העתונות
ויתר הענפים המבוססים על צריכת ניר ...
מוצר שהפך ליסוד בתעשיות שונות בארץ ...
חסכון במטבע זר בשעור \$1.000.000 לשנה
בעת ... והגדלתו ל-\$4.000.000 עם השלמת
ההרחבה בשנת 1959.

שחרור הארץ מתלות בייבוא ניר - הוכחה לכדאיות השקעות הון בישראל.

מפעלי ניר אמריקאיים ישראלים בע"מ

ההכרזה - השקט לפני הסערה

ההכרזה הראשונה שנכתבה על ידי האו"ם היתה הצלה למדינה הצעירה. בירושלים הנצורה הגיעו הלוחמים לנשימתם האחרונה, עמדו ללא נשק, ללא תחמושת, ללא מזון. בדרום פרצו המצרים (מכלי להרגיש זאת) את קורה הגנה העברי הרק, ליד גבעה 96, יכלו למעשה להתקדם עד תל-אביב. בכל רהבי

ההכרזה הראשונה שנכתבה על ידי האו"ם היתה הצלה למדינה הצעירה. בירושלים הנצורה הגיעו הלוחמים לנשימתם האחרונה, עמדו ללא נשק, ללא תחמושת, ללא מזון. בדרום פרצו המצרים (מכלי להרגיש זאת) את קורה הגנה העברי הרק, ליד גבעה 96, יכלו למעשה להתקדם עד תל-אביב. בכל רהבי

בין הקרבות

האנשים הפשוטים בעורף

צלה ובן-ציון ברוה מפרדס-חנה נתנו לעם כל מה שהיה להם. הם נתנו את בנם, יהונתן, מיד עם ראשית הגיוס לצבא. ובנפלו חלל על הרי יהודה, במקום שם נולד, כתבו ההוריים במכתב לאחד המוסדות, שהם מצטערים על שהבן נלחם רק זמן כה קצר. מסתבר שהאויב גדול ורב וצריך להכות בו הרבה... ובשביל בית ברוה עדיין לא נגמרה המלחמה. הבן הקריבו כל מה שהיה להם, את היקר ביותר, ובכל זאת מצאו שהם יכולים להקריב עוד משהו. והם הביאו להנהלת המלחמה הלאומי 500 לא"י, כל כספי הסכונותיהם, הכסף שנחסך לצרכי יהונתן, לכשיצטרך לעמוד ברשות עצמו. עכשיו, כשהונתן נמסר לעם — הלך אחריו גם כספו...

ואותה פועלת מקרית חיים, שבקשה להשאיר אלמונית, נתנה את שני בניה למלחמה. היא נשארה יחידה בבית, מחכה בכליון עינים לשובם. אבל בינתיים, עד שישבו, צריך לדאוג להם. צריך להבטיח להם נעלים טובים וגופיה נקיה ומטה נוחה... אתם יודעים את דאגותיה הקטנות של אמא, ש'הרי בן נשאר בן וכשהוא רחוק מן הבית גוברות הדאגות...

אמא מקרית חיים קראה בעתון הודעה של קצין מפקדת ההגנה, שכספי המלוה הלאומי מיועדים לצידוד החייל ולחיוק המערכה. היא קראה בעתון ונוכרה, שאישים שמורות אצלה 100 לירות. אלה הם כספי פיצויים שקבלה כשפוטרה ממקום עבודתה לפני שנה. היא שמרה על הכסף הזה לשעת הדחק, שמא תודקק לו. אולם עכשיו החליטה להלוות את כספה לעם — בשביל גופיה נקיה ונעלים טובים לבנה ולבני אמהות אחרות...

ובכפר מל"ל יושב מרדכי פוקסמן. וכ' שהוא מביא אל הבנק את כל כספי חס' כיוותיו, 500 לא"י, הוא מבקש מן הקופאי לקבל מידיו גם פתקה קטנה אל כבוד ה' ממשלה היהודית: "כל ימי" — כתב פוקסמן — "חכיתי לרגע זה, ועתה כשזקנתי ואיני מסוגל לעזור עוד בגופי לשחרור הארץ, הרי עלי לתת לפחות את כספי..." הוא בא בעצמו אל הבנק. סרב למסור מצוה זו בידי שליח.

***

ילד מאמין לעתונות

רוני, בן ה-15, אוהב לחכות ברחוב להור' פעת עתון הערב עם הגרוש ביד, לרכוש את העתון, לקרוא בדרך על המדורות את ה' כותרות — כי גאה הוא על שיועד כבר לקרוא — ובהכנסו לדירה מכריז הוא ב' קולי קולות על החדשות. ביום הכרזתו של ברנדוט מיהר הביתה, צלצל בפעמון בחזוקה ודרש בהתרנגות: "אמא, כבי מהר את הפתילה והגידו לדודה רחל לכבות את הפרימוס! כאן כתוב: הפסקת האש..."

***

היו גם כאלה...

היה זה ביום האחרון ליציאת הבריטים מחיפה. למשרד בנק ברוקליס נכנס גיוני אחד, שוטר בריטי אלמוני, וביקש להוציא את יתרה חשבונו בבנק. מאה לירות היו שם והפקיד הושיט לו אותם בתוספת ברכה לדרך צלחה. אך גיוני לא נחפו לצאת. הוא עמד והביט סביבו. חיפש משהו ולבסוף ניגש ולחש על אונו של הפקיד:

חייל אל חייל

הוא שכב לו בצד הרק, עת דהרתי בג'יפ אל הקרב. הוא שכב ערירי וכלי נוע, המוות סגר את עיניו.

את זאת לא אדע לעולם. הלחם לצדי או מנגד? כה דומים בנראדם אחרים, ואחד הוא צבעו של הדם.

אך ידעתי — היתה לו אמא, גם ידעתי — היה לו אב. אישם יושבים ומכבים הם את הכן שיצא ולא שב.

האם, בנד יגע ונת לו, ואני אז לבנך שם הצדעתי בין פרחי השרה הוא נדרם. כי היה היה — אדם.

לא הקפיד בשם. העיקר בשבילו היתה, כנראה, המטרה. כי יש גם אנגלים בעלי לב ובעלי שיקול דעת הגיוני. אחרי כמה שנות שרות בשלטון הדיכוי הבריטי הגיע גיוני למסקנה הנכונה ויודע שהצדק אינו עם הרודפים, אלא עם הנרדפים.

ואז הוא מוסר את כל כספו, מאה לירות, לקופאי של הבנק ומקבל מידיו תעודת-חוב של ממשלת ישראל.

בכאן עשה את פעמיו ישר אל הנמל ויחד עם הגנרל מקיילן חזר לאנגליה. כי שמאחוריו הארץ שלמען הגנתה תרם את כל כספו.

אכן, יש גם אנגלים כאלה...

***

חיים גמזו והמצרי

בעתונות הצרפתית, המוקדשת לאמנות ה' פלאסטית, הוקדש מקום רב לתעידת מנהלי המוזיאונים שנערכה לתעידת מנהלי המוזיאונים שניערכה בפאריס בחסות "אונסקו" — המועצה לתרבות וחנוך שליד ארגון האומות המאוחדות. כידוע משתתף בתעידה גם ד"ר חיים גמזו, מנהל מוזיאון תל-אביב וסופר "העולם הזה". דרך אגב: על השתתפות נציג ישראל בתעידה זו יש להודות במידה רבה, לציר ראובן, שיום את הנסיעה והשתדל במוסדות הממשלה כדי שהיא תצא לפועל. הסופר פייר דיקארג מפרסם בשבועון "אדן" פיליטון חי ומלא הימור מהמתרחש סביב התעידה ומפגישות הנציגים של מדינות שונות בכינוס תרבותי-אמנותי זה. "בעירוביה גדולה זו של אומות — כתב פייר דיקארג — מדינת ישראל ומצרים נציג גשו בשלום... נציג מצרים אמר בסעודת הפתיחה לדוקטור גמזו המתרגש: "נשתה לכ' ביד יציאתם של הבריטים".

"ואני — השיב לו הד"ר גמזו — מרים את כוסי לכבוד יציאתכם אתם מארץ-ישראל".

***

סימפוזיאל ירושלמית

ירושלמי מכובד, איש מוזיקאלי, מעולי גרמניה, אמר: — עכשיו אצלנו בירושלם, יש חיים מוזיקאליים אינטנסיביים מאוד. כל הזמן מנגנים את הסימפוזיאל K-DUR, כדור מאת פזיוני...

***

כי המנצח?

רבים הם המתלוצצים על חשבונו של בן-גוריון, בעל האמביציה לשלטון-יחיד, כב' יכול. אחד אומר, שהגיעו לראש הממשלה הזמנית שלנו כתר מלכות והוא סרב, באומרו: "אינני רוצה להיקרא דויד השני"... אחר אומר: כאשר נודע לבן-גוריון, שהתמזרות הפילהרמונית הזמנית את ליאונרד ברנשטיין, כעס בן-גוריון וטען: "אני הדיריגנט".

***

הוא בגיוס חלקי

בעיר מספרים הלצה זו: גם בגורדון החלו להתעניין במדינה ה' חדשה, ששמה ישראל, ולפי הנהגה המקובל החליטו לשגר משלחת לחקור את המצב במדינה חדשה זו. ובמי בחרו כחברי ה' משלחת? כמובן באבות המכובדים אברהם, יצחק ויעקב. ירדו האבות ישראלה ולא חזרו עוד. חיכו להם בצפייה ובכליון עינים. חודש, חודשים ואין זכר להם. חיפשו מת' נדב שיצא להתחקות על עקבות האבות ולא מצאו, עד שבא מתושלח הזקן והודיע שהוא מוכן ומזומן לקבל עליו את השליחות. חיכו לשובו שבוע, שבועים וכאשר לא חזר חשבו שגם הוא הלך לאבדון. והנה, לפתע הופיע הלל, לבוש מדי צבא ההגנה לישראל, כש' הכובע הידוע עם המצחיה לראשו. "מה קרה, מתושלח? השלום לאברהם, יצחק ויעקב?" שאלוהו כולם. ומתושלח השיב: "אל דאגה! כולם בריאים ושלמים. הם נתגייסו לשירות מלא ואילו אני מגוייס מפאת גילי לשרות חלקי. עתה, אחר שבועיים של שמירה קבלתי חופש ל-24 שעות..."

בכמה מקומות בארץ התרכזו הקרבות המרים ביותר מסביב למפלצות הבטון שחלשו מן ההר על הסביבה — מיבצרי המשטרה הבריטית, שנפלו לידי הערבים בימיה האנארכיה האחרונים של התפרקות שלטון המנדט. בדרום היתה המפלצת הנוראה ביותר משטרת עיראק סוידאן, מול נגבה, שחסמה את הדרך

אפריל נמסרה למפקחי המשטרה הבריטיים בחאלסה, נבי יושע, כענן וצפת הוראת הפינוי. בתזכיר הסודי ביותר היו גם הוראות למי יש לסמור את הבנון עם הפינוי. לערבים. 15 באפריל נמסרו מצוות המשטרה בנבי יושע ומחנה הצבא במאליה לכנופיות. אורי יפה, מפקד ה"הגנה" בגליל המזרחי, נצטוו לתפוס מיד את כל המשטרה. ביום החמישי, ה-15 באפריל, יוצאות עם ערב שתי מחלקות לעבר משטרת בנבי יושע.

”גבי יושע נפלה לידינו הלילה בשעה שתיים.” איש חדר המבצעים של המטה הכללי חיך בקראו מיברק זה של ינאל אלון. מלים אלה סימנו את קצו של המאבק על המישול החולש על עורקיהתיים הגלילי. 17 במאי 1948 היה הובר; לאחר שורת התקפות ונפל והסתערויות דמים, נפלה נביייושע, מצודת המשטרה, החולשת ממרומי הרי נפתלי על כביש הראשי של הגליל המזרחי. מיבצר אדיר זה שוכן בקרבת מקום לביקתה הקטנה שבה, לפי אמונת הערבים, קבור יהושע בן נון.

למפקד המיבצע המיוחד — מיבצע "יפתח" — נתמנה "סאשה", זה היה כינויו הסתר של יגאל אלון (פסיקוביץ), מפקד הפלמ"ח. בתחילת אפריל עמדו למותו מספר יגאל "החשוני" לתפוצת הדרך לירושלים, אירעה תקלה ויגאל נשאר "החשוני" בנוש עציון. רק לאחר שהמיבצע כבר החל

המכוניות למיפנה החד (אותו מקום בו נחבל האוטובוס הערבי), יורד אחד האוטובוסים מהכביש, אחד הגלגלים שוקע בתעלה. הנהג פותח את התירסנים המשוורנים לבדוק את הכביש ומטר רייות ניתן על השיירה. הנהג נפגע מיד. אחד הצמיגים מתפוצץ. כמה אנשים נפגעים מקלעים החודרים דרך החלון הפתוח. אש אוטומאטית ניתכת משני הצדדים. ניתנת הוראה לצאת המשוריינים ולתפוס עמדות בחוף. תוך כך נפגעים כמה אנשים נוספים. מאחר שהאש גוברת (והאנשים מסרבים להתקדם) הוחלט על נסיגה. את המשורין אין להווי, נתקע היטב בתעלה. מוציאים ממנו את חומר החבלה וחוזרים לבסיס. ארבעה בחורים הובאו לקבורות.

צורה יהאופיינית, נבנה על־ידי הבריטים להגנת הגבול הצפוני.

המכוניות למיפנה החד (אותו מקום בו נחבל האוטובוס הערבי), יורד אחד האוטובוסים מהכביש, אחד הגלגלים שוקע בתעלה. הנהג פותח את התירסים המשוורנים לבדוק את הכביש ומטר רייות ניתן על השיירה. הנהג נפגע מיד. אחד הצמיגים מתפוצץ. כמה אנשים נפגעים מקלעים החודרים דרך החלון הפתוח. אש אוטומאטית ניתכת משני הצדדים. ניתנת הוראה לצאת מהמשורנים ולתפוס עמדות בחוף. תוך כך נפגעים כמה אנשים נוספים. מאחר שהאש גוברת (והאנשים מסרבים להתקדם) הוחלט על נסיגה. את המשורין אין להווי, נתקע היטב בתעלה. מוציאים ממנו את חומר החבלה וחוזרים לבסיס. ארבעה בחורים הובאו לקבורות.

כשלוך ההתקפה של החי"ש חיטל את והחלטה לכבוש את נבי יושע בקרדס האפריר. אף להיני לאויב להחבסס בנקודת מפחח חיותי וזו שובי הדר. מנדרה ורמות-נפתלי, נשארז ללא מזון, ציוד ומים, ועוקר לעזרה מידית.

ארבעה לילות לאחר ההתקפה הנפל יצאת יחידת פלמ"ח מהגדרז השלישי להתקפת מצחצ גוזות על המיבצר. בלמ"ח הציאה, בחולתא, הושלמו ההכנות. ליד שולחן-חול מחבוננים

במרומי מגדל הצופים של משטרת נבי-עושע ישב כל שעת ההתקפה המפקח הבריטי והסתכל במתרחש. כעבור שבוע ביקר במשק וראה את "ההשדה הצהובי". "מי היא נערה זו?" — שאל בחיך רב-משמעות. "הרועה שלנו" — השיבו לו. "מענין מאד. ראיתי אותה במלאכתה..." ליגל עוד חדשים יכול בריטי זה לשבת ע"ג מיגבל. וליהנות מנוף עמק החולה, הפרוש לרגלי ההרים באמצע

הג'יפים מלאים מקום העריון

נגב" בדרום. ללא אישור ותקן, הקימה חטיבת גבי עתי פלוגה דומה, שזכתה אחר כך לתואר "שועלי שמשון". בחזית המרכז הוקם גדוד שלם של ג'יפים ומשוריינים, שקרא לעצמו "קומנדו", בפקודת המג"ד משה דיין. כל היחידות האלה הצטיינו בניידות ובכוח-אש, הכריעו לא פעם את הכף ברגעי משבר.

אחד החידושים הגדולים של הצבא העברי היו יחידות הג'יפים, המזוינים במקלעים קלים ובמנונים. בהעדר טנקים קלים, מילאו תפקידים רבים — החל בפיוור אלים, וכלה במכות-אש ואף התקפות-מצח לילות. השיטה, שהומצאה על ידי הכריטים בצפון אפריקה, הונהגה בארץ דראשונה על ידי "חיות ה-

סור אופייני של ג'יפים מזוינים. המקלעים מרותקים על הג'יפ לחצובות מסתובבות. מוט הברזל בחרטום הג'יפ שנמתח על הכבישים כדי לערוף את ראשי הנוסעים בנסיעה.

למורי קומנדו

נועד לחתוך מלכודות-חומי-ברזל

צורות אל האשונים והחלונות. האויב אינו עונה, כי אינו נמצא בכנין. התוקפים אינם יודעים על כך, סבורים שהוא מתיר להם להתקדם כדי שיוכל לפגוע בהם מקרוב ויפתיעם בברד רימונים ואש מקלעים. התחבליים מחסלים את שלוש הגדרות הנותרות ופורצים בחומר נפץ את קיר הבנין.

רק משהגיעו לשער וראו כי אין תגובה מבפנים, הבינו הפלמ"חאים שהלבנונים ברחו. חששו שמה הטמין האויב לפני צאתו מוקשים ומלכודות, וחבלנים החלו בחיפושים. בשתים אחר חצות השתלט הגדוד השלישי על אויבו הגדול, בחוריו עמדו בפתח המצודה.

★ ★ ★

בהגנה על מיבצר העז

שלוליות דם קרוש, בגדים, מיצרכי מזון וזוהמה גיראו על מרצפת הבטון האסור. אלפי תרמילים ריקים התגוללו ליד אשנבי היריה. מחלקה אחת נצרכה מיד להגנה היקפית, מחלקה שניה תפסה עמדות בקרבת המחסום שבכביש לקדש. שאר הבחורים הטילו שמיותיהם וגרדמו, לאחר חוסר שינה של שתי יממות. בזה לא תמה עדיין פרשת הדמים. בתשע בבוקר נתעוררו תותחי הלבנונים, בני עשרים וחמש ליטראות, לפעולה מחו"דשת מעבר לגבול. הפגז הראשון פוגע בתריס-פלדה שעל אחד האשנבים. התריס טס פנימה ובדרכו עורף את ראשו של אחד הנמים ומרטש את בטנו של השני. היו אלה שני החללים האחרונים במערכה לכיבוש המיבצר. גבי יושע היתה למעוז עברי, מצודת הכ"ח, לזכרם של עשרים ושמונה חללי ההתקפות.

מכשולי תיל סבוכים ממלאים את השטח שבין הגדר החיצונית והמיבצר עצמו. זיעה קרה כיסתה את מצח החבלנים. ידיעות מוקדמות אמרו כי שתיים-שלוש גדרות מקיפות את המצודה, אך על שתיים עשרה לא חלם איש, ואף חומר הנפץ לא יספיק לכך. תשעה המכשולים הראשונים נפרצים ללא הפרעה וללא אבידות. שלוש גדרות בלבד נשארו עד לפריצה פנימה. שוב נראה באופק פס האור, הפציע השחר.

★ ★ ★

מצור, פינוי, כיבוש

מטה המיבצע מצוה על מתקפי המצודה לסגת למישלטים הסמוכים, להתחפר בהם ולצור על הבנין. חמסין איום שורר כל שעות היום. השמש יוקדת בעוז ומכה על הראשים, בחורים מתעלפים, רוח-הלחימה יורדת. האויב מפגין מתור תחים ומשוריינים. הבחורים ממטירים קלעים חודרי-שריון לעבר משורין בודד המנסה להתקדם לעברם ומניסים אותו. מצור מלא לא היה סביב המבצר. משוריינים לבנונים הצ"ליחו לחזור לתוכו בחיפוי פגזיותותחים לעבר משלטינו. הללו מביאים ודאי תגבורת — סברו הצרים. טעות היתה בידם. במשוריינים פונו הלוחמים הלבנונים על כל ציודם. לפנות ערב הוציאו ששה משוריינים לבנוניים את אחרוני הלוחמים והפצועים. עם רדת החשיכה הסתלקו באורות כבויים.

במצות נפתחה ההתקפה המחודשת. הפעם קדם לה ריכוך אדיר. "פרימוס" האיר את שטח המטרה בפצצות תבערה ו-"פרימוס" שני, שטס אחריו, הטיל לחצר את מיטען הנפץ. "פרימוס" הטילו פגזיהם. שני תותחים קלים (20 מ"מ) ירקו

תצלום אופייני של ימי הראשית. כיחה של חיל-רגלים, עם מקלע בודד, עומדת ב"פוזת" ליד דגל עיראקי, שנלכד אישם במשולש. העיראקים נמנעו במלחמה מפעולות-התקפה, אך נחשבו לצבא טוב.

מג'יפים בודדים-

חור ב"פרימוס" לתל-אביב. כעבור ימים מספר הטילו עליו את ניהול המיבצע לשחרור הגליל. נבייושע היתה אחת המטרות. נפלו המטרות לידנו — צפת, הריכנען, תחנות המשטרה והכביש הראשי סבריה-ראש-פינה. מתקרבת שעת האפס לפלישת הצבאות הערביים, כוחותינו מופנים אל גבול הלבנון, לתפיסת מאלכיה, השער לגליל.

★ ★ ★

12 גדרות תיל סביב המטרה

הפעולה נגד מאלכיה וקדש סיפקה את האיגוף העמוק, שנדרש לכיבוש נבייושע, לאחר כשלון התקפת-המצח. מאלכיה-השחר יצאו בחורי הגדוד הראשון, שעלה בינתיים לגליל, בדרך ההרים אל רמות נפתלי. הנשק מועט היה, רבה היתה האספקה שנישאה על גב וכתף. עד הבוקר נפלו קדש היתה האספקה שנישאה על גב וכתף. עד הבוקר נפלו קדש ומאלכיה: נבייושע נשארה בעורף. עם בוקר יצא הצבא ויחידות מוגברות של חיל-רגלי. המצב התמיר, לא היתה ברירה אלא לנטוש את מאלכיה ולסגת, נסיגה קשה, אל המישלטים הסמוכים. מצב זה הגביר את ההכרה, שאם גם לא תיכבש מאלכיה — לפחות נבייושע צריכה להיות בידנו.

עם ערב — היה זה בחמשה-עשר במאי — הגיעה למקום פלוגה מהגדוד השלישי והחלה ההתקפה על נבייושע עצמה. "פרימוס" מנחיתים את מכת הריכוך והריתוק. כמה נפצים נשמעים עמומים, פרצו כנראה מבעד החלונות פנימה. אש האויב נחלשת ומשתתקת. החבלנים נגישים לעבודתם. סור-צים את הגדר החיצונית ומכניעים עצמם להתקרבות לקיר המשטרה עצמה. וכאן שוב מתחילות הצרות: שנים-עשר

תמיד לעזור לזולת

א בוסכור, יעקב: מה טוב היה יעקב, תמיד אהב להיטיב ולעזור לזולת ב" סבלו. מה עליו ושמת היה, עניו וצחוק נעים וחיוך אציל התנסכו תמיד על פניו. טרם מלאו לו כ"א שנים. מיהר להיות ראשון בין המתנדבים לשירות וידע לקבל כל תפקיד. לא חסך את חייו הצעירים, השתתף בקרבות עירוניים, מאלאכיה, שחרור צפת ועוד ועוד. מיום שהתגייס לא ידע מנוחה, ונפל עם חבריו כגיבור בקרב משמר הירדן.

***

בן 17 לפלמ"ח

ב רד, נחום: גילה סומני גאונות, בן שלוש קרא וכתב עברית ורומנית ונכנס לבית הספר בן חמש. גודע בכשרונותיו, בן ידיעותיו בשפות, במוחו החריף הצלול. בן 16 מוכן היה להצטרף לבריגדה ובן 17 נכנס לפלמ"ח. הצטרף להגנה ולעבודה ונעשה עד מהרה רפתן חרוץ וחיל חזק, ללא ליאות וללא פחד מכל פגיעות. קיבל עליו באומץ לב כל דבר שיוכיח לעצמאות ישראל ולמדינת ישראל. כדברי מפקדו: "נחום היה מפקד שקט, אמיץ ונועז". בחר לו ללחום בירושלים ולא נח ולא שקט למען ירושלים. ידו היתה בעורף אויביו. ובין הריה הפסים (של ירושלים) נפל ומצא לו מנוחת עולמים בקריית ענבים ביום מלאות לו 19 וחצי שנים.

***

יצא, ניצח ונפל

ג יסין, אריה: כמה שמח והתגאה ביום התקבלו להגנה. צעיר היה אז ותפקידים קטנים מילא לפי גילו הרך. אך הינה בגר והיה לאיש ומהר לשירות פעיל וגלוי, הן הוא משטרת היישובים העבריים. כמה נהדר נראה בתלבושתו החדשה ומה רב פעל בתור מגן היישוב. והנה הוכרזה מדינתנו והוא שוב בין המגויסים הראשונים לצבא ההגנה, כי ראשון היה לכל תפקיד. הוי כמה קשה לתאר ולחשוב על העדרו מבינינו. הן בבית והן במגרש הסניס, הכדורגל, הכדוריד, ה" כדורסל, בתזמורת כלי הרוח, ועליד שולחן הפינג'פונג, כי אדם ספורטאי גדול היה, סמל הטוהר והיושר. אהב לנצח — וידע גם ל" הפסיד בכבוד. מי לא הכיר את "אקרה הלכן"? כשמו כן היה: כי תמיד סימל בהתנהגותו, במעשיו ובפעולותיו את רוק את הצבע הלבן, את הטוב, היישר, הטוהר וה" צניעות. לכולם דאג, על כולן הגן, ואת כולם חיבב ואהב. נאמן היה לכל חבריו, ובבואו לחופש מיהר לבתי חבריו למסור ד"ש להוריהם. והנה בהתחדש הקרבות בא היום המר והנמר בו יצא כגיבור להשיב מלחמה שורה לאויב שפל ואכזר. יצא, ניצח, אך נפל.

***

מי יודע?

ד הרי, יצחק: תם וצנוע היה יצחק, באהבה ובחיבה קיבל את דברי הזולת. עוד לפני זמן רב כאילו חש את גורל הנמים הבאים, שכן היה נוהג לומר: בואו, ננצל את חופשתנו כראוי, מי יודע מה ילד יום? ערב אחד לפני שנפל נראה עיף ורצון. יחד עם כל החברים שכב במשלט תחת כיפת השמים, והשמש הלוחשת היכתה על ראשיהם. בערוב היום החליפו כוח כדי להמשיך הלאה, אבל משם לא חזר והיה בין חבריו הנופלים.

***

שחוק נוכח המוות

ה ירש, אפרים: פלאות גבורותיו מעידות שלא נותע מפני המות האכזרי. כי חיבתו הגדולה למולדת הפיגה ממנו כי פחד, ואפילו בעומדו ישר נוכח עיני שטן המות העלו שפתיו שחוק וגאון. מפי מפקדיו גודע שבפעולתו האחרונה, שעלתה לו בדמי חייו, הציל את סלוגתו, בת שלושים חברי, ממדת חדאי.

***

"אני רוצה לחיות!"

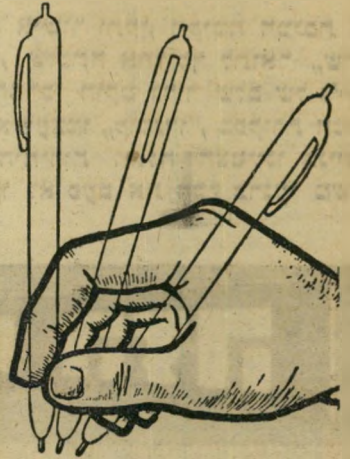
ו ין, מרדכי: בוקר אחד חזר הביתה לאחר פעולה, רצון ומלוכלך, ושכב ב" מיטה בחסר אונים, אך בשומעו את הבשורה המרה על חברו היקר שנפל, לא יכול להת-

מכל 33 מכל זלית מלוי גלובוס כותב תא"ר

המלוי FINE - מתחיל מיד בכתיבה
המלוי FINE - לכתיבה רהוטה וחלקה
המלוי FINE - לכתיב נקי וברור
המלוי FINE - מנוצל עד סופו

הכל תלוי בטיב המלוי

גלובוס

חן בכל בית

עם התפשטות השימוש במכונות הכביסה, מעטיר ביח"ר "חן" את השוק הישראלי בדגם החדש ביותר "חן אוטומטי".
החדש שב"חן" האוטומטית הוא בכך שהיא מכונת הכביסה הצנטרפוגלית היחידה שיש בה שטיפה אוטומטית ע"י מגנון בתוך מיכל הצנטרפוגה המסתובב במהירות ומזרים מים באופן מתמיד וע"י כך שוטף את הכבסים והם נסחטים אחר כך. וזו היא הצורה היחידה המאפשרת שטיפה אוטומטית ומוציאה את הכבסים נקיים בהחלט.
בשיטה זו אין צורך לשטוף את הכבסים באמבט או בגיגית כיון שזה נעשה בתוך מיכל הצנטרפוגה, נוסף לכך אין צורך לשטוף כל חתיכה לחוד. הסחיטה נעשית באופן אוטומטי לאחר השטיפה. השיטה החדשה של "חן" גורמת להתחרות של מי הסבון למיכל הכביסה לאחר הסחיטה ובוזה לחסכון רב באבקות כביסה וב" פתיית סבון.
עקרת הבית אינה צריכה לחשוש לעור ידיה מכיון שאת העברת הכבסים ממיכל הכביסה לתא הצנטרפוגה היא מבצעת עם המלקחיים מעץ.
"חן" היא מכונת הכביסה היחידה שמכיל הצנטרפוגה שלה סוחט 3 ק"ג ובאותו הזמן אפשר לכבס במיכל הכביסה כך ששתי הפעולות נעשות בזמן אחד.
יצרני ביח"ר "חן" דאגו לכך שהמכונה היחידה תכלול את כל המעלות האפשריות, צורתה נאה מאד עם מעקה עליון מסביב למכונה המונע לחלוטין שפיכת מים בזמן העברת הי" כבסים וכך נשמר הנקיון מסביב. פעולת הדגם החדש דומה מאוד לפעולתה של מכונת הכביסה EASY המפורסמת בעולם בטיבה.

לחיים!
נחג העשור
לישראל
עם המשקאות עיקבי
ש.פרידמן ובניו

תיאטרון דר-ה-מי מתכבד להציג את הזמר האמריקאי הנודע כוכב הקולנוע, הבמה, הטלביזיה והתקליטים

ג'וני ריי

JOHNNIE RAY — נסיך הבכיינים
אך ורק ב"4 הופעות בארץ בתאריכים:

ירושלים 1.5 אדיסון	קולנוע "תל-אביב", ת"א 29.4-30.4	חיפה 28.4 ארמון
2 הצגות 7-9.15	2 הצגות בכל ערב 7-9.15	2 הצגות 7-9.15

ברבי ענק

בהשתתפות:

התיאטרון הקטן לפנטומימה "זירה" בהנהלתו ובבימויו של יעקב ארקין

השחקנית והזמרת טובה פרדו

ותזמורת ג'2 בת 12 איש בניצוחו של ד"ר ח. ווינטרניץ

מכירת כרטיסים החלה: אלנבי 94, כרטיס, אלנבי 31, ברכה, אלנבי 59, קדימה, פינסקר 2, בידור, ארלוזורוב 68, אוניון, דיונגוף 116, שעשועון, אבן גבירול

הם נפלו למען תחי המולדת

יש שמתו ביו הכריזמה, בפערת הקרב. ויש שנשארו כשרה לברם, בודדים מתחת לשמיים הכחולים. בעמודים אלה מופיעים 22 מהם. הם נקלטו באופן מקרי לגמרי, אחד לכל אות של האל"ף-יב"ת, מתוך המדור "נפלו למען תחי המולדת", שהופיע ב"העיר" לב הזה" במשך כל תקופת קרבות מלחמת השחרור.

לא זכה להגשים את חלומם ששאף לו בחייו. באחד משיריו שחרו בהיותו נער כתב: "סולו סולו המסילה / פנו דרך לעמי / כי ירוצו כאילה / ויבואו למקומי".

***

שלושה ימים על ההר

פ. לק, אברהם יעקב: בתחילה נשלח לבן-שמן, שם עמד יומם ולילה על ה- משמר כדי להגן על הנקודה בפני האויבים המתקפים אותה. היה בין פורצי הדרך ל- ירושלים וליתה שירות לעיר הנצח כשהאויב מקיף וכדוריו פורחים באויר. לו לא אירע דבר בדרך. נלחם בין גיבורי הקסטל בקרבות העזים על ההרים. שלושה ימים ושלושה לילות שבת על ההרים בלי כסות, בלי אוכל ובלי מים. לעשרים כפרים נקרא להלחם, ניצח ולא נרתע. והנה כאשר נקרא לכיבוש אחד הכפרים החולש על כביש הגב, פילח כדור אויב אכזרי את גופו והוא עורגו צעיר לימים, שואף חיים, כי רק לפני חודשים מס- פו מלאו לו שמונה-עשרה שנה.

***

טרקטוריסט, חשמלאי ונהג

צ. יון, בנימין: היה בין הראשונים ב- שורות ההטיבה. ידע למלא כל תפקיד באמונה. נעשה טרקטוריסט, חשמלאי ונהג. קיבל חופשה לשלושה ימים, נסע לחיפה כדי לתקן את הטרקטור שנתקלקל. אמו הפצירה בו לבלות את יום חופשתו האחרון בבית, אך הוא סירב. העבודה קראה לו (נפל בחיפה, ט' באדר א' תש"ח, בן 24).

***

המנגן על פסנתר

ק. יושעקי, יגאל: רק בן עשרים היה בנופלו. איש חברה היה. היטיב לפרוט על הפסנתר ולנגן בסקסופון ובקלרינט. עם צו הגיוס נחפז עם הראשונים וראשון במושב נקספ (נפל בכ"ג אדר תש"ח).

***

הפרח שנקטף

ר. וזנברג, עטרה: נפלה בהתפוצצות האכזרית ברחוב הנמל בחיפה, בת 17 וחצי היתה במותה. עדינת הליכות, ישרת דרך, פרח שנקטף ללא עת.

***

"קיבלתי כדור!"

ש. מושקין, מנחם: באותו יום המר, י"ד אדר א' תש"ח, כשמשריץ הנוטף רים (ביבנאל) הוחרם, יצא למלא תפקידו ב- סנדר הפתוח. ששה נוסרים עמדו בגבורה מול עשרות רוצחים ערבים מזוינים בקרב בלוביה, החולשת על דרך טבריה — כפר תבור. בעמדו בסנדר השיגו כדור המרדחים, במלוא קומתו השתטח מנחמקיה על הספסל ורק פעמים הפליט: "קיבלתי כדור, תמ- שכו".

***

תמיד בסכנה

ת. ורג'מן, מנשה: על אדמת הגב נפל לא אחת העמיד את חייו בסכנה בה- צילו את אנשי מחלקתו. כי "מנסו" כפי שקראו לו פיקודיו היה תמיד ראשון לעזרה. לילה לפני שנפל הבטיח שאת יום הולדתו העשורים, שצריך היה לחול כעבור שבוע, יחוג כהלכה.

יש שהלכו לקראת המוות בעיניים פקוחות, כשבת צחוק של בוז על שפתותיהם. יש שהלכו לקראת המוות בפיקיררכיים ובלב רוער, כראגם יותר להסתיר את פחדם מאשר לתפוס מחסה לגופם. יש שהמוות תפס אותם עוד לפני שהרגישו בכך. ויש שראוהו בא, שלחמו עד הכדור האחרון וידעו כי זה הסוף.

***

תמיד עדין

נ. תנאדוק, צברחי: אהוב וחביב היה על הכל בעליותו המתמדת. נעים היה ב- הליכותיו ופיקת. בפרוץ המלחמה היה בין הראשונים שהתייצבו לצבא ההגנה לישראל. שקט היה במעשיו. היה במשמר הירדן ובס- תמוז תש"ח נפל על מזבח המולדת. מפי חבריו נודע על נפילתו על-ידי מאות פורעים בגליל.

***

מפקד ג'יפ לוחם

ס. סרגונז, יוסף ("פפו"): מבין ה- ראשונים היה שידעו כי אין קיום ל-

המסמלים את דור הלוחמים, הנוצחו על-ידי פסל'הנעק הלבן במבואות נגבה, לזכר הקרב הגדול שהכריע את הגורל בחזית הדרום. השלושה, המגלמים את אחות הלוחמים במדים ובלאי-מדים, הם חבר משק, חברת-משק וחיל.

הדביקה והוא נפל חלל על מזבח המולדת.

***

שירי פלמ"ח במנדולינה

ל. יבוכיץ, אמנון: חסון וגבוה למעלה מן הרגיל, יפה-תואר ובעל קול עמוק כשל גבר מושלם ובכל זאת עדיין נער תמים ו- שקט היה. אהב את העבודה. מדי בואו ל- חופשה היה מרבה לעבוד בגינה, בהשקאת עצי הפרי בחצר, או עזר על-ידי אמו בבית וברגע פנוי היה מנגן על המנדולינה שירי פלמ"ח, שהיו אהובים עליו ביותר. בקרבות הגליל הצטיין באומץ לב ולא הספיק לנגוח ולרפא את גבו הכואב ממכשיר האלחוט הכבד, שנשא ימים ולילות בלי הרף, יצא להלחם עם גדודו בנגב. איך נוכל לחתר על הגב, כשנער כמו אמנון וחבריו, שהשקו את אדמתה בדמם הטהור, נשארו שוכבים בו לעד.

***

חרוף נפש בקרב

מ. זרחי, שושנה: 19 אביבים בלבד חיה תחת שמי המולדת. מיהרה להיות

אפק מהזיל דמעה, אך לא עלה על לבו, כי אחר חודשים ימים ילך אליו גם הוא. כשאמו אמרה לו לפני צאתו לפעולתו האחרונה: שמור על עצמך והשמר לך במקום סכנה. ענה: "אמא, האמיני לי, כי אני שומר על עצמי ואני רוצה לחיות ככל אדם." אחד הנסעים העדינים והנפלאים נעקר עתה מגנתו. בן 18 וחצי שנים היה, וכבר הלך מאתנו (נפל על משמר הגנתה של עיר הנמל חיפה, אותה כה אהב וכה הילל תכופות).

***

על זקם אפשר לסמוך

ק. יצחק: דרך חייו היתה פשוטה וישרה. בימי שקט ובטחון יחסי הוא המ- שיך את חייו הרגילים, אך בימי מסה ומבחן נחלץ לשירות העם ומגלה כוונות, דריכות כל פקודה תוך משמעת עצמית, אף אם הדבר היה קשה עליו ביותר. נוסף על עבודת ה- שמירה הרגילה הטיל על עצמו תפקיד כביר — להבטיח את דרך שיירות העולים דרך גבול הצפון. אחר נענה לקריאה, יצאה ל- קורס וסיימו בהצטיינות. עם תחילת מעשי האיבה בחיפה הוא מפסיק את לימודיו ומ- קבל לידיו את אחד התפקידים החשובים, האחראים והמסוכנים — הבטחת התחבורה העברית בחיפה ובכחן דרומה. והחברים גל- חמו ממש לעבור לפלוגתו של זקם ולעמוד תחת פיקודו, כי ידעו שעליו אפשר לסמוך בכל. הוא מארגן ביעילות יוצאת מהכלל את הבטחת הדרך ובקטע שהיה נתון לפיקודו לא הופסקה התחבורה אף לשעה אחת. תגו- בותיו על נסיונות פגיעה היו חריפות וחזקות ולימדו את אויביו לקח רב. ובאחד הימים, בנסעו לביקורת פיקוח, כן, הוא היה יוצא בראש אנשי למקום סכנה, נפל בידי המרצ- חים, עונה ונרצח באכזריות רבה. אך עד לרגע האחרון לא איבד את שלחתי ואת קור רוחו.

***

אמן לפעולות חבלה

ה. זנאי, משה: משה "החבלן" היה בגדודו, שכן אמן לביצוע פעולות חבלה ומיקוש היה ולא עברה פעולה אחת בחזית מבלי השתתפותו. מזגו היה עשוי לבלי חת ובכל פעולה חשודה ומסוכנת היה מרחיק לכת לתחומי הסכנה והיה מבצעה במו ידיו. אבל בפעולת המוקשים האחרונה לא עמדו לו בקיאותו ונסיונו הרב והוא לא שב ל- בסיסו.

***

החלום: מהנדרס נפט

ט. ופה, מרדכי: הוא היה נער ישראלי שנתגבש כאבני המקום. היה אוצר ב- קרבו הרבה יותר משהיית מבחין בו ממבט ראשון. צנוע היה וטוב. הוא ביקש להיות מהנדס. כי חלומו היה אוטופי מאוד: למצוא נפט בנגב. מרדכי היה פעיל מילדותו במח- תרת. כשקמה המדינה התגייס לאויריה וכאן מצא את מותו בהפצצת המטוסים על שדה התעופה בתל-אביב. בן עשרים ואחת, לא יותר, היה במותו. את חלומו הגדול הגשימו אחרים, שעל חייהם יצא להגן.

***

התחיד ופיים כפורץ

י. עקובי, מייכאל: אופיו היה איתן ובכל הליכותיו עודד את חבריו שבחברת הנוער

כולם שירתו – איש איש במקומו

התילו. אולם מלחמתו לא היתה אפשרית ללא עוזריו הרבים והמגוונים – האלחוטאים והחובשים, האפסי נאים ואנשי הנשק המסייע, החבלנים והרופאים, ובי שרב מאוחר יותר – אנשי הים והאוויר, התותחנים והמאנקוסטים. כולם שירתו – ולכולם היה חלק בתי לאות הקרב, ברשימת האכידות, ובתהילת הנצח.

הגיבור האמיתי של מלחמת תש"ח היה הרובאי הפשוט של חיל-הרגלים. הוא נשא במאמץ העיקרי. עמוס כמו פרד, עייף עד מוות, מוזהם ועטוף סחבות, פעם אחר פעם, בהחלטיות של חוסר-כדירה, רותן ומגדף, עלה כלילות על האויב מעורפן, הסתער על נשקו העדיף – ונשאר לא פעם שוכב על גדרו

הלילה משנתן הערבה בעמדה רבת-פרעושים, בכפר ערבי נידה, היית שומע אותו מדבר בקול חדגוני: "הלו רחל שמים – הלו רחל שמים – מה קרה אתך לכל הרוחות – אני שומע אותך שתיסאחת – הגיע הזמן שתדע למי תוח את האנטנה שלך – לך לכל הרוחות – חזור על מברקך – חזור על מברקך – עבור..."

★ ★ ★ משרד לא-נורמלי

באותו יום ישב יוסקה שפנדאו עם פלוגתו בגבעה שמונים-ושלוש. היה זה מקום בלתי-נעים ביותר לשבת בו – גבעה קרחה וחסרת מחסה שחלשה על דרכי ה-תחבורה של האויב. ומאחר שהיו לו לאויב במקום זה תותחים וטנקים, ואף מטוסים לא חסרו לו, היו סכוייה של הגבעה שמונים-ושלוש ירודים ביותר.

התזמורת החלה לנגן בעשר בבוקר. האנשים ישבו בשוחות שחפרו להם מסביב ורק ה-אנטנה של יוסקה שפנדאו בלטה למרחוק. תחילה באו האוירונים – שני ספיטפיירים שחגו מעל לגבעה והטילו בנחת את פצצור תיהם. אחר כך, לפי התור המקובל, נכנסו לפעולה התותחים. גזים של עשירים וחמש ליטראות ניתכו על העמדות וחרשו את ה-שטח. האנשים ישבו כפופים בעמדותיהם, מ-פעם לפעם נשפך עליהם החול מפאת הרוף ההתפוצצות, וכשנפצע מישהו מרסיס של פגז השתדלו חבריו לחבשו מבלי שהתחבש יצטרך לקפוץ משוחה לשוחה.

★ ★ ★ יוסקה לא נפוג

אתה שעה ישב יוסקה שפנדאו ב-שוחת שלו, ומתחת לקובע הפלדה ה-מוססה בפרחים תרו עיניו את השטח למען יוכל למסור מיד על התפתחות הענינים ל-מפקד הפעולה שישב בבסיס.

"הלו לאה חמש, הלו לאה חמש", שמעו חבריו את קולו, והפעם הוא דיבר צרורות-שפנדאו ממש – "הטנקים של האויב מת-קדמים", התפוצצות של פגז, הפסקה קטנה, "הלו לאה חמש, ששה טנקים של האויב מתקדמים, הם משתדלים לעקוף אותנו – פיתחו באש תותחים, מרחק חמש מאות מטר אויבים תשעים – הרחיקו מאה מטר – הפגזים שלכם פגעו, המשכו – האנשים ש-לנו פתחו באש מקלעים – הטנקים מת-קדמים – אתה אומר להיסוג? חזור על הודעתך – כן הבנתי – בסדר, בסדר, רות – סוף."

"להיסוג!" צעק יוסקה למפקד הפלוגה, וזה ערך את כוחותיו במהירות. כיתה אחרי כיתה נטשה את העמדות ורצה אל הפרדס הסמוך, דרך השטח הגלוי.

אולם יוסקה שפנדאו לא נסוג. הוא המ-שיך לכוון את אש התותחים. במחוז ניקרה רק מחשבה אחת ויחידה – להשמיד את הטנקים של האויב. הוא, יוסקה שפנדאו, ישמיד את כל ששת הטנקים. לא בבקבוקים ולא ברימונים, אלא במכשיר אלחוט.

"הלו לאה חמש – מסור מיד לתותחים – האויב מתקרב – תטחחו את התותחים ל-גבעה שלנו – האויב מתקרב – האויב מתקרב – האויב הגיע הנה – פיתחו ב א ש ! א ש !"

התותחים שלנו התחילו לרעום. פגז אחרי פגז פגע בגבעה. ההתפוצצות נראו היטב. הן פגעו בטנקים של האויב שהתקדמו אל ראש הגבעה.

מכשיר האלחוט עוד פעל. הוא קלט יפה כל התפוצצות והתפוצצות. אך קולו של יוסקה שפנדאו לא נשמע עוד.

והים – גם הוא לא נדם לרגע. היתה זו תכונה של יוסקה שפנדאו – את ההפסקות חבריו את המקצוע. אם נתעוררת בחצות

על חולות אשדוד

על חולות אשדוד –
חול לבן ורך –
על חולות אשדוד
דם עברי נשפך.

בין גבעות אשדוד –
שם חיי שוכב.
הרובה ביד
הכדור בלב.

על חולות אשדוד
קול הקרב נדם...
פרח-בר צומח
פרח אדמדם.

יוסקה שפנדאו

כשאמר לו ליוסקה שהעבירוהו לקורס לאלחוטאים, ענה בשתי מלים ערביות. ובאמת מה ההיגיון בדבר? הן אין מחסור בפלוגה בכחורים חסונים ורחבי כתפיים. ומדוע יטילו דוקא עליו, על יוסקה הצנום והחלש, להסחב בקרב עם מכשיר ככל כזה? לא, יוסקה לא היה ספורטאי כלל וכלל. אפילו במחנה, כשחבריו סיפרו ציזבאת או קראו רומנים זעירים, ראו אותו שוכב על מיטתו וקורא ספרים לועזיים, בעלי שמות משונים – משהו על פסיכולוגיה וכיוצא בזה.

אלא שפקודה היא פקודה. וכך ארו לו יוסקה את בגדיו וספריו ומחברותיו השונות, והלך לו לקורס.

★ ★ ★ מי המפקד, בעצם?

משחזר יוסקה מן הקורס, הרגישו רק מעטים שחלה בו תמורה עמוקה. הוא נהיה, כאילו, יותר גבוה, יותר גברי. גם שפם גדל לו – שפם בלונדי, שקשה היה להרגיש בו מרחוק, ושכיער את פניו בצורה איומה.

תחילה היה עוד, למראית עין, בחור צנוע וגחבא אל הכלים. בפעולה היה מתהלך אחרי מפקד הפלוגה, כשהמכשיר הגדול כמעט מס-תירו מעיני חבריו, והאנטנה מתנדנדת מעל לראשו. כשאמר לו להעביר פקודה או למ-סור מברק, היה מגלא את הפקודה בדיקנות, וקולו היה מוכר לכל האלחוטאים בסביבה. "הלו הגר שלוש, הלו הגר שלוש בסדר, בסדר, עבור!"

אלא שלאט לאט, במרוצת הימים, נתבלבלו אצל יוסקה היוצרות. הוא היה שוכח מיהו המפקד במקום, ומי האלחוטאי. אם נשאל שאלה באלחוט, לא היה מעבירה למפקד הפלוגה, אלא עונה עליה כרצונו. ומפעם לפעם אף היה מוסר פקודות אשר איש לא ביקש אותו למסרן.

תחילה היו המפקדים מחייכים. "ראו את יוסקה!", אמרו, "הוא נהיה למ.פ.!" אבל הישיוסקה התחיל לצאת על מפקדי המחלקות ונתי להתקדם ומתי להיסוג, מתי להתחפר ומתי להציב את הנשק, החלו כועסים ומק-ללים. ביחוד כשנכחו לדעת ש"פקודותיו" של יוסקה היו בדרך כלל נכונות וטובות, וזה למרות שלא עבר קורס של מומחים, ואפילו לא של ממכפים.

אלא שלא היתה כל תרופה לדבר. אי אפשר היה לסלק את יוסקה מתפקידו, כי לא היה בגדוד אלחוטאי טוב כמותו. את המכשיר הכיר היטב, ואף פעם לא היו לו אותם קלקולים מרגיזים ברגעים המכריעים. גם מבטאו היה צלול וברור. רק ברגעים של התרגשות היה מדבר "צרורות" ובוולע תצאי מלים. לכן נתנו לו חבריו למקצוע את השם יוסקה שפנדאו.

★ ★ ★ שיעורי לידה

במשך הזמן התרגלו ליוסקה שפנדאו, ואיש בפלוגה לא יכול היה לתאר לעצמו פעולה בלעדיו. הם התרגלו לקולו, כשם שאדם מתרגל להמולת הגלים של הים. ואכן היה דמיון מסוים בין דבורו של יוסקה

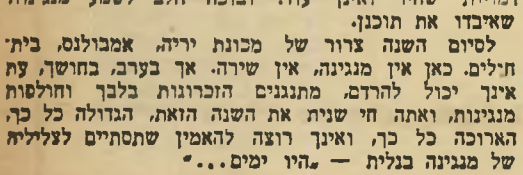
הלוחמים היו עייפים. מן החסיבות הוותיקות, שיצאו לפני שנה בשירה צוהלת למרחבי הדרום והגליל, נשארו רק שרידים. המוני נוער עולה, אנשי גח"ל, מילאו את השורות שהתדלדלו. הצבא גדל והתעצם. יחידות חדשות צצו מכל עבר. כובעיהגרב כמעט ונעלם. הצבא הפך סדיר, בעל תקן ונוהל ונוהג,

יית חולים צבאי.

★ ★ ★

אנחנו רוצנים אך חיש מהר נשכח הכל. מאורע גדול קרה במחנה: הפסנו לפלוגות ציפים. דורית אנתוני בבישים. שוב מריע החובב לקראתנו. הגייס מלהיב את הדמיון שהעניף מלהגות בגמלי החיות האפורים. אחדים נפצעים קל בסיוורים. הם צוחקים ועולים שוב על הגייס. נולדים שירים שובבים, לפי צלילי המנון הרוסי אנחנו

★ ★ ★

ולפתע פורצים קרבות. הגיפ חלל להיות צעצוע. הוא הופך נשק אכזרי, מסוכן לאויב ולבעליו. וגבה. עיניים. בים ידראס. בים תעפא. קארטיה. אנחנו עובדים ללא לאות, כמה פעמים ביממה. הפעם יש גם לנו אבודות ניכרות. הפכו לשועלי שמשון". כנסה בנו רוח מיוחדת במינה, ורוחם של שודדייהם בספרות ילדותנו. העזה הגובלת עם קלות דעה, חפשויות חסרת סיכויים, מדרונות עקרונית "המצפון"

על כל העולם, סיסמא חדשה — מלחום ולמות — בנחיות".

מנגינות משונות מרחפות בחלל זה, ועל כולן מנגינה גרמנית, אשר מי יודע כיצד התגלגלה הנה — כל הדגים שוחים במים... הוי שושנה מה יפים החיים".

שירים במילים: חיי סטנדה סטודיוס

★ ★ ★

חזר הבית מסתיים, שוב הפוגה. שוב נועדו לנו תפקידים. הנגב מנותק, וכשם שהעברנו פעם את האספקה לירושלים בשעת הקשה ביותר, כן מעבירים אנחנו את הסחורה לנגב — בדרכי סתר, בלילה.

בחשכת הלילה, בבית ערבי צוב ליד לאדיה, נולד שיר השועלים: "שועלי של שמשון, שוב פסטו במרחב, ונאמם השלבת כליל...".

הקמפוזיטור זעירא מוזמן למקום

הדרך בחזרה – בלי שושים

שהיתה אולי יחידה במינה בעולם, היו חבלי החם תגלות מכאביים. החיילים, שלא אהבו את המלחמה, ויתרו רק בקושי על חיייהם האחרים של המשפחה הלוחמת, לא הסתגלו בנקל לשלום אשר החזירם למפלגות העבודה ולאווירה אנוכית בה הפכת ההתנכרות לסימן של טפשות והאחריות לסימן חולשה.

„אומרים לי שהקרבות נגמרו ושהצ'יזבאט כבר אינם אקטואליים. לכן החלטתי לכתוב הפעם משהו ציבילי בהחלט...“ בהקדמה לגלגלית זו פתח את דבריו בעל הרשימה המתפרסמת מחדש בעמוד זה. היא פורסמה ב„העולם הזה“ לראשונה בשעה שרבות לוחמים חזרו הביתה. למרות מערכת-שיקום מצוינת,

שאל לשלומי, חקר מדוע אני מתחתן, כמה אני מרויח לחודש, אם יש לי חשק לקנות עט נובע מוברת, ואם יש לי עצה כיצד מתפטרים מן הצבא. אמרתי לו שאני ממנה, הוא קרא ליוסקה, שבא מן הכתן השני, ואמר לו שאני סגוב ושאני נאה לי כבר לדבר עם חברים מן הגדוד. אמרתי לו שהוא מטומטם, והזמנתי את שניהם לכוס גוזה. בינתיים סיפר לי יוסקה שהמ. פ. שלו משוגע, ושהמ. צ. עשה לו רפורט מפני שענה את סמל הפלוגה שאינו חוקי לפי פקודת המסכ"ל.

נפרדתי מהם בקושי בחמש דקות לפני שמונה, ורצתי בכוח כבר מגן דוד. בדרך עצר אותי יעקב, הממ"מ שלי לשעבר, והציג לפני את אשתו. אמרתי לה שלום, ורציתי להימלט, אבל זה לא הועיל. יעקב סיפר לי שפרק ממני את האקדח בשעה שנפצעתי — מפני שחשב שאני אמות, ואח"כ התאכזב נורא מפני שלא מתי. אבל בעצם זה לא היה איכפת לו, מפני שבין כה וכה כבר חזרתי המ. צ. את האקדח.

בשמונה וחמש דקות נפרדתי מהם, ודהרתי לרחוב נחלת בנימין. העוברים ושבים הסתכלו בי כבמשוגע. בכרך מגן דוד צעק פתאום מישהו „אורי!“ העמדת פנים כאילו אני שומע, אבל אותו מיהוה תפס אותי בשרחל. זה היה שלום. הוא יצא: אחרי הצהריים מהקאלאבוס, אחרי שישב בו יומיים מפני שנעדר שבוע מן המחנה, עכשיו ברח שוב. מסתבר שלום הוא היחיד מבין הותיקים שנשארו עוד בפלוגה, והוא מרגיש את עצמו ככלב עזוב. כדי לנחם אותו הזמנתי לכוס אקספרסו אצל ויטמאן. שם התגפלו עלינו שנים מהפלוגה של יוש. מובן מאליו שהתחיל מיד ויכוח מי השכיב את המשרון האנגלי ליד לטרון — המרגמה שלנו אי מכונית-הירייה של יוש. אחרי חצי שעה עייפנו מן הדיבורים והלכנו לשתות בירה, כדי לרענן את הגשמות. בבית הקפה נזכרנו פתאום כיצד נסע אברהם בחצי הגיפ שלו מבית-עפא לנגבה מבלי להרגיש שחטרים לו שני גלגלים, ומרוב צחוק שברנו שתי כוסות. בעל בית הקפה חשב שאנחנו שכורים ורצה להשליך אותנו החוצה. נפרדנו אחרי ההצגה השניה בשעה אחת עשרה וחצי.

אביבה מספרת לי בסוד שהיתה בוכה כל פעם בחשאי בשעה שראתה את עובדיה יוצא אתנו לפעולה. בעצם לא היו צריכים לתת לאשה לגור במחנה אחד עם בעלה. אך בסופו של דבר זה היה כדאי: הנה נולדה לנו אסתר.

★ ★ ★

יום ה'

יוש התחתן. לא תאמינו, אבל חזיתי במאורע כמו עיני. הוא עמד מול הרב כשהוא מסורק ועונד עניבה, וזה היה נורא מצחיק. בדרך כלל היה תמיד מתהלך פרוץ. צעול סנדלים ולבוש מכנסים קצרים. נראה שכל אדם מתקלקל כשהוא מתחתן. אפילו את סמני הדרגות שלו ענה הפעם. יוש הגייגני הוא מפקד הפלוגה שכבשה את „113“ בהסתערות הכידונים הראשונה של המלחמה. הוא תמיד רכב קשות על האנשים שלו, לא נתן להם לישון במיטות (כדי שיתחשלו) ובכלל רצה לעשות מהם חיילים. עכשיו הם באים כולם בחליפות ציביליות ונראים נורא מגוחכים כשהם מושיטים לו את היד.

מפקד החטיבה וקצין המבצעים שלו באו לטקס. הם נוהרים לא להרבות באכילה, מפני שיש להם עוד שלוש חתונות הערב — כולם חיילים משותתרים של החטיבה. אדם שפיקד פעם על החטיבה יש לו גיב לכל החיים: הוא צריך להשיא את אנשיו, ולהכניס את בניהם בברית, ואולי גם ללחתם לבית עולמם. אחרי החופה שואלים את יוש מה היה יותר קשה — לכבוש את 113 או להתחתן. הוא טוען שהנשואים הם מיבצע מסוכן יותר.

★ ★ ★

יום ה'

דין מספיק! מהיום אינני עובר עוד ברחוב אלנבי. היה לי הערב ראיון בשעה שמונה. יצאתי מן הבית בעשרים לפני שמונה והלכתי לאסי בכוח למוגרבי. שם תפס אותי שמוליק מפלוגת המטה, טפח לי על הגב,

יומן לא=קרבי

יום א'

נולדה לנו בת. כולנו שמחים מאד ומרגישים כגיבורים האב הוא עובדיה, הנהג המשוגע שלנו שנפצע בעיבדים, אחרי שהצליח לפצוע כמעט את כל הפלוגה בתאונות דרכים. האם היא אביבה, מי שהיתה אצלנו חובשת גדולית. אחרי שמילאו ההורים את תפקידיהם, היה תפקידנו העיקרי רי לתת לקטנה שם. עשינו את חשבון תשעת החדשים, וגילינו שהענין התחיל בערך בעשרת ימי הקרבות, בין שתי ההפוגות. אחדים מציעים לקרוא לבת „נגבה“, אך יש המעדיפים את השמות „גיפסה“, „עופרה“ (על שם שתי עפא, שהיתה פעם בית-עופרה), „שמשינה“ (על שם השור' עליה) ועוד. מכיון שאיננו מגיעים לכלל דעה אחידה מחליט עובדיה לקרוא לה אסתר, על שם הסבתא...

החברים לבושים כולם בגדים ציביליים, והם נראים משונים מאד. רק משה האלוטאי לא הצליח עדין להשתחרר, וכולם מתלוצצים על חשבונו. מסכן, הוא לא הספיק לחטוף כדור כשעוד היתה הזדמנות לכך.

אחרי שגרשנו את הקרובים ואת אורחי המשפחה אנו יושבים במעגל, שותים קוניאק ומציזבזים. כולם מתפקדים מצחוק כשנוכחים כיצד „סחבנו בהפוגה הראשונה עדר שלם של עשרים פרות. רדפנו בגיפים אחרי הפרות המבוהלות, ויצחק תפס אחת בזנב ונגרר אחריה עשרים מטרים אל אט משתכרים כולנו ונוכרים במעשי זרע שונים. בין רעמי צחוק מספרים כיצד נפצע צבי בפרצוף כשהוציא בבוקר את האף שלו מן השוטה, וכיצד מיקי כמעט הרג את ראובן כשהמלקע נשמש מידיו. אמו של עובדיה נכנסת ושומעת כיצד עברנו בטעות על שדה-מוקשים כדי לסחוב אבטיחים, ושואלת אותנו למה אנחנו צוחקים. אין לה כנראה חוש הומור.

... כן, נסיונותי, אבל...
אסקוט טעיה יותר
טובה יותר!

התותחים שתקו - האלהות בנו

כל אחד מהם אהב, פעל, רקם חלומות, אגר בלבו שאיפות. שנים יעברו. העם ילך בדרך. נוף הארץ ישתנה. ערים וכפרים יכפו את שדות-הקרב. מאות אלפים ומיליונים, שלא ידעו את המלחמה, ימלאו את הארץ. אך האמהות תזכורנה. הן תזכורנה את אלה שנתנו למדינה, אלה שנפלו למען יחיו האחרים.

כל עוד השתכבנו כרצוננו, וכל עוד הסתחררנו ב"הורה" משכרת ביום בו רצינו, ותעודת החופש של חיל לא היתה צורבת את לבו מקצרת את החופש הקצר, לפני כל זה לא ידעתי כי מכל הבחורים - שלי הוא. אחר כך, כאשר הלך וכשנתקצרו ימינו - חסר לי. ואז גיליתי כי מכל הבחורות - שלו אני. וכלל השתרחק מן הבית, נתקרו מכתביו בעיני. וכלל שנתרחק נחרבו מספרם. כתב ידו נתבגר ונתחדד, וסגנונו - נתרך ונתעדן. הוא כתב לי מן הגליל. אחר כך כתב מן הנגב. ומכתב קבלתי גם מדרך ירושלים. מהתקפות ומנסיגות. ממשמר לילה וממנוחות קצרות ובלתי בטוחות. הנה מתכבד - זהו החרוץ. אולי תועה עוד אחד באיזה דואר, אבל לבי אומר לי - אין. "נערה שלי, היום שכבתי באהל וקראתי שיר. את יודעת, זה שירו של סימנוב. תלמידהו בעל פה. הקשיב, מה נפלאות השורות הללו: 'את חכי לי ואחזור / חי אחזור, חי / המה ישתאו לאמור: / 'גם הוא בודאי' / המה לא חיכה, ואין / בין תבין נפשם / כי רק את בחכותך / הצלתיני שם...' / גורתי את החרוזים מן העתון והטמנתי בפנקס סמוך ל' מונח. כלום בושה היא לאדם, המטלטל ב' דרכי המחל, להודות כי כקמע הן לי... נערה שלי... אני בטוח שאשוב. אין ספק בכך. אך יש ואני נהמרר אולי נחפזתי מאוד, אולי הייתי צריך לגלות בזמן הנכון, עוד לפני שלבשתי חאקי, כי גורלנו נתקשר... אבל אין דבר, אלו רק מחשבות רפיון, מחשבות של רגע קט שאין להימלט מהן. אבל מי כמוך יודע כי בן דורנו אשר ראה בעיניו את אשר ראינו אנו, לא יוכל לחזור לביתו עד הסוף..."

***

קריין שני: אני הוא שכתבתי מכ' תב זה... בי נשבעתי כי לא קל היה ללכת. לא קל היה. לא קל היה לעזוב אם בחלון, להלך קדם ולא להסתכל אחורה. לא קל היה לש' המנתקת אותך ממנה...

אבל בי נשבעתי, כי כל שנתי בשורה עברו עלי, בסיכום אחרון, בהתעוררות גדולה. ומראות הבית המתרחק רק חיוקו את ידי, רק הרתיחו את דמי ודחפו אותי קדימה. לקראת הגמר.

עכשיו נפלתי... רסיס בלב...

אני קרבן חטאותיהם של אבות העולם. אני, שלא רציתי ללחום, הגני קרבן לקוצר ראותם של אלה שפחדו מפני מלחמה, ויתרו, ופיסו את החיה. יהיה קרבני - אוהרה לאלה שמפתחות-המתח בידיהם. יהיה קרבני - אוהרה לאלה אשר לא כמוני, יזכו להקים דור. כל הרוצה לחיות חייב להיות גבול נכון למות.

אני נפלתי... מתי... אבל אינני "מת" יותר מאחי אשר נפלו בגיטאות וגשקם בידם... אינני יותר "מת" מאחי שנשרפו ועונו, וגורו כעבדים בדרך אירופה כולה שהפכה לנו כמלכות.

אני יודע, אין לי דרך חזרה לבית אמי... אני יודע, זו שאהבתי תלך אחרי אחי, כי דרך העולם היא, ומכאן - ממעמקים שאין חזרה מהם - אברכנה...

ואקשיב רב קשב: מה היה למולדת? מה היה לחרותו של עם שרוח החרות מפעמת בו יותר מכל עם אחר?

אקשיב רב קשב: האם מלאו אחי וחברי לנשק, אלה ש' חזרו מן השדה, את חובתם עד גמירה? האם החזירו מולדת לבניהם ולדות, ונתנו להם נעורים חפשיים שאנו לא ידענו את טעמם?

אל תבכי עלי, אמי. ספרי לנכדך, בני אחי, היה להם דוד. הוא למענם הלך ללחום, ולמענם נפל. הוא לא רצה בואת. הוא אהב את החיים. הוא אהב את צחוקם. הוא אהב את השמש שחממה אותו ומחממת היום אותו, ואת לילות כנען אהב. אבל - וזאת תאמרי להם, ואמרי ש' מפני שרצה שחייכם יהיו חיים, וצחוקכם - צחוק, ושמשכם - שמש, רק מפני כך הלך. אמרי להם, אמא: ישמרכם אלקים נכדי, מפני מלחמה, אך ישמרכם עשרת מונים מאשלויות שאננים...

אמא, וכאשר יקום שלום מעל קברות החיילים, ושלוש למולדת, תזכירי להם, אמא, שאת השלום קנינו בדמם של אלה שלא יחזרו עוד...

ששת אלפים צעירים מסרו את חייהם במלחמת תש"ח. ההיסטוריון יקבע שהיה זה מחיר זול תמורת עצמאותה של מדינה. הפרשן הצבאי ישווה את המספרים עם תרשימי המיבצעים. יסיק מסקנות צבאיות. אולם לגבי האמהות, הנשים, הילדים, אין אלה מספרים סטטיסטיים. כל אחד מהם חיח אדם.

ואחר כך הלך לבית-הספר ושוב היו לי צרות אחרות מתוקות. והוא הלך והתבגר ואני לא הרגשתי בכך, כאילו תמיד היה אותו תינוק. ובפעם הראשונה הרגשתי כי חדל להיות ילד בשעה שאחר לחזור הביתה. הייתי - התנצל הוא - במועדון הצופים. אבל אני קראתי בפניו כי לא כך היה הדבר. אני הבינתי... הלא גם בגללי, בעורי תל-מידות עם צמות, התאחר מישונו הביתה... עתה ידעתי כי לי הוא נערי, וגם לא לי...

ויום אחד הביא לו אביו את מכשירי הגילוח. עכשיו היה זה צעיר שהתבשש בפניו, ואני כל כך רציתי שיתרסק עלי, ויתפסק, כמו בימים ההם. ואחר כך באה היא. אהבתיה וקניאתיה בה. אל יחשוב לי לחטא, קנאתי. כי לה היה. ואני נשארתי בלעדיו. אבל ידעתי כי כך הוא גורל האדם. והוא היה צעיר ולבב, ולא מנע ממני חיוכים, ונשיקה ביום הולדת, ומלות חיבה, אבל ידעתי כי גדל המרחק בינינו. ואני חלמתי כבר על נכדים, שיחזירו לי את דמותו הרחוקה, דמות תינוקי... ולבסוף בא היום. בני ניגש אלי ואמר: "אמא, אני הולך... כולם הולכים ואין איש רשאי להישאר

בית-קברות צבאי, אישם בארץ. שורה של מצבות פשוטות. הסטס הרשמי נגמר סומן. הזרזים שהונחו באופן חגיגי נבלו. אולם מדי פעם באה אשה בודדה לאחד הקברים, מניחה פרח ומזינה דמעה.

לזכרון הדורות

בבית... ידעתי, זאת מלחמה... לא, לא אמהות יצרו את הסטן הזה... בכיתי, והוא אמר לי: "אמא, אני מבין ללכת", והתרסק עלי כמו בילדותו. אבל תבני, אמא, אין לי רשות להישאר... ואני גם יודע את המסרה... יש מטרה למלחמה זו... אולי הפעם נשיג שאמהות בני-גו, לפחות הן, לא תבכינה..."

והלך... זה היה בשלישי בשבוע, בבוקר. אני עמיתי בחלון ומינתי את צעדיו עד אשר פנה לרחוב השני.

קריין: כן, אמא, לא קל לך. אך זוהי דרך האמהות מאז בריאת העולם. אם אדם חי למען אידיאליים, עליו לדעת להשיגם במאבק. ולדעת לפתול קרבן למענם. אני יודע, לא קלה תורה זו, ואין בה הנחמה לפרט. אבל הנער שלך קלט אותה והיא נתערבבה בדמו. הוא קלט אותה למען צעדיו הראשונים במולדת הקוראת לו לעזרה. הוא קלט אותה בימים שאת לא ישנת לילות בראגך, לה המשוטט באימונים ב' ארץ, צפונה, מערבה וגובה. הוא קלט אותה ואהב את ארצו בלי דעת מדוע, אהבה פשוטה וטבעית, אהבה בלי סיבה. את אחת בין מיליוני אמהות שהתאבלו מדור דור. דעי לך, האם, ביום בו נפל בןך בחתרו אל מטרות, אותו יום החזירה לך אותו המולדת, ושיחזרה את לבו למענה. לך הוא קרא: אמא...

***

חבר: בשבילנו, לפלוגה, הוא לא היה בן לאמו, אך כמובן לא היה גם חייל מספר זה וזה. הוא היה אחד מאתנו. איש מאתנו אינו יודע מתי ואיך נתחברה קבוצת הידידים שלנו. לא היו לו סודות בפנינו ולא לנו בפניו. הוא לא היה אמיץ יותר מאחרים, ולא ורזי ולא פיקח יותר מחבריו, והנעדרות לא נשאו אותו על פנינו, ועל כך אהבנוה. עברנו יחדיו מחנות אמונים, שוב מחנות, ו' סיולים, ומעשים - ובלבנו דאגות פרטיות קטנות ודאגות גדולות של הכלל. אנו בני 16-18-ראינו את עצמנו מצילי המולדת. והוא - אחד מאתנו. הוא צעד אתנו בשירה, במדים ובלי מדים... ויחדיו הלכנו בשדה. צחקנו. היינו שמחים אחרי ככלות הכל. פעם אחת, ופעמיים, עד - עד הפעם האחרונה...

קריין: אין לומר, חיילים טובים הייתם. לאט לאט פשטתם צורה, ומבלי דעת, לבשתם צורה אחרת וגם האלי-מוני בתוכם. הוא נשתנה מאד לפתע, החל רושם רשימות, ולפתע החל לכתוב מכתבים רבים - ומכסס בידו מפני עין סקרנית מדי...

***

נערה: מכתביו באו אלי. כל עוד היה חופשי לעצמו,

האלמוני

קריין: לפנינו חי אדם, אשר בשבילו נסתיימה המלחמה. חי אלמוני. הוא איננו עוד. הוא מת. העובדה ברורה. היא צויה בהודעה רשמית. שמו בא במסגרת שחורה בעתון. נאמר לזכרו "קדיש". אולי הכרתם אותו. ודאי הכרתם אותו. בודאי נפגשת אותו פה ושם, אך לא ידעתם כי זהו. אין ספק כי נפגשתם. כי בשעות שלאחר העבודה היה נוהג לשוטט ברחובותיה התומים של העיר ולשלוח חיוכים ימינה ושמאלה. אולי נפגשתם בו ב"פנתר" או ב"פנתר", בחבורה צעירה, ראש כפוף אל ראש - והם מסתודדים. על מה מס' תודדים צעירים בארץ? ואולי ראתם אותו באחד הטיולים בארץ, ילקוט על השכם, כובע מקראי, חולצת חאקי פתוחה עמוק, נעלי עבודה מאובקות - ומבט מאושר. משוטט בעמק בית-שאן, בעמק הירדן, מספס למרומי הגליל או צועד בסור חות במפרץ - אל חניתה. ויתכן שנתקלתם בו בחומו של הים הארצי-ישראלי הרחב, שוחה לא מעבר לגבול המותר, חותר בדוגה... לא, סודותיו - אם גם ידעתם - אל נא תגלו. ובכן, אין ספק, ראייתם את האלמוני. יותר לא תראוהו. הוא נפל.

חבריו אספו את כל אשר לו, ארזו חפציו בשק ומסרום לידי המ.כ. על מנת לשלחם אל ביתו. רכישו בנדודיו לא היה רב למדי. הכל נארו כהלכה ונשלח בסדר גמור לפי הכתובת הרשומה. מזכרת אחרונה לחבר, לאה, לבן.

אבל לא מוין, לא נארו ולא נשלח, זה שלא ניתן להישלח, זה שמת במות האדם עצמו. לא מוין וזכרונות. לא נארו טעם ימי החמה, טעמה של נשיקה חסופה בלילות כנען, טעמה של לחיצת יד ולטיפה גבוהה, וסיולים אלמים אל יד לאורך חורשת אקליפטוסים כפרית. לא נשלחו צלילי ברכתה והדי הבני האחרונים של אמא, הנפרדת מבנה, ונקישות הלב הרוצץ המוסחרת ומוסחרת יפהיפה בעמידה חילית איתנה. והמבט האחרון המצלם את קטע החול האחרון סביב הבית, שנעלם מאחורי המכונית שאינה יודעת רחם. והתכנס היקר על גבי מכתבה, שלה, של החביבה, כתם חמים של דמעה תמימה, אשר ידה, ידה שלה, סבבה אותו בעיגול ורשמה לידו רק מלה אחת: מתי? לא יחזור הביתה מראות ההרים, ומר' אות הים, וקולות הנפץ של פצצות האויב שנחנקו עמוק עמוק במחבואי התת-הכרה. לא יחזור אלף אלפי פרטים, רסיסי חיים המתקשרים לשלמות מוצקת - לחי אדם.

שוב אין לחבר כל זה יחידיו. הכל סוזר והתנדף - ואיננו עוד. וככל ואנסאם - לא יהיה זה הוא. ובכל זאת הבה ונסה להחיות את דמותו של האלמוני. יבואו נא האנשים שנפגשו על דרכו, מראשיתה ועד אנהתו האחרונה, וידברו הם.

***

אחות: אני הגני אחות בבית חולים צבאי אי שם. הייתי האחרונה לידו. עיניו נעצמו מעצמן. הדופק קפא. נטלתי את כרטיסו והעברתי קו אלכסוני לארכו - זה היה הסוף. רשמתי מקום, האריך, שעה - והוספתי: מת. בא רופא: טרוד מאוד, נעצר לרגע ליד המטה, נטל את הכרטיס, הפליט: "בסדר", והתם. "אחות - אמר, - תנהגי לפי המקובל". לפי המקובל קראתי לסניטרים. לפי המקובל העלו את גופתו של החיל מספר זה וזה על אלונקה... ולפי המקובל - נתכונן לבי...

קריין: אנו מבינים ללבך, אחות. את קלטת את מלותיו האחרונות. מלים שלא הובנו. את קלטת את מבטו האחרון, בשפה המובנת לכל אדם. את האחרונה הנחת על מצחו יד חמה של אשה, אשר לב-לה וקודדת אותו. והדלקת בו אמונת שוא ברגעיו האחרונים. תודה לך, אחות.

***

האם: אני אמו... מה היה נחמד... אחות הביאה אותו אל מיטתו, ואני לספתי כל אבר בגופו... שערות ראשו היו בהירות... - אבל ברבות הימים כהו. ובכיו - הוי, לו יכולתי לשמוע שנית את בכיו הראשון של תינוקי... ואחר כך התחיל לחול. ולהתהלך. והיה שובב ופספסן. ואני עשיתי עצמי כועסת, ולבלי התנאיתי בו. ויום אחד בא הביתה פצוע וסרוט לאחר תגרה ראשונה, ואני חבשתי את פצעיו ונזופתי בו, אך לבי נתמלא חום כאילו בני חזר משדה הקרב עטור זר דפנה... בן כזה רציתי.

שמונה שנים חלפו מאז נדמו התותחים מול רפיח.
דור תש"ח נעלם. הלוחמים גידלו כרסים, ענבו
עגובות, נכנסו לשיכון, גידלו ילדים. היה נדמה כי
הרוח של תש"ח חלפה ללא שוב. ולפתע השתנה הכל.
שוב גוייס צבא העם, שוב פרץ בהסתערות אדירה
דרומה. במשך שבוע ימים, עד שכאה האכזבה

★ ★ ★

★ ★ ★

A black and white photograph showing a desert scene. In the foreground, a dark, crumpled object, possibly a dead animal or a piece of debris, lies on the sandy ground. A barbed wire fence runs across the middle of the frame. In the background, a military vehicle, possibly a jeep or a small truck, is parked near the fence. The landscape is flat and arid, with some sparse vegetation visible in the distance.

מאות במדבר הקרב דהר קדימה, לאחר שכל יחיד דה מילאה את תפקידה, התגברה על מגשורות מכשולים פעוטים וגדולים. אישם, מעבר לאופק, מטרטרם

האיש האחרון

מֵאֵת אֶהְרֹן קוֹל

את הגבול חצינו עוד עם אור הבוקר, ותוך כדי הדהירה שטפנו את המשלטים הסמוכים לגבול. על הזחל שלנו הורכבה באזה. עד שהתפרשנו ותקפנו ועלינו, הקרב גדם, הזחלים הראשונים גמרו את הכל, ולחנים חישש יעקי מטרה לשמה לרוקן עליה צורות מספר, וזלזול מצא, ואמוכז לחץ על ההך והצלזור פילח את שקי החול המוערמים סביב "בראונינג" עוב, שקנהו תקעו בחול. כך נטבלנו באש מערכת סיני.

★ ★ ★

ועוד פעם הסביר למוטה ארוכות על ה-
מפה. ואז נסע, והוחל שמלפנינו נבלע מיד
בתוך הלילה. לא חלפו עשר דקות, כשחבל-
הגבר שלנו התפוצץ בקול רעם. האדמה חר-
לית היתה, וחבל הפלדה אכזב חלודה. החב-
ל התפורר מחמת השלטול, והחלו יורדים
ממקללים במרץ. ניסונו להתקין את החבל
מחדש, אך הפלדה קשה היתה, ולא נכנסת.
כשהצלחנו בסוף, ועלינו וזונו מהמקום, אחרי
עשרים מטרים התפוצץ החבל שנית, הפעם
ללא חתנה. אז מוטה אמר:

— הם עוד לא הספיקו להתרחק, אשיג אותם, ואביא תבל אחר...

(המשך ממדור 33)

ובנוציק ישובים על הארץ, גבם אל הטמבון, צעדי רועמים כיריות תותחים. אני יודע שאסור לעשות זאת, והם עוקבים אחרי דוממים, אך אני מוכרח להתחמם. קר לי, וגופי נהיה כמשותק — "אני קופא" — אני אומר להם. הם נדים לי בראשיהם, זה לאות הבנה. עליתי חזרה אל הבאזה. התלשתי לחלום בהקף. על מה שאעשה כשאחזור הביתה. איך אספר לכולם איפה הייתי, ומה עשיתי. איך אלך לאילנה, ומה אומר לה. ואיך נתפנק, והיא תאמר לי: "התגעגעתי אליך ופחדתי, השתגעתי..." ואני אומר לה: — שטויות, כבשנו כל המשלטים ביעף! הם לא הספיקו לירות יריה אחת! אחרי עשרים וארבע שעות היינו באיסמיליה...!

כך תאמר, ובינתיים אתה תקוע ומחורבן. והומן וזחל. אני משתקע בחלומות, ודמויות ואמירות מתחלפים ממש בסני עיני, כסרס קלונז... זאת הינה אמא, היא דואגת, לא ישנה בלילה... ואבא, הוא אומר לי: "תדאג שיביאו מחר את הסחורה..." והנה שמחה, זו המוכרת בחנותנו, היא רומזת לי, ואומרת: "מחר, אחרי הסגירה, נלך ביחד, נכון?" ואני במבוכ לנאן אלך מחר בערב, עם שמחה, או אל אילנה...

***

השעה כבר חמש, ושוב תפסתי את עצמי מנומנם על הבאזה. יעקי מתלחש למטה. הלילה דומם, במזרח עולה כוכב השחר, ורוח קלה החלה מנשבת. פתאום נדמה לי, בין משב רוח אחד למשנהו, שאני שומע קול צעדים הבא מרחוק. בא ונעלם. בא ונעלם. אני מתחלחל, ונהפך כולי קשב. זמן מה אני שומע מאומה, ואחריכך, שוב פעם, צעדים! אני שומע נקישת נעליים מסומרות על גבי האבנים! אני משמיע לחברה: "ססססס!" ויעקי לוחש: "מה יש...?"

— צעדים — אני לוחש — תקשיב...

הקול שוב נדם, וחזר ונשמע בברור יתר, וטרם הבחנתי מנין בא, ואני דוחף ברגלי את שני הישנים, ואני אומר להם מאומה, אך הם חשים מיד. הצעדים קרבים והולכים, ואני מצביע ליעקי ובנוציק את המחסה הקרוב. ולפסו על הבאזה, ובעצמי קופץ למטה. הצעדים קרבים עוד יותר, והם של אנשים אחדים, אולי שלושה...

אני כורע ברך בקרבת יעקי, והעיוני שלי דרוך... אני יודע וזכר מאומה, אני כולי האונה ולטישת עיניים, ודריכות ומתיחות, ובסתחון... אני רואה כבר שתי דמויות, הם מחליפים ביניהם כמה מילים... הם הולכים ישר עלינו... הם באים... הם במרחק שלוש צעדים, עכשיו!

קולי צרוד ורועד, ואני צועק: "עמוד! מי שם!"

הצעדים נדמו. קול זר צועק: "יא אחיו! הון מסרי! אנה מסרי!"

— ערבים — אומר יעקי, וכדור נפלס מרובה, עלומת אש בחשכת הליל, ואחר זה עוד יריה אחת, של בנוציק. שתי הדמויות נופלות ארצה. מעל ראשינו מתרעם פתאום צרור של באזה. זה פפו... "הפסק אש!" — אני צועק לפסו. שוב שקט, וקול קורא מגדנו, באנגלית:

"We are friends!" אין לנו נשק, אנו נכנעים!

אנו שותקים כולנו. הקול ממשיך:

— אתב יריתם בחבר שלי! הוא מת!

— אל תאמין לו! אומר יעקי — אולי יש להם נשק.

הם ראו ודאי את הוחל שלנו, ואולי הם רבים משנים...

— קומו, וידים למעלה! — אני צועק באנגלית.

— אתם לא חירי ביי? — כעת אני שומע קול נפחד עד מוות, ואני מאמין לו.

— לא נירה! קומו והתקרבו!

הפסקה. דמות אחת מתרוממת לאט לאט. האיש קרב בצעדים מגששים. ידיו למעלה, ואומר:

"חברי מת!"

האזיר האפיר, ופיסת השמים במזרח החרידה.

האיש היה במדיו של קצין, אף שסימני הדרגות הוסרו. בחור צעיר, עם שפם שחרחר. לקחנו את ניריותיו, והושבנוהו על הארץ. מבוהל היה עד מוות, וכשתתי לו ספל מים, לא יכל להביאו אל פיו: ידיו רעדו. אחרי חקירה קצרה ידעתי, שהם ישבו במוצב שעל הכביש, והותקפו אמש, מהקרקע ומהאזיר, והם ברחו במכונית, היא נשברה בדרך. הם המשיכו ברגל, ולא עלו על הכביש, כי שלנו כבר היו עליו. רצו לחצות את המדבר, לקצר את הדרך...

השני היה מת. שני כדורים פילחו את חזהו.

***

ישובי הוחל הלכו ונתממשו, המדבר החל מקבל מימדים. הצללים התפורו, ונתגדפו, והסתלקו. הפרצופים של החברה עלו מתוך החשיכה פראיים ומאובקים ומלוכלכים, ועיפיים, עיפיים מאד. אין זאת כי אם חוסר-המעשה הוא המעיף שבמלחמה. אתה מתחיל

פתאום על צידו, כצפור מבריקה וטורפת, ונצץ בכנפיו אל קרני השמש. האלכסוניות, ויותר לא ראיתי...

הוא צולל עלינו! ארצה! — צרחתי, וקפצתי מהמכונית, ורצתי והשתחתי... הוא לא ירה בפעם הראשונה. רק ירד מעל ראשינו נמוך, וראיתי את הסמל שעל כנפיו בברור, כמו על כף ידי. אחר כך הלכו שניהם במעגל...

***

א יכורנו להפעיל את הבאזה נגדם, כי לא היתה לנו חצובה נגד מטוסים. ואף אילו יכולנו, התועלת היתה מועטה. אתה אינך יכול אפילו לראותו כהוגן. נצמדנו רק כולנו אל הקרקע. השבוי עשה כמנו. הרעמים קרבו והפכו לשאנה מטורפת, ולרעש הגיהנום הזה נתחסף טרטור מתכתי מוכר... החול החל מקפץ סביבי, ובלחית שריקות מאיימות ציין את פיוור הקליעים. טמנתי את ראשי באדמה, ולא הספקתי להרימו, כשבא המטוס השני וצלל. האזיר נתמלא טרטור ושריקה ורעד. שני מנקשות למרות מאמצי העל-אנושיים להפסיק. אז חזר שוב הראשון, ושמעתי שריקה חדה מפלחת את האזיר, ואחריה אדמה נתרוממה ונלחצה אל גופי, וטלטלתו הלך ושוב, כמנסה להתפטר ממני, לזרקני למעלה, לאזיר, שלא אפול יותר ארצה. הרגשתי בהתפוצצות בכל נימי גופי. ראיתי, אף שעיני עצומות. אי-שם, בתחתית ההכרה, ניצצה מחשבה: ראקטה...

חול ואבנים ירדו בברד. לא יכולתי להרים את ראשי. המטוסים באו עוד פעם, ושוב ירו, ואז הסתלקו.

הנחל בער. הרחתי את השריפה לפני שראיתי את הלהבה. שכב על צידו, שחור כולו, אחוז להבות, ואדמה בערה סביבי. שחור היה, וגחוניו על קרבי המוצנים לראחה, עוררו בי בחילה. רכב קרב מפואר וגאה מלפני דקה, הפכת ערימת ברזל ישן. אין אנו סולחים לגבורינו כשהם מוטלים לפנינו מתבוססים בעפר, ומעיייהם נשפכו על החול...

התחמושת התפוצצה בחדאי יחד עם הראקטה, וכל ארגו הפלדה של הוחל דמה לפיסת בדתחרים שסועה... כמה זמן ארך הוועז? כמה זמן היו עיני תקועות בלהבות וראשי ריק ממחשבה? לא יותר משנייה אחת ודאי. התחלחלתי וניסיתי להתאושש. מרחק צעדים מספר ממני עמד על ארבע השבוי המצרי, בפניו הבעת אימה בהמית כל-כך, עד שהיה לי חשק לצחוק. רציתי להתרומם, ונשענתי על ידי, וידי הימנית מעדה, ונפלתי. עוד לא חשתי כאב. רק שרחל חולצתי קרוץ על זרועי ומגואל בדם, וכף ידי אף היא אדומה. התישבותי והעברתי את העיוני לידי השמאלית. השבוי ישב גם הוא, עיניו לטושות אלי. — "יעקי!" — צעקתי. האש לחכה את הצמיגים של הגלגלים הקדמיים. איש לא ענה לי.

— יעקי! — צרחתי בכל כוחותי. אין תשובה. — יעקי! פפו!

קמתי על רגלי. יעקי שכב בקרבת הוחל, ונידס על ידו, כשזה התהפך. מחצית גופו, שבלטה החוצה חרובה היתה, שחורה כפחם. בור עמוק באדמה ליד הגופה הצביע על מקום נפילת הראקטה. מעבר לזה שכב פפו על בטנו, ידו האחת מסובבת לאיטבעית אחורית, נלחצת כאילו אל הכתם הכהה שעל חולצתו הבהירה.

שמן המנוע נשפך, ונספג בעפר, ובער בלהבה חצובה בהירה. רגלו של פפו, הנתונה כנעל מסומרת, מונחת בתוך הלהבה. הנעל התלקחה כבר, וצורתה הושחתה...

במאמץ עליון משכתי את פפו אל מחוץ למעגל האש. בנוציק ויוסף רוניק היו מרוחקים יותר. בנוציק ללא הכרה, נשימתו חרקנית ושורקת, ובגבו שני כתמים אדומים דביקים. הפכתיו על גבו. פיו פעור, עיניו עצומות למחצה, פניו השתנו.

מרחק קטן ממנו שכב רוניק על גבו, והרים את ראשו כשהתקרבתי. בשתי כפות ידיו אחז את צדו הימני. עוד פניו לבן כסיד, אמר לי:

— פנצ בי כאן... — ושמת ראשו. מבין אצבעותיו נזל דם.

כוחותי עזבוני פתאום, וכרעתי תחת. כאב חריף וקורע בשר בא מתוך הפצע והתפשט בכל גופי, הדר עמוק לתאי מוחי. גנחתי, פעם ועוד פעם. חשתי רעידה בכל אברי...

— תחבובת קרב... אמר רוניק, המלים עלו מפיו בקושי — בילקוט שלי...

הוצאתי ביד השמאלית את התחבובות, אך לא יכולתי להסיר את האריות. אצבעות ידי הימנית היו מושקות. רוניק התרומם במקצת, ובכוחות משותפים חבשנו את פצעיו. הצלחתי לקשור מגבת, ולתלותה על צחארי, לשם תמיכה ביד הפצועה. הדבר הקל עלי.

אז גשתי אל בנוציק וניסיתי להשכיבו בנוחיות. פניו קבלו גחון כחול. בנוציק השמן, חשבתני, אתה הולך להגמר, אחי. הוא לא הרגיש בטלסולים, היה ללא הכרה. פתחתי את המימיה והתזתי ממנה על פניו. לא היתה כל תגובה. האדמה מתחת לזבו נספגה בדם, וחולצתו האדומה על חזהו, תחת ידו, מפיו עלתה נחירה מועזעת, ורוניק התרומם על מרפקו, עיניו קרועות לרחחה, עקב אחרי תנועות. בנוציק השמן, אינני יכול לעזור לך מאומה, חשבתני.

— שכב במנוחה — אמרתי לרוניק, ובעצמי ישבתי על ידו. הייתי מאד עייף, הייתי פצוע, הוחל בער לנגד עיני, ולא יכולתי לעזור מאומה.

הוחל בער לנגד עיני, ולא יכולתי לעזור מאומה.

הצבאות עוברים בדהרה, השלטון משתנה. אולם המדבר נשאר כפי שהיה לפני שנים אינספור, והבדואים יושבים בו כפי שישבו עוד מלפני הרבה שנים, בימים בהם לא ידעו עוד מה הם סנקים ומשוריינים. והשלטון היתה שוורת בכל מרחבי המדבר הצהוב והשקט.

— עוד מעט יבוא מוטה — אמרתי, רציתי לעודד את רוניק. הוא נשם בכבדות, שיניו הדוקות, ואף סיפת דם בפניו. — הוא יבוא ויאסוף אותנו... הוא חיכה לבוקר, לא רצה לנסוע בלילה, אך עכשיו יבוא.

רוניק עיחת את פניו. — לא רצה בלילה... — אמר, קולו חלש מאד — ואנחנו... באמצע המדבר, בלילה...

נשארו לבדינו... מפיו של בנוציק שוב עלתה נחירה חנוקה, בדומה לגניחה. לאחר שנייה — עוד אחת ועוד, ואז נשתתק.

— בנוציק הולך למות — אמר פתאום רוניק במלוא קולו, מופתע — הוא הולך למות...

— שתקתי, רוניק נע במקומו בחוסר מנוחה.

— הוא הולך למות, למה אתה לא עושה כלום? למה אתה לא אומר כלום?

— שתקתי. משכתי את ראשי עמוק אל תוך כתפי.

— ואיפה יעקי, איפה פפו...?

הוא נזכר פתאום, חשבתני שהוא כבר יודע.

בלב המדבר חולות, חולות, חולות. כמה משוריינים עברו בשביל. הבדואים מסתכלים בהם באדישות, מרימים את הידיים, ואוסרים דברי ברכה שגירתיים. אתמול היו כאן כובשים אחרים. מחר שוב יבואו אחרים.

להוכר היכן אתה נמצא, וזהו מה שמעיף אותך כל-כך...

רק תחת הוחל נותרו עוד כתמי לילה, ויוסף רוניק פתח את מכסה המנוע ותקע את אפו בין חוטי חשמל והצנורות, ופפו עוקב באדישות אחר מעשיו.

אני זוכר היטב כמה עסקו כולם אותו רגע. התמונה נחרטה במוחי בבהירות, כעל סרט צילום. יעקי הסתובב למעלה על-יד הבאזה, ובנוציק יושב על הארץ, גבו אל הגלגל, רובהו על ברכיו, מבט בלי סקרנות בשבוי. אני יושבתי על המושב שליד הנהג, מבטי מגשש באופק אחרי צל מכונית, או זחל. מה קרה לו, למוטה, חשבתני אותו רגע. תעה במדבר בחדאי. יעקי כאילו קרא במחשבותי.

— מוטה לא תעה — אמר — הוא מתמצא בשטח כמו שועל. הוא חיכה עד הבוקר, ועוד מעט יגיע...

האזיר הצהוב, והקרניים הראשונות נזזו על הארץ. יעקי אמר:

— מוטה נאכל קופסא... — והפסיק והטה את פניו כלפי מעלה וכולם עשו כמותו. רעמים עמומים של מטוסי סילון נתרדרו אי-שם ברקיע, ובעוד אנו מחפשים אחריהם, צוה יעקי: — הנה הם חוזרים! ופפו אמר: — בטח שלנו...

ואז ראינו אותם כולנו. בפעם האחרונה כולנו יחד. שניים היו, הלכו יחד, ואחד נסה

— אינם אמרתי — שכב במנוחה...
תיכף יבוא מוטה...
נשתתק, עיניו פקוחות לרחותה, תקועות
ברקיע, אל-על. יש לו מחשבות רעות,
משכתי בכתפי. ואז ראיתי את השבוי.
אינני יודע מה עשה כל הזמן, ישב בחדאי
על הארץ מעברו השני של החול, שם
עזבתי אותו. התקרב כעת, ועמד במרחק
כעשרה צעדים ממני. בידי השמאלית גי'
ששתי אחרי העוזי, ולא מצאתי. היכן
עזבתי אותו, לעזאזל! הסתתי לגמרי את דעתי
מהמצרי הזה... העוזי מונח מאחורי ראשו
של רוניק, שם הנחתי אותו מקודם. התי'
כופפת ואחזתי בו. השבוי עמד ללא ניע,
ולא ראיתי סימן פציעה על גופו. איזו
מקרים אורורה! אנתנו כולנו נפגענו, והוא
נשאר שלם.

★ ★ ★
הוא עמד והסתכל בי, גומה לי שראיתי
ההודעות ורחמים בפניו. רציתי לצעוק
לו משהו, ומיד נזכרתי, שראיתי את הרובה
של פפו מתגלגל ליד החול, וגם את העוזי
של יעק. הוא יכול להרימם, ולהשתמש
בהם... כאב חריף עלה מזרועי ומתי'
ששט... בשרי קרוע, עד העצם כמעט...
הוא יכול, ואני איני יכול להפריעו, חשבתי.
אך קמתי על רגלי, ואמרתי לו, באנגלית:
— אתה יכול ללכת, אתה חפשי...
... אם ינסה לתפוס בנשק, אירה ביד
השמאלית, החלטתי. ואם לא אפגע בו, אברתי.
השבוי לא נע. חזרתי ואמרתי:
— אתה יכול ללכת, לך לך...
— לאן אלך? — שאל.
— לך במדבר, תגיע לאסמעליה...
— אני אמות במדבר — ענה לי, ונתי'
חלחלתי, האם הוא רומז עלינו? לא, זה
לא יכול לקרות, מוטה יבוא מיד, ויאספנו...
הוא מוכרח לבוא, הוא מוכרח! הוא מוכרח!!
הוא... הוא... הוא לא יבוא. ברגע זה
הבנתי את מצבנו לאמיתי. אנחנו נמות
במדבר. מוטה לא יבוא... אולי גם הוא
מת במדבר. איש לא יבוא להצילנו. איש
אינו יודע היכן אנחנו. אולי התקפתנו נהד'
פה, וכולם נסוגו בכביש... ואולי...
מוטה לא יבוא, חזרתי והתישבתי.
— שבו! אמרתי לו.
— אולי יש לך מים — שאל — אני צמא

עד מות...
— קח את המימיה שלו — הצבעתי על
בונציק. ניגש אלי, ועמד, מזועזע. נסוג
צעד אחורה, והרים את עיניו.
— קח! — אמרתי.
טלטל את ראשו, ונסוג צעד נוסף. הסרתי
את מימיתי מכתפי והושטתי לו.
— שתה מעט... — אמרתי רק. שתה
הרבה, והחזיר לי.
— הצבעתי לו. ישב לא הרחק
ממני, ישיבה מזרחית. קרני השמש החלו
מתחממים, אך לי היה קר. רוניק שתה מים,
ונשם בכבדות. התחבשות שעל צדו ספוגה
בדם הייתה. כן גם התחבשות שעל ורועי.
החול עוד בער. המדבר מסביב צהוב היה ושומם. זמן מה חלף בשתיקה.
— מדוע לא רצית ללכת? איך קוראים לך?
— פאוד. פאוד אל-גאאהאחי.
— שמי אברהם. אך הם קוראים לי כולם אבי... מדוע לא רצית ללכת. נתתי לך
הזדמנות?

— לאן אלך, אמות במדבר — חזר ואמר.
— הית מניע לאסמעליה...
— לאסמעליה רחוק, איך אוכל להגיע? או שהייתי מת מצמאון, או שהחילים שלכם
היו הורגים אותי...
הוא התחיל קצת מתאושש מהפחד ומההלם. דיבר בקול שקט ומונוט.
— אולי תמות גם פה... מה אתה יודע...
הביט בי בחשש, ומשך בכתפיו.
— אולי... אך כאן ישנה אפשרות להשאר בחיים...
— בתור שבוי?
— בתור שבוי...
— ומה אם לא ימצאו אותנו?
— שתק.
— ... כולנו נמות אז...
— החברים שלך ימצאו אותך.
מגוחך. הוא אומר לי זאת, השבוי המצרי.
— אתה הית קצין, נכון?
— כן, ליחטנט...
— חיל רגלים?
— מרגמות.
מבטי תקוע במקום בו נעלמים עקבות החולים באוסף. הפסים שעל אדמת המדבר
מתרחקים בפרספקטיבה ונעלמים. משם אולי תבוא הישועה. המצרי עקב אחרי מבטי.
— אולי יבואו לחפש אותנו, משם... — אמרתי.
— הם בודאי יבואו.
רוניק התאושש פתאום, ושאל:
— מה הוא אומר?
הוא היה חלש מאד. חזר ועצם את עיניו. צבע פניו היה כצבע חול.
— אתה רוצה לשתות? — שאלתי, והוא נד ראשו לשלילה.

★ ★ ★

מקט עמד באויר. לא משב רוח, לא קול טרטור מכונה. לא מן הארץ, ולא מן
האויר. שתקנו.
— מנין אתה, פאוד?

אויב הרוג

התמונה הסובה ביותר שצולמה במיצע
סיני. איש שוכב אדם. מן הסתם ברח
מן הרכב לפני שהושמד. קצין עברי, שנזדמן במקום, ניגש לבחון

— אני מאלכסנדריה.
— יש לך קרובים שם?
— יש לי משפחה.
— הורים?
— כן, הורים...
— ומה עושה אבא שלך?
— יש לו חנות נעליים באלכסנדריה.
רציתי לצחוק. איזו השתלשלות המקרים.
— מצחק — אמרתי — לאבא שלי יש חנות נעליים בתל-אביב...
פאוד השתומם. קימס את מצחו ומצמץ בעיניו. — באמת...? — שאל.
— באמת — באמת. אתן לך את הכתובת. אחרי המלחמה הזאת יהיה שלום, ותוכל
לבוא לתל-אביב, ולראות את החנות. ואני אבוא לאלכסנדריה, ואכנס לחנות שלכם... ואם
ילך הכל למישרים, נעשה עסק, אולי שותפות, או משהו...
קסם לו הרעיון, והוא חיך בפה מלא. כן חייכתי גם אני אל הרעיון המופלא
והדמיוני, ואותו רגע האמנתי, שאכן קרוב הדבר, קרוב מאד. האמנתי, שאם רק נצא
חיים מכל העסק הזה, הרי שיתגשם הדבר מאליו...
★ ★ ★

פתאום השמיץ בונציק כמה גניחות כבדות ונוחרות, ונשתתק. קמתי על רגלי
בקושי רב, הייתי חלש מאד. כשנגשתי אליו, הוא לא נשם כבר. כרעתי ברך על ידו,
ונשארתי כך זמן מה. אחר-כך קמתי ומצאתי את רובהו, ותקעתי קנהו בחול, ועל הקת
המזדקרת תליתי את כובע הפלדה. אותו הדבר עשיתי עם רובהו של פפו.
כשגמרתי את מלאכת הקבורה העצומה, חזרתי אל רוניק. הוא ופאוד עקבו כל הזמן
אחר מעשי. הייתי עייף מאד, וחלש מאד, והשתחתי על החול. עכשיו היה לפנינו בית-
קברות צבאי. שתי מצבות, שהן שלושה קברים...
השמש חיממה את החול, והיה לי נוח לשכב כך על גבי, עיני תליתי בשמיים נקיים
מענן. שלושה קברים, ומי הבא בתור? מלחמה משונה, חשבתי. פעם, בימי קדם, אלה היו
מלחמות... הלוחמים עמדו פנים-אל-פנים, וידעו, שוריות וכוח הם אשר יכריעו במערכה,
וחשו בהתרגשות הולכת וגוברת, זו הרעידה-שמלפניה הקרב העוברת מכף רגליך ועד
קודקוד, האומרת: אתה הולך להתמודד, עליך להיות חזק, ומהיר, וריז... כי זאת מלחמה,
ופרושה: חיים או מות. ויכולת לעשות מאמץ: ראית את האויב, הוא היה לפניך, יכולת
להעריכו, וידעת שאכן אתה יכול לו...
היום אתה מחורבן. מלחמתך מתחילה מייודע-איפה, ומסתיימת מי יודע היכן. אם
ברצונך להרגיש לפחות את ההתרגשות-שמלפניה הקרב, עליך ללמוד דברים... אתה צריך
לדעת את קצב הפעילות של מגנע החול, וכשהוא מתחיל מזיף, דע לך: זה הרגע שהקרב
(המשך בעמוד 36)

עֲתֵה טוֹבָה מֵתַמִּיד

תשבץ העולם הזה 1073

		8	7	6	5		4	3	2	1	
13				12		11			10		9
	18				17			16		15	14
						21			20		19
	24						23				22
		28		27				26		25	
	32				31				30		29
37		36				35				34	33
			39								38
	43			42		41					40
		47			46		45		44		
				49							48

מאָרן; 1. ה-
פּעצח של יפּאָ;
5. מסכן את הירח
המלאכותי; 10.
נבלעה בברית-ה-
מועצות; 12. ר-
פּובליקה דרום-
אמריקאית; 14. י-
שן; 16. חבל ארץ;
18. לא אשם; 19.
כוב-זמרה; 21.
חברת תעופה; 22.
מפרש התורה; 23.
סטנדרד; 24. ש-
רות של ארגון ה-
תגנה; 25. כלי;
27. קצו של בק-
בוק; 30. ר' נחמן
קרוכמל; 31. חב-
רת דלק; 33. הר-
בה; 35. צוררו ל-
שיר השירים;

36. סמל המתיקות; 38. לחייל בחופשה.
מקום בילוי; 39. ... וערייה; 40.
קיים; 41. המטבע הירדני; 43. בן נח;
44. שליט הרוסים, לשעבר; 46. דמיון
שבמחשבה; 48. טוב לממרח כריכים;
49. בלעדיו קשה להיות צנתן.
מאונך; 2. יורדב לילה; 3. מושב
משלט פטן; 4. גשם; 6. כלל הילדים;
7. סגירת פילט; 8. קרם; 9. מושב
הנזירות; 11. סימן ההצטיינות ההר-
ליבודית; 13. בית ריכוז לספרים; 15.

למברג

Lemberg

ל ג ג ר ו ת
ל ג ג ר י ם
ל י ל ד י ם

מ ב ח ר ג ד ו ל
מ ה מ ו ד ל י ם ה ח ד י ש י ם

נ ע ל י ם

י ש ר מ ב י ת ה ח ר ו ש ת ל צ ר כ ן

תל-אביב, רח' הגניז 2-4 תל-אביב, רח' הגניז 2-4
NEAR CENTRAL BUS STATION תל-אביב, רח' הגניז 2-4

מתחיל, הנה איב לסניך, עליך להרגיש התרגשות, ואת הרעידה... וכשאתה נשאר תקור, וחבל הגרר ניתק, דע לך: מערכתך הוכרעה לרעתך, עליך להרגיש כחזה אביר שהותקף הופל מסוסו, והוא חסר מגן בפני יריביו הקרב ומסתר עליו מעל לב סוסו המשוויר. הוכרעת ללא איבוי, לא אתה קרב. וכשהאיבוי מופיע לנסוף, מכונס בתא הסילון, אתה חסר-מגן, אינך יכול להממוד אתה. אינך יכול להשיגו... עליך רק לסמון את ראשך בקרקע ולעקוב אחרי מזרקות החול המזרקות במכת הקליעים. אינך יכול לעשות לו מאומה. עליך רק לקבור את המהמים. ובסוף-בסוף מופיע איבוי מוחשי, בכבודו ובעצמו, ואתה לוקח אותו שבי. והנה הוא יושב לפניך, ואתה משלח אותו דרוו, והוא אינו הולך, אינו רוצה ללכת...

והוא סתם בחרז צעיר, עם שפם גנדרני, והוא אינו רוצה למות, בדיוק כמוך, והאירוניה הגדולה: לאביו חנות-נעלים באלכסנדריה... יש לי חשק לצחוק, בקול רם, בפה מלא... הנהו איבוי, ליישב לפניך, ומביס בפניך בדגנה, כי הוא יודע שאיב צעור, ואתה חלש, ואין לך כוח להישב את העויו... ואינך יכול להביק, ומי כאן השוכה, ומי הגנבה... אך במצבנו אנו אין לדבר כל חשיבות... בפסית מדבר זו אין צבאות שונאים, יש רק מאבק עם המוות, והוא בוא יבוא... אין אינטרסים מגודים, ואין שינאת עמים... ישנם רק אנשים מוכים, ותקוה, רק תקוה...

השמש חיממה את החרוץ, ונעים לי לשכב ככה, ואני עוצם את עיני...

★ ★ ★

מה זמן ישנתי? הרבה מאד. השמש נטתה מערבה. פאוד ישב במקומו חקודם צופה לעבר האופק, שם נעלמים עקבות הוחלים... הוא ריאה שהתעוררתי, מחיין אלי ואומר:

— ישנת כליכך טוב... איך אתה מרגיש?
אני גו לו בראשי. אני מבין בסניו של רוניק, יודע מיד את האמת. הבעת הסבל
נעלמה, עיניו עוצמות, הוא ישן כאלו. רק צבע פיוע כצבע החול, עם גון כחלחל,
והקו הבליטני-גולגול נבל מעורר בשחור. נגעתי בידי במצחו, היה קר.
והקו קם והתקרב, הוא הביט למחרש. שמתי את כובעו של רוניק על פניו. בעצם
אני צריך גם להקים לו מצבה, אך רובוה נשאר תקוע בוחל, ונשקר בורא...
ישבתי שעה ארוכה, ראשי בין כתפי, כסוף כולי... מתוך סכך המחשבות צולה ומתבודד
וזכרון אחד משונה ואיני יודע מדוע. הנה אביו של חברי מת, וכשבאתי, ישיבה אמו ליד
גופתו של הנסטר, וכך ישיבה, כמוני עכשיו, ראשה נתון בין כתפיה, סנטרה על חזה,
פניה לא נראה. ישיבה כך שעות ללא ניע... אין זאת כי אם תנוחת גוף זאת סבבית היא
לכסוי האבל...

הרמתי את ראשי. פאוד ישב לא הרחק, מדוכא.
— אתה יודע — אמרתי — אצלכם, אצל עמי המזרח, הבריות רגילים לבכות ולצעוק,
להקים שאון עצום במות עליהם קרוב משפחה, ובכן?
— כן — ענה — הגשים בוכות וצועקות.

— אתה יודע, באירוסה, משם באנו אנחנו, אין הדברים כך. הם שם מקבלים את הגזרה בשתיקה. אף הם בוכים, אבל הם עושים זאת בשקט... אתה יודע, הם אומרים, שהצער הוא כולו שלך, פרטי, ואין לאיש עסק, אם הוא עמוק באמת, או לא. והצערות והכבי המבטי חיצוני של האבל, ואינם עשויים אלא להסתת את רגשותיהם האמיתיים של המתאבל...

— כן, אך אצלנו נוהגים הבריות להביע את אבלם בפומבי, והם בוכים בקול רם... קמתי על רגלי, התרחקתי צעדים מספר, ושוב התישתי בסתרורות תפקנתי. לגמתי מים ממזמירה, והוטל עלי ציוד לגימנות אחרת, ונשתי לסאנדו... ניסיתי להתרכז ולהשוב על מצבי. ברור לי משהם כבר לא יבוא. איני יודע מה קרה, וישו אלף אפשרויות, והוא לא יבוא. אולי נסוגו, או משהו, והשאירו אותנו... אולי גם אותו התקשו סילונים, והשמידוהו... וכפי הנראה אנו מרוחקים ממסלולי הטיסה של אירלנד, אחרת היינו שומעים... והם היו רואים אותנו.

★ ★ ★

פ אוד, באַזויז מרחק אנו נמצאים מהכביש?
— בקו ישר? יהיה אולי כעשרה קילומטרים... אולי חמשה עשר...
אולי אוכל לעבור... מוטב לנסות, מאשר לגזע כאן כמו כלב.
— אתה יודע את הכתוב? — שאלתי.
— אנו צריכים ללכת צפונה, עד שנצא לכביש...
טוב, — אמרתי — ננסה לצאת לכביש. אם הוא בידני, תהיה אתה השבוי... אך אם
הוא בידיכם, אהיה אני השבוי. בסדר?
— בסדר — ענה פאדל.

— ... ויודע אתה אני פצוע, יהיה זה מאמץ גדול בשבילי... אם אין בכוחך לשמור על ההסדר הזה... מוטב אולי שאשאר כאן במקום... מוטב שתירה בי עכשיו, הנה יש לך עוין, אתה יכול להשתמש בו...

— אין לך מה לחשוש — אמר — אילו רציתי לעשות זאת, יכולתי כבר מזמן...
— ...כנותי היא, שאם הכביש בדיכום, אני רוצה להיות שביי ח, ולא מת...
פניו לבשו ארשת תגנית, שם ידו על חזהו, ואמר בפתיס:
— אני נותן לך את הניצוק של קצין מצרי...

מתוך ההפצות הפוררים העליתי שתי קופסאות בשר. אכלנו והחלטנו לזוז.
קמנו על רגלנו, והעזוי הכביד עלי ללא נשוא, והנעתיו על כתפי הבריאה בחוסר
סבלנות. פאוד ראה זאת, ואמר:

— אתה פצוץ, התהמקלע יכביד עליך... אולי... אולי אני אשא אותו... אם כך יהיה לך נוח יותר...
עמדת רגל דומה, וחשבתה הססנית, אך ידעתי שממילא אין זה משנה דבר, אני או הוא... אם יצנעל, יהיו שושאר שינוי בחיים. אם יהיו אלה שלנו, שנפגוש בהם, הרי שהכל בסדר. ואם יהיו אלה המצרים, הרי שממילא תלוי הדבר בתוקף ההסכם שבינינו... נתתי לך את העוזה, והוא שם את ההגדרה על כתפו, פניו רצינית ותזוירי אחריה.

★ ★ ★

עַתָּה קָדַח עֲמֻדָּתִי, מֵבִיט אַחֲרֵינִי, עַל שְׁנֵי רֹבִיּוֹת שִׁקְיָהֶם תְּקוּעִים בַּחֹל, בִּאֲמָצַע הַמִּדְבָּר, שְׁתֵּי מִצְבוֹת, שֶׁהָן אַרְבַּע קְבִיּוֹת, שֶׁנִּרְעוּ בִּיד הַמִּקְרָה בַּחֲלוּת בִּלְתִּי-יִנְדָּעִים... נִפְתִּיתִי עִם גְּבִי אֶל הַקִּבְרוֹת, וְזוֹנוּ בַּעֲדֵימִם כְּבָרִים דָּרָךְ הַחֲלוּת.

לא עברנו יותר מחמישים מטרים, כשמענו סרטור אירון, ומיד גם ראינוהו: סיפר קסן וצהוב עג עוגות נמוך מעל המדבר!

זהו – זה...!! – צעקתי – זהו – זה... שלנו... זהו – זה...!!

[illegible]

בדרך גודע לי גורלו של מוטה. הוא לא הגיע חזרה אל היחידה, תעה בדרך ועלה על הכביש, וכוחות סטוגים של המצרים דפקו את הוחל, והחברה הצליחו להמלט בגלג. אחרי המצרים באו שלנו על הכביש, ומוטה סיפר להם עליו...
ליחיתי את פאוד למחנה שבויים. לא הסכמתי לעיבו, עד אשר הממונה קיבל אותו מירי. לפני שפנרנו ארמתי לו, שההצעה שלי, זו בונגע לשתופות בעסקים, בעינה עומדת, ופאוד בכה. איני יודע מדוע. אלא בגללו נעמדו דמעות גם בעיני, ואמר עוזד:
— אצלנו גרילים הבריות האבק את רגשותיהם כפומביה, הלוט סיפירתי דל...
...

תוכניות

החג בבית

השבוע, אחרי הרעש וההמולה של ה' פיסוס, יתחילו הרעש וההמולה האמיתיים, אשר עליהם הוצא תקציב רשמי של שניים וחצי מיליון ל"י וכמה מיליונים נוספים בלתי-רשמיים. במשרדי שרות השידור ערכה חברות אנשים עיפה את התעצותה האחר רונה, לפני שעת הש"י. אנשי קול ישראל ונלי צה"ל, שאוחדו לצורך החג, סיכמו את משימתם הגדולה ביותר: הכנסת חג העצמאות לבית המאזין, אשר יעדר ממקום האירועים.

חיי האלמוות. יום ג' יהיה יום היד לעובדי שתי תחנות השידור. בשעה 12 בצהריים תועבר הישיבה החגיגית של הכנסת, במישור מבין הכנסת. מאוחר יותר, ב-15:19, ישודר נאום הנשיא ליום הזכרון ופתיחת תגיות העצמאות, ואילו ב-20:00 אותו יום תשודר תוכנית מיוחדת לזכר הנפלים, בה תקרא חנה רובינא פרקים מגוילי אש. ב-20:30, בגלי צה"ל, תשודר הפואמה פזאל, בליחי מוסקלי. הפואמה, יצירתו של איש חסיבת הראל לשעבר הרצל קדמון, נכתבה לציון אחד מלומות החסיבה, שנפל בקרב גם קונצרט תזמורת קול ישראל, ב-21:15 אותו ערב, יוקדש ליום הזכרון. קנטטה חדשה, למען ירושלים, מאת קראל שלמון, תושמע בביצוע בכורה עולמי, בהשתתפות הסוליסטים רוזה סנדר (סופראן) ואפרים בירן בריטון. הקנטטה, מתארת בפריק המלל שלה, את הקרב האחרון על גוש עציון. מתוכניות יום ד', יום הזכרון, יש לציון את השידורים המוסיקאליים, כולם על טהרת המוסיקה הישראלית המוקדשת לנופלים. חיי האלמוות, יצירתו של צבי בן יוסף שנפל במלחמת העצמאות, היא רק אחת מרבות שתאזינן את היום.

מסגן לילי ועליצות. נאום דויד בן גוריון, שישודר ב-18:30 בערב, יהיה גשר בין יום הזכרון לנופלים וחגיגות יום העצמאות העשירי.

מרכז הערב: יומן חדשות חי, בהנהלתו של נקימון רוגל, יביא למאזין שוחרר-הבית את מהלך חגיגות יום העצמאות, משש נקודות שונות בארץ: האצטדיון ברמת-גן, בו יערך המסגן הלילי של צה"ל; במות העשור בתל-אביב (היכל התרבות); ירושלים, וחיה (בית הקרנות). ועיר העולים רמלה. מיקרופון אחר, משוטט, יקליט את עליצות החג בנקודות אחרות כגוש דן והשרון. בשעה 23:00, עם תום השידור המיוחד, יעבור מרכז השידור לבמת הבידור שליד היכל התרבות, משם תשודר משך 30 דקות תוכנית בידור מיוחדת. לאחר מכן יעצמו תקליטים ולהקות נוגנים מחולות-עם, עד אחר תחלת.

ידרי המדינה. שידורי יום ה', יום העצמאות, יחלו ביד בבוקר וימשכו ללא הפסקה עד חצות. תוכנית הבוקר: בואו ונעשה כהרה — מרים הרמן וחנה טראוב הכינו למאזין ראיון של 30 דקות עם עשרות ילדים בני עשר, שתאריך לידתם ה' באיר תש"ח. תוכנית שניה, המבטיחה הרבה יותר מלל, היא תוכניתו של יעקב בן הרצל, מו"ן השנים — עשר שנות המדינה, על אירועיהן וציליהן. שיגרת למדי.

בשעה 14:45 ימסר המיקרופון לרשותו של רבי-שדרן נחמיה בן-אברהם. בן-אברהם, ב' לחית שני מיקרופונים אחרים ושני קבצים אחרים, שיוצבו לאורך מסלול המצעד בירושלים, ימסור תיאור חי, בן 45 דקות של מהלך המצעד.

ספרו של משה שמיר, פרקי אליה, המוקדש לאחיו שנפל בדרך יאזור, יבוא במקום התס' בית, שהיה חייב להיבחר במסגרת תחרות התסכיתים של קול ישראל. תחרות זו נכלשה מחוסר משתתפים, ומיכאל אוהר הסכיח את ספרו של שמיר, לתסכית-במקום בן שעה. השידור המרכזי של יום ו', יהיה העברת שיחזור טכס הקמת המדינה (14:15), מאולם המוזיאון בתל-אביב. הטכס, שיוקלט כולו, ישודר שנית, למי שלא היה ליד המקלט בשעת הצהריים, בשעה 18:30 בערב.

שבת, היום השלישי של החג, יביא למאזין העמיק שעה של הדים מיום העצמאות. כפי שהוקלטו על-ידי קול ישראל. חידון ילדי המדינה, בעריכתו של שמואל רוזן, בו תשתתף נבחרת של ילדים שנולדו בה' ב' אייר תש"ח, ישודר ב-20:00.

נעילת מישורי החג: בין השעות 17:00 ל-18:00 ביום א', יעמיד קול ישראל את גליו לרשות טכס פתיחת קריית האוניברסיטה.

אנשים

תצוגה רצחנית

אחרי שפרע השבוע את חשבון העם הישראלי עם ראש ממשלת ברית-המועצות, **ניקיסה ברושצ'וב**, בכנותו את ראיונו המפורסם כהעלאת גרה באושה, בילה ח"כ **משה שרת** ערב בחברת אשתו צפורה, באחד מבתי הקפה התל-אביבים ברחוב דיוני גוף, נראה כשהוא נהנה מאוד למראה ה' נערות ההדורות שעברו על פניו. . . . פחות מאושר היה ח"כ הצ"כ **עזרא איכילוב**, שהופיע באיחור לפתיחת ועידת מכבי הוא סירב לעלות על במת הנכבדים, בהסבירו: "איחורתי — אשלם קנס!". . . . קנס מסוג אחר שילם חבר קיבוץ עין-השופט **שמעון (גבעתי) אבירן**, מספק חסיבת גבעתי במלחמת העצמאות. כאשר ביקש אבירן רשות לבקר בארצות-הברית, סירבה ממשלת ארצות-הברית להעניק לו רשות כניסה, בשל עברו הקומוניסטי (בגרמניה). . . . הפתעה לא נעימה ציפתה גם לראש ממשלת ישראל, **דויד בן-גוריון**, בועידת איגוד פועלי ה' מתכת הועלתה הצעה לשלוח, בין השאר, ברכה גם לו. אולם נציגי מפ"ם באיגוד התנגדו להצעה זו, בטענה: "בכל העולם כבר בוטל פולחן האישי". . . . סיכסוך חריף פרץ השבוע בין התזמורת הפילהרמונית לועדת העשור, כאשר התנגדה התז-

מראג' מציג

פניון לכבוד הנשיא

מורת להקמת במת בידור ביום העצמאות ליד היכל התרבות. "הרעש", טענו אנשי התזמורת, יפריע לקונצרט שיערך אותה שעה בהיכל. כאשר ניסה **יעקב אגמון**, מנהל מחלקת המופנים של חגיגות העשור,

לשכנע את **אברהם כהן**, מזכיר התזמורת "הרי אמרתם כי היכל התרבות הוא אטום לצרכי אקוסטיקה", השיב לו כהן: "זה היה רק בשביל פירסומה". . . . איש שורת המתנדבים **אליקים העצני** נתגלה השבוע כממוחה לריקודים. בבטאון מדריכי המכבי הצעיר פורסם מאמר שלו, הון בבעית ריקודי העשור. . . . **לפנחס (פ.) עשהאל שדה**, איש הארץ, אשר קיבל את כתיבת המדור עוזי בעתון, במקומו של **בנימין תמוז**, לא היה זמן לריקודים. אחרי ספירס, ב' עקבות פירסומי הארץ על נאומו של כרוש ציב, פנינים מסוג "אבל אתה, אדון כרוש ציב, את הגירה שלך לא ניקית", קיבל העתון תגובות חריפות מגורמים שונים על הסגנון בו נכתבו הדברים. בעוד שקודם לכן היה המדור עוזי מופיע כמעט מדי יום ביומה, הרי מאז יום ראשון בשבוע שעבר הופיע רק פעמים. . . . מומחיות מסוג אחר גילה איש התיאטרון הקאמרי **יוסף (פפר) מירוא**. כשהוא לבוש במדי צה"ל ללא דרגות, ותבוש כומתה שחורה, נראה פפו באצטדיון רמת-גן, נותן הוראות לאחראים להופעות השונות. מילוא הוא הבמאי והיועץ האמנותי של מסגן צה"ל ברמת-גן. הסבירו קציני צה"ל האחראים למסגן: "ההסתערות על יעד מבוצר, שתוצג במסגן, לא תהיה אולי כל כך מדויקת מבחינה טאקטית, אולם יהיה לה אפקט תיאטרלי רב". . . . תצוגה שונה לגמרי ערך הממונה על שרותי הבטחון ב' סוריה, **עבד אדיחמיד סראג**, בהגיעו השבוע לקהיר. שעה שרבו הניחוישים, כי טס להעמיד את עבד אל-נאצר על הסכנות הנרקמות והולכות למשטרו בדמשק, כינס סראג את העתונאים, הציג לראיה את ה' פניון הערבי המוזהב, שנמסר על-ידי המלך סעוד, לדבריו, כדי לרצוח בו את נשיא רע"ם.

★ ★ ★

מחנה מפולפלת

לכבוד יום העצמאות המציא **דן בן-אמון** תעלול חדש. הוא מופיע כשבידו חבילת סוכריות, אתן הא מציע לכל ידידיו "לכבוד שנת העשור". מאחר שכל אחד ממכריו רואה לעצמו מצחה לקחת סוכריה מידי דן, נבלעות הסוכריות בו במקום, מביאות את אוכליהן ליד' דמעות — תוצאת הפילפול ש' בתוך הסוכריות. ואו מרגיע דן את קרבי נותני: "אין דבר, זה רק צאנאלי". . . . מחביב מסוג אחר יש **לאורי זוהר**, שחקן להקת בצל ירוק. אורי מעשן-מקטרת מובהק, המעשן כשמונה מקטרת ליום, גילה כי הוא טובל את הטבק לפני העשון בקוניאק, עם קצת מיץ לימון. לעומת זאת, הוא מקבל בחילה מטבק הטבול במיץ תפוחי-עץ. . . . תיאבון שונה גילתה שחקנית תיאטרון זירה **ריקה זראל**, העושה מאמצים ראויים ל' הערכה לריות בקצב מהיר. בשעת לילה מאוחרת, אחרי ההצגה, נראתה ריקה כש' היא מוציאה פודריה קטנה, ובה שני נתחי כרובית קטנים מבושלים, לארוחת הערב. . . . אבב, בגלל שבינת בעלי בתי-הקולנוע, זכה השבוע תיאטרון זירה להקהל במקרים מיוחד במינו. כאשר שרה ורואי את קטע השיר בהצגת נחטוף אותו בשקט. האומר: "אנוכי הבת המחוננת", צעק מיהשו מתוך הקהל: "זאת בת מחוננת זאת!". הדבר הרגיו במיוחד את **יוחנן זראל**, בעלה של ריקה, שישב ליד הפסנתר. הוא המשיך לנגן, ותוך כדי נגינה צעק לעבר המפריע באולם:

פסוקי השבוע

- נשיא ההסתדרות הציונית הד"ר **נחום גולדר** מן: "התאכזבתי מכל המפלגות בישראל. הן אינם מפלגות של מדינאים אלא של ראשי-ערים."
- העתונאי **שלום רזנפלד**, על הדיונים לפיצול תנובה: "יוקמו שלושה מדורים: אחד ללבן, אחד ללבניה והשלישי ללבון."
- המשורר **יוצא הפלמ"ח חיים גורי**, בהערכה מחודשת של הסיוון: "אלה שהסגירו בידי הבולשת הברסית חלק ממפקדי הפורשים עשו טעות איומה והכתימו את ההגנה הסגרת הפורשים ליד הברסיתם היתה פשע."
- שר התחבורה **מרדכי נמיר**, בנאום נגד הנהלת סולל בונה, בועד הפועל של ההסתדרות: "הבובע של סולל בונה מלפני 30 שנה אינו מאים לראש של ההסתדרות כיום."
- המבקר **י. ד. אברמסקי**, על בטאון אגודת הסופרים,

פפו מביים מדים לכבוד ההצגה

"שתוק, או שאני מוציא אותך החוצה". . . . תור גדול של תורמים התקבץ השבוע ליד תחנת ההתרמה של מצעד הפרוטות, ליד קפה רוזל בתל-אביב. לאנשים שהתפלאו לפשר גל ההתנדבות ההמוני, התברר כי הסיבה נעוצה בעובדה שהמתרימו, אשר עזרה את הסיכות לתורמים, היתה נערת הזוהר מספר 1 **מלכה רזנשטיין**. . . . אבב, לתופרות תל-אביב מצפה בשבועות הקרובים עבודה קדחתנית. שיפה שפרצה בשבת בדירתה של מלכה כתוצאה מקצר חשמלי, השמידה את כל הגדרובה שלה השאירה אותה תל-בשות מתאימות לחגיגות העצמאות. . . . ערב נסיעה נבחרת הכדורסל של מכבי תל-אביב לרומניה, נראה שחקן הקבוצה **אברהם שניאור** בחולצה אדומה צעקנית — "כמו הדגל הרומני", לדבריו. . . . הסבר אחר היה למזכיר התאחדות לכדורגל **יוסף דגן**, ששש אל מדוע הוא מופיע באפודה שחורה-דגן. הידוע כאוהד מושבע של קבוצת הכדורגל האנגלית **ניוקאסל השבי**: "אני מתאבל. הקבוצה שלי עומדת לרדת לליגה ב'". . . . מאושרים יותר היו זוג הכדורגלנים **יעקב חודורוב** ו**יוסף מרימוביץ**, אשר תוכו השבוע את חנות הספורט שלהם. ליום ה' פתיחה קיבלו מכתב-ברכה מהכדורגל ה' חלשי ג'ון צ'ארלס, השוהה עתה בשווייץ. אולם יום אחד לאחר מכן נפגמה שמחתם. אלוף-משנה **שמואל פוהר** מרכיב הנב' חרת הישראלית בכדורגל החליט להוציא את חודורוב מהסגל, אחרי שלא הופיע לאימונים בשל ההכנות לפתיחת חנותו. . . . גורל דומה מצפה גם ל**יוסף נחמאס** שחקן מכבי תל-אביב, ואיש הסגל. אחרי ששבר את אצבעו במשחק השבת, יש לנחמאס סיכויים מעטים להמריא בעוד חודש לטוקיו. . . . למתאגרף הישראלי **דוד עובד** השוהה תה בעאנגליה היה יותר מזה. הוא הצליח השבת לגבור על אלוף אירלנד באיגרוף במשקל נוצה-

מאזניים: "הספרות של מאזניים היא צפור ללא בשר, שנתמרסה כנפה וכבר נשרו נוצותיה."

● **יעקב אגמון**, מנהל מחלקת המופנים של ועדת העשור, על הסכסוך בין ועדת העשור לתזמורת הפילהרמונית: "התשיעית של בטהובן מפריעה לעשייתו של מדינות ישראל."

● **העתונאי האמריקאי סידני הרים**, על אופים של התיירים האמריקאים: "הרבה אמריקאים לא היו עולים לשמיים, אילו היו יודעים שאי אפשר לשלוח משם בחזרה גלויות מצור-יירות."

● **הפזמונאי ירדי מנוסי**: "תל-אביב היא פרבר של עיר שאיננה."

● **שוטר נבחרת ישראל בכדורגל יעקב חודורוב**, אחרי שהוריד תשעה קילוגרם ממשקלו, בהכנות לפתיחת חנותו החדשה: "הפתרון לבעית הכושר הגופני לשחקני הנבחרת, הוא לתת לכל אחד מהם לפתוח חנות."

● **מנהל ועדת-העשור תדי קולק**, במסיבת-עיתונאים ערב החג: "לא תנועות-הנוער ולא תנועות החלוצ הביאו עולים לארץ, אלא תנועת התיירות."

ש.ב.: שכריה ב...

ב תל-אביב, דקר שלמה הרימן (39) בשכריה נער בן 12 בעכוו, הועמד לדין, הסביר לשופט: "השב. רודף אחרי."

★ ★ ★

מפחנפ

ב מומיאוקה, יאפן, פוצצה את עצמה ב-26 בכמות ניכרת של דינמיט, הסי בירה את סיבת התאבדותה, במכתב שהש- אירה: מפחנפ עקב נשואי ידידתה הטובה.

★ ★ ★

על ראש הגנב

ב תל-אביב, הבחנו בלשי המשטרה בקבוצת צעירים שחבשו כובעים רחבי- שוליים, ברחוב מרכזי בעיר, ניגשו לזהותם, גילו כנופיה של פורצי מכוניות.

★ ★ ★

ריצה מטורפת

ב קלבריה, איטליה, אחרי שאתלטי שבר את השיא הארצי בריצת 1500 מטר, ביטלו השופטים את הישגו, מאחר שהוא הושג בעזרת כלבי-שוטה, שרדף אחרי ה- ספורטאי.

★ ★ ★

הצר שמנגר

ב טייבה, עמדה להתבטל הצגת קולנוע של מינהל ההסברה, אחרי שאייאפער היה להושיב גברים ונשים ביחד, התקיימה לבסוף אחרי שמסר-ההקדמה הותקן במרכז רחבת הכפר, הגברים הביטו בן מצידו ה- אחד והנשים מצידו השני.

★ ★ ★

שמחת החג

ב תל-אביב, נתפס אדם בחצות לילה, שעה שניסה לגנוב אביזרי קישוט שנתלו באחד מרחובות העיר, הסביר לשוטרים: "רציתי לקשט את הבית שלי לכבוד החג."

★ ★ ★

הצללה ורופת הצלה

ב חיפה, אחרי שעוברים ושבים הצילו בחוף הים אדם שעמד לטבוע, שמעו מפיו כי "אחרתי את האניה ורציתי להשיג אותה", גילו כי האיש מבוקש על-ידי המש- טרה, באשמת גניבת גלגלי-הצללה מסירות משמר במל.

★ ★ ★

הדגמה מקצועית

ב ירושלים, בעת החזרה שנערכה באי- טדיון הלאומי לקראת מסדר צה"ל ביום העצמאות, התנגש טאק שרמן בסטנדר של הממונה על סורי התחבורה באיצטדיון.

★ ★ ★

חוק ומיפושט

ב קופנהגן, דניה, החליט בית-הדין ל- ערעורים לפסול פסקדין של בית-משפט זמון, שפסק כי תביעות מס-ההכנסה ותבי- עות המוסר אינן עולות בקנה אחד, ומשום כך אין יצאניות חייבות במס-הכנסה, החליט כי יצאנית חייבת בכל זאת במס, למרות מקצועה הבלתי-חוקי.

★ ★ ★

לא ינזם שומר ישראל

ב ירושלים, התעוררה אחות באחד מבתי החולים, בהרגישה כי אדם זר חדר ל- מיטתה, ליטפה ונישקה, רדפה אחריו, גילתה כי האיש הוא שומר-הלילה של בית-החולים.

★ ★ ★

שיכון המשוכנים

ב תל-אביב, רכשו 14 דיירי הבית ה- משותף ברחוב אחתורי הפרחי 3, כר- טיס פיס משותף, זכו בהגרלה בירה ב- שיכון חקמני בירושלים.

בעיטה חופשית

מדריוז

מאת שייע גלזר

לתייר

שמעתי שהמשטרה מתנהגת יפה. בשביל תיירים שאינם נוסעים לבית-סוהר יש דחאק תכנית יפה. לוקחים אותם באוטובוסים שבנינו בשבילם, ומראים להם דברים שלא יכולים למצוא בחוף-לארץ. קודם כל נוסעים איתם למגרש באסה ביפו. שם אפשר להראות להם ספורט שלא ראו באף מקום. קוראים לזה כדורגל, אבל זה משהו אחר לגמרי: מרביצים לשופט, נותנים בעטות ברגליים וצועקים האללו גרעינים.

בבאסה אפשר למצוא את שני העמים היושבים בציון, את היהודים ואת האוהדים של מכבי יפו. אפשר לראות שם רב הנוסע בשבת באופנוע ואומר למכבי יפו קדיש אחרי כל הפסד. שמה לומדים גם עברית שימושית הכי מהר: "שופט הביתה! חמור! מנהל!"

מתל-אביב נוסעים לרמת-גן. באים למגרש של הפועל, וזה במקום ים המלח: גם כן בור מתחת לפני הים. רמת-גן נחנה לליגה הלאומית את קבוצת הפועל לרמת-גן, ואת הקהל שצועק הכי הרבה. זו דחאק קבוצה שהתחילה את השנה טוב, אבל גומרת אותה רע. אם תבואו בעוד שנה, יתכן שהם ילמדו לשחק כדורגל.

★ ★ ★

ב פתח-תקוה נעמדים באמצע הדרך. מצד ימין רואים את הפועל פתח-תקוה, שלקחו לפני שנה את הגביע והשנה הם רוצים גם את האליפות. אבל אנחנו לא רוצים עוד לתת להם אותה. מצד שמאל ישנה מכבי פתח-תקוה, שהיא קבוצה לא רעה אבל נזכרה קצת מאוחר מדי לשחק כדורגל.

מפתח-תקוה עד נתניה זה כמו מדבר — אין אף קבוצת כדורגל, חוץ מהפועל כפר-סבא. אותם לא כדי לבקר, מפני שהם סרודים בבניה אין לא לרדת לליגה א' ואין להם זמן לתיירים.

נתניה היא עיר המעניגת תיירים. באים הנה במיוחד מקנדה כדי לשדוד יהלומים. שם נמצאת אלופת התיקו, מכבי נתניה, שמאז קום המדינה לא חל בה כל שינוי. היא אף פעם לא עולה ולא יורדת. יש כאן גם קבוצת הפועל, שהם גם כן חברים באיזו ליגה. לא זוכר איזו. יש לי מספיק קבוצות בליגה הלאומית. בבית-לדוד עוד לא יסדו את הפועל סיבוב בית-לדוד, מפני שחוף מהפועל סיבוב בילגו אין להם נגד מי להתחרות.

נתניה אפשר להמשיך או לעפולה או לחיפה. תגידו לתייר שחיפה היא עיר גדולה, או הוא יעזוב כבר את עפולה. בחיפה ישנן הקבוצות היחידות שמקבלות פרמיות. הפועל רצים בבוקר על הגגות עם מפצח הכדורים ציקובסקי, והולכים בצהרים לקבל את המשכורת במל. מכבי חיפה רצים בכבישים, ומי קבלים משכורת מחברת החשמל. ממשחק למשחק מעלים להם את המשכורת. אבל אחרי ההפסדים האחרונים שלהם, יתכן שהם כבר הורידו אותה בחזרה.

קצת קשה להגיע מחיפה לירושלים, אבל זה כדאי. לא כל יום רואים איך שמשחקים כדורגל על מגרש של חצץ, והכדורים עפים לצד השני של הגבול. שם יש תמיד בלאגן על המגרש, מפני שהסדרנים נוסעים לטיול לאילת. באותה הזדמנות, רבותי, כדאי גם לבקר במושב זקנים.

★ ★ ★

א חרי טיול כזה התיירים כבר לא צריכים לראות יותר. אולי עוד כדאי להביא אותם לחנות של חודורוב, שם אפשר לקנות עציצים ופרחים, שהוא קיבל לפתיחת החנות. יותר מזה אני לא יכול לעזור לכם, תצטרכו להסתדר לבד. סוף-סוף יש גם לי חגיגות עשור — לפני עשר שנים בדיוק יצאתי בפעם הראשונה בתור תייר לחוף-לארץ. הנבחרת צהל שנסעה לאמריקה. הרבה מאותה נבחרת לא נשאר. כמעט כולם כבר תלו מזמן את געלי הכדורגל על הקיר. רק אצל שניאור ואצלי הן עוד לוחצות על היבלות.

אין לי זמן יותר בשביל תיירים. אני בעצמי צריך כבר להכין את המזרחות ולצאת להיות תייר עם הנבחרת בחוף-לארץ.

כ ל שבוע אתם רגילים לצחוק ממני ביום רביעי. היום, לכבוד יום העצמאות, תתחילו לצחוק כבר ביום ראשון. אבל מכבי חיפה לא יצחקו השבוע, אפילו ביום רביעי. אחרי שהם התחילו לראות את עצמם צימפיונים, אפרים-אילין מקיזרז פריוזר הבטיח לתת לכל אחד מהם וספה, אם יקחו את האליפות. הם היו עסוקים בויכוח איזה וספות לקחת, עם מגיני גשם או בלי, ובמקום זה מתברר שהם צריכים מגינים לשער שלהם נגד כדורים. לא נגד גשם. כמו שאנחנו, מכבי תל-אביב, נראים מסכנים, עד שבקושי יכולים לצאת בתיקו עם הפועל כפר-סבא, ניצחנו אותם השבוע 2:0 — ועוד עם עשרה שחקנים וכמה פיספוסים. אני חושב שהם יצטרכו להסתפק השנה באופניים, אולי אפילו בלי פדלים.

אבל כדי שלא תגידו שמתי שאנחנו מנצחים ואני מכניס גול, אני כותב הרבה, וכשאנו מפסידים ואני גם כן מכניס גול אני כותב מעט, נעזוב את מכבי חיפה בצד, עם האיפניים שלהם.

★ ★ ★

ה יום כבר לא מדברים כל כך על כדורגל, כמו שעל שנת ה-העשור. בוקר אחד אני קם ואני שומע אנשים צועקים לי מתחת לחלון: "חמור! חמור!" הסתכלתי החוצה לראות מה שהם רוצים, וראיתי שחלו ברחוב על עמוד החשמל חמור עם אורות. או לך תהיה שמח בשנת העשור, כשחמורים תלויים לך על הראש.

החמורים האלה עושים חיים בחגיגות העשור ונחים כל הזמן. ואילו אנחנו עובדים כמו חמורים כל הזמן. נהגי אוטר בוס, כפי שאתם יכולים לתאר לעצמכם, צריכים להוביל את התיירים לראות את הארץ.

אני, בתור תייר ותיק, שעבר כבר את חצי העולם, יודע בדיוק מה אוהבים התיירים. כשאני בא לחוף לארץ, דבר ראשון אני רוצה לראות מקומות ודברים שאין בארץ. במקום זה, מה עושים עם התיירים הבאים לארץ? דבר ראשון לוקחים אותם לקרמלין, ברחוב ארלוזורוב. אחר-כך מראים להם עוד שיכונים

היום לפני 10 שנים *

ועוד שיכונים, שיראו איך הארץ התפתחה בעשר השנים האחר- רונות. לעשות את זה, זאת עבודה של שליחים. לי זה לא מתאים.

אב היו שואלים אותי איך להראות לתיירים את הארץ, הייתי אומר להם ברצון. קודם כל, לא צריכים את כל העסק הזה עם הפלקטים הקוראים לך "הסבר פניך לתייר". מה אני אלך להסביר להם את הפנים, זה אף וזה פה? חוץ מזה, אני יכול להגיד לכם שפה בארץ באמת מקבלים את התיירים יפה. אלא שבזמן האחרון לא באים רק תיירים, אלא גם שודדים. ואפילו אליהם,

הולנוע

ימים ואריסים

אורות הניאון נשארו כבויים, הקופאים והסדרנים הלכו לבקר בתיאטרון, מוכרי ה- גרעינים נשארו מחוסרי פרנסה ובעלי בתי- הקולנוע הצטופפו במשרדי ארגונייהם, עישנו בעצבנות וצעקו בקולות-קולות: "הפעם לא ניכנע!"

אף אחד משני הצדדים לא התכוון להיכנע. במשרד-האוצר בירושלים נעצו הפקידים מבט אטום בניצגי בעלי בתי-הקולנוע, שטענו לפ- גיהם בהתרגשות רבה, הפסידו בחוסר ענין: "אין מה לעשות. אי-אפשר להוריד את ה- מסים — התקציב כבר אושר על-ידי הכנסת"

בתל-אביב הודיעו ניצגי ארגון בעלי-בתי- הקולנוע למנהלי התיאטרונים: "אנחנו לא נציג ואתם לא תציגו. אף אחד לא יציג."

* נבחרת צה"ל בארצות-הברית, 1948

מנהלי התיאטרונים לא התרגשו. "שישבתו עד סוף העונה, לנו זה לא איכפת. ההכר- סות מן ההצגות בתל-אביב יספיקו גם ל- גרעונות של העונה הבאה."

טענותיהם של בעלי בתי-הקולנוע היו פשו- טות מאוד: 129 אחוז מיסים מוטלים על כר- טיסי הקולנוע. המיסים הגבוהים מצמצמים את תדירות הביסור, גרמו לשפל בענף.

מי הפיאודל? לכאורה היה מצב העני- יינים מזוז ביותר. בעלי בתי-הקולנוע לחמו בעזרתו של לחיתן פצוע את מלחמתו של ציבור האזרחים כולו, בשעה שאותו ציבור עצמו נשאר שקט כרג מת. "אין מקצוע ב- ארץ שהטילו עליו מיסים פי 25 מהמקובל בארצות-הברית," זעקו דוברי שני האיגודים של בעלי בתי-הקולנוע, "הגיע הזמן לחסל את הפרשה!"

יעקב דוידון, בעל בתי-הקולנוע גן-רינה ובית-העם בתל-אביב, הוסיף צבע למודעות השחורות של שביתת חבריו למקצוע: "אנו תובעים מאת השלטונות לחוקק חוק חדש להגנת האריסים, אריסי שדה הקולנוע. זהו שדור בור ובלתי מעובד, שחובה לעוקר יי-

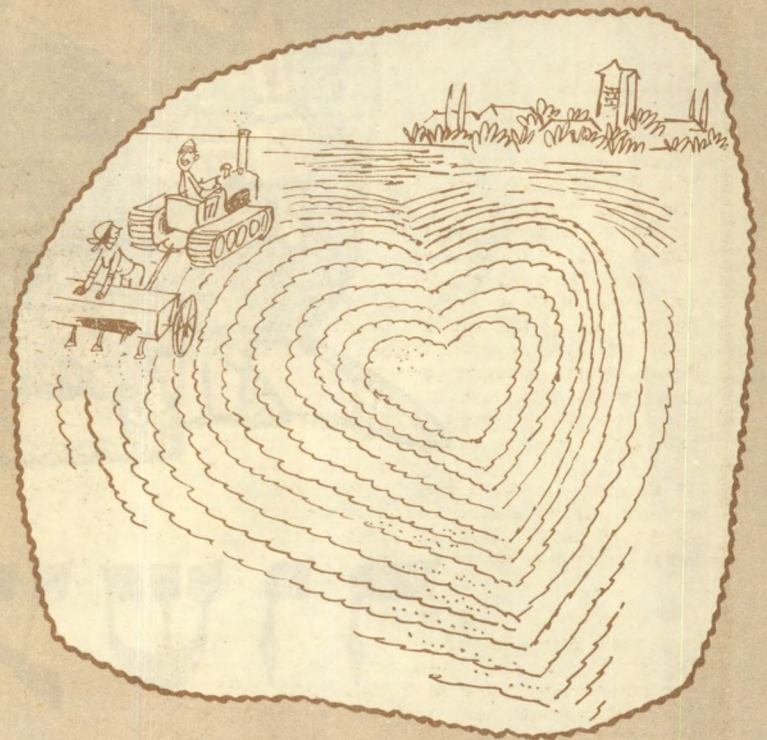
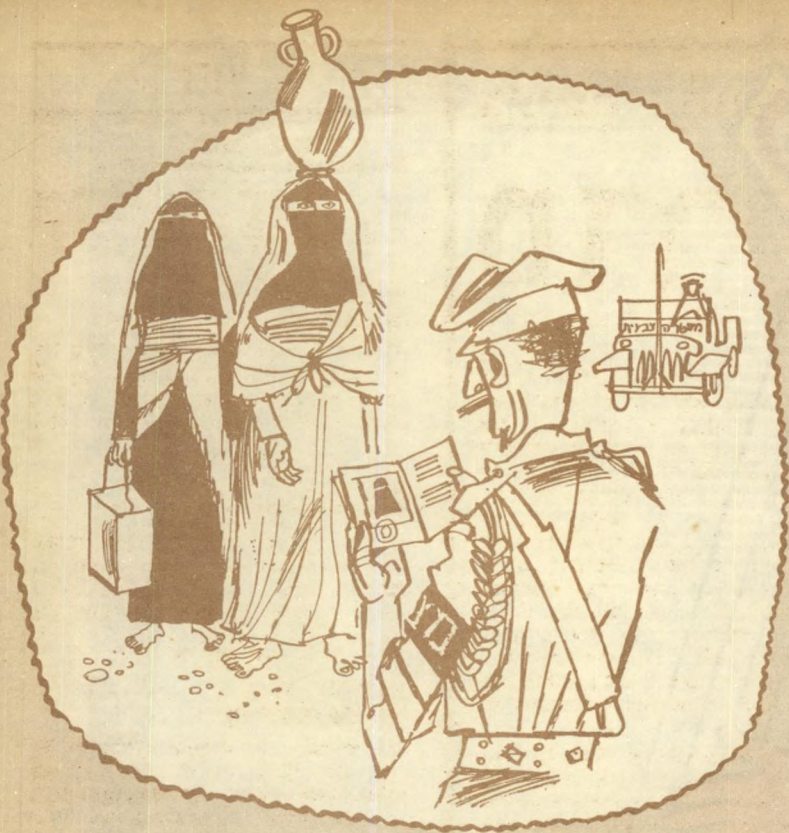
לסקלו. לאריסים (בעלי בתי-הקולנוע) נועד רק קומץ בלבד, שאין בכמותו כדי להשביע את העמלים והטורחים לשוא לאון את תק- בים." הוסיף דוידון בפאתוס: "לא עוד זילזול שאנן! הגיעה שעתו של יחס אדיב וצודק!"

אילו היו דוידון וחבריו סבורים, כי הגיעה שעתו של יחס אדיב וצודק, גם בפרשת יח- סייהם שלהם עם ציבור הקולנוע לו הם דואגים כל כך, יתכן והיו זוכים לנצחון במאבקם. אולם הקולנוע עצמו הסתכלו ב- מאבק, בין בעלי בתי-הקולנוע ומשרד האוצר, באדישות מוחלטת, אפילו בשמחה לאיד.

כמו אותו צופה-קולנוע תל-אביבי, שמצא השבוע את דלתות היציאה של קולנוע החר- כו ונעולות, ונענה בפי הסדרן בגסות: "יש עוד עשרים רגע עד לסוף הסרט, לא אפתח לך ואל תפחיד את הפשפשים," סברו גם צופים רבים אחרים כי במיסים הגבוהים ה- מוטלים על כרטיסי הכניסה לקולנוע צריכה הממשלה להשתמש כדי לקיים פיקוח יעיל נו- שא-עונשין על "האריסים", הנהוגים בלקוחי- תיהם כפיאודלים לכל דבר.

עלה עשור

מיבחר קריקטורות מתוך ספרו החדש של
שמואל כץ, "בנבל עשור", בהוצאת על המשמר.

...בנבל
עשיר
זמרו לו
(תהלים לג. 2)

העשיר

נחוג את שמחת

על
יין הנשיא שמפניה ישראלית
יין היוכל ישן נושן
שרי ברנדי
ברנדי אקסטרה פייך
יין מוסקט מובחר

כרמל מזרחי

יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב